

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ԱՂԲԻՒՐԻ 25-ԱՄԵԱԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Տ Ա Ր Ե Ց Ո Յ Ց

1899-1909

Մ. ՇՄՇԿԵԱՆԻՑ

Մ. ՉՄՅԿԵԱՆԻ

ՏԱՐԵՑՈՅՑ

1908 թ.

Կ. Պօլտոյ Պատր. Մաղաքիա Արքեպիսկոպոս
Օրմանեան:

Նախկին Պատր. Կ. Պօլտոյ Մատթէոս
Արքեպիսկոպոս Իզմիրլեան:

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ԹԻՎՆԱԾՈՒՆԵՐԻ:

ՔՐԻՍՏԻԱՆՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԻ
ԹԻՖԼԻՍ
1907

ՄԵՐ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.

1)	Քաղբի աղաթ (սպառուած)	տպ.	1869	թ.	15	կ.
2)	«Ճոցի» օրացույց		1888	թ.	15	»
3)	—	—	1889	»	15	»
4)	—	—	1890	»	15	»
5)	—	—	1891	»	15	»
6)	—	—	1892	»	15	»
7)	—	—	1893	»	15	»
8)	—	—	1894	»	15	»
9)	—	—	1895	»	15	»
10)	—	—	1896	»	15	»
11)	—	—	1897	»	20	»
12)	—	—	1898	»	20	»
13)	—	—	1899	»	20	»
14)	—	—	1900	»	20	»
15)	—	—	1901	»	20	»
16)	—	—	1902	»	20	»
17)	—	—	1803	»	20	»
18)	—	—	1904	»	20	»
19)	—	—	1905	»	20	»
20)	—	—	1906	»	20	»
21)	—	—	1907	»	20	»
22)	—	—	1908	»	20	»
23)	«Պատկերազարդ»		1889	»	30	»
24)	—	—	1891	»	30	»
25)	—	—	1892	»	30	»
26)	—	—	1893	»	30	»
27)	—	—	1894	»	30	»
28)	—	—	1895	»	30	»
29)	—	—	1896	»	30	»
30)	—	—	1897	»	30	»
31)	—	—	1898	»	30	»
32)	—	—	1899	»	30	»
33)	—	—	1900	»	30	»
34)	—	—	1901	»	30	»
35)	—	—	1902	»	30	»
36)	—	—	1903	»	30	»
37)	—	—	1904	»	30	»
38)	—	—	1905	»	30	»
39)	—	—	1906	»	30	»
40)	—	—	1907	»	30	»
41)	—	—	1908	»	30	»

ՃՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ—ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Տ Ա Ր Ե Յ Ո Յ Յ

1908 թ.

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ՔՐԻՍՏՈՍԻՆԻ ՄԵԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ

ՄԱԿԱՐ ԶՄՁԿԵԱՆԻ

ԹԻՖԼԻՍ

Տպարան Տ. Մ. Ռոտինիանցի:

1907.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՊՈՍՏՈՆԱԿԱՆ ԵՔԵՆՈՍՏՈՍՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Տ Ա Լ Բ Յ Ա Յ

1908 թ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՊՈՍՏՈՆԱԿԱՆ ԵՔԵՆՈՍՏՈՍՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՊՈՍՏՈՆԱԿԱՆ ԵՔԵՆՈՍՏՈՍՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՊՈՍՏՈՆԱԿԱՆ ԵՔԵՆՈՍՏՈՍՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՊՈՍՏՈՆԱԿԱՆ ԵՔԵՆՈՍՏՈՍՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՊՈՍՏՈՆԱԿԱՆ ԵՔԵՆՈՍՏՈՍՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՊՈՍՏՈՆԱԿԱՆ ԵՔԵՆՈՍՏՈՍՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

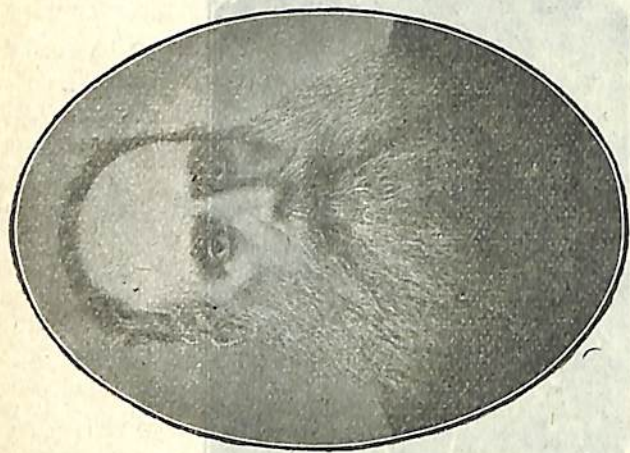
1908

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՊՈՍՏՈՆԱԿԱՆ ԵՔԵՆՈՍՏՈՍՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

† Նորոյ ի Տէր հանդուցեալ Վեհափառ ամենայն հայոց Կաթողիկոս Տ. Տ. Մկրտիչ Ա. (Հայրիկ):

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՊՈՍՏՈՆԱԿԱՆ ԵՔԵՆՈՍՏՈՍՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Նախկին Պատրիարք Կ. Պօլսոյ Մատթէոս
Ազգեպիսկոպոս Եղիշիկեան

Կ. Պօլսոյ Պատրիարք Մարգարիտ Ազգեպիսկոպոս
Օրմանեան

Կ Ա Ր Ե Յ Ո Յ Ց Ի Ս Ը Ն Թ Ե Ր Յ Ո Ղ Ն Ե Ր Ի Ն

Չնայելով զանազան խոչնդոտներին և ժամանակիս ամեն կողմից անբարեկաշտող հանդամանքներին, միայն խրախուսուած մեզ արտալատած համակրութիւնից և հասարակութիւնից մինչև այժմս գտած ընդունելութիւնից, ահա մտնելով քսան և մէկերորդ տարեշրջանը, ինչպէս մինչև այժմս, այս անգամ ևս հրատարակում ենք առաջիկայ 1908 թ. «Շոցի», «Սեղանի», «Պատրի» և «Армянский Календарь съ предсказаниями» օրացույցները, լուսալով, որ թէ ընթերցող հասարակութիւնը և թէ մեր գործակալները, ինչպէս միշտ, այնպէս էլ ուղիմս կաշակցեն մեզ և կաշխատեն մեր հրատարակութիւնները իրենց շրջաններում տարածել:

Երկարամեայ փորձերի վերայ հիմնուած, նպատակաւորմար ենք համարել մեր Օրացույցների թէ ուղղութիւնը և թէ բաժանմունքները զեռ ևս անփոփոխ պահել, աշխատելով աւելի գիտական բացատրութիւններով և ժողովրդական առօրեայ, պիտանի և հետաքրքիր տեղեկութիւններով հարստացնել բաժանմունքները, խոյս տալով մեր ժողովրդին անհասկանալի և առաջմտ անմարտելի նիւթերով ծանրաբեռնելուց, նրա առանց այն էլ վշտերով և ժամանակիս արկածներով լի լեղաշրջած ուղեղը:

Իսկ եղանակի փոփոխութեան պեղեկութիւնները, արևի և լուսնի խաւարումների, ինչպէս և լուսնի երևոյթների աղղեցութեանը առանձին ուշ դարձնելով, թէ ըստ տիեզերագետ Հերշելեան կանոնին և թէ 1870 թ. սկսած և մինչև այսօր մեր պահուած վիճակադրութեամբ (ստատիստիկայով) ուսումնասիրելով այնպէս ենք հետեւել, որ այժմս մեր օրացույցների զուշակութիւնների մեծ մասը ճշտվում է և կատարվում:

Այսուհետև ևս մեր հրատարակութիւնները աւելի ժողովրդականացնելու նպատակով, անհրաժեշտ ենք համարում անպիտի հարկաւոր նիւթերով ճոխացնելու, որ ամեն տեսակ անձանց հետաքրքիր, օգտակար և աւելի ճիշտ տեղեկութիւններով լինի հրատարակուած: Ուստի խնդրում եմ չարգելի ընթերցողներին և գործակալներին, որ միտք և է տպագրական, թէ խըմբագրական սխալ, անճշտութիւն, կամ այլ պակասութիւններ գտած դէպքում, իլանց սլո նկատողութիւնները, անմիջապէս բարեհաճեն մեզ տեղեկացնել, որը մենք շնորհակալութեամբ կընդունենք և առանձին բաւականութեամբ կուղղենք:

Մակար Չմշկեան:

Կ 2021 Վատարք 7
Կ 4111

ԱՆՄԱՋ Խ. ԱՔՈՂԵԱՆԻՆ

(Նրա ծննդեան հարիւրամեայ յիշատակին)

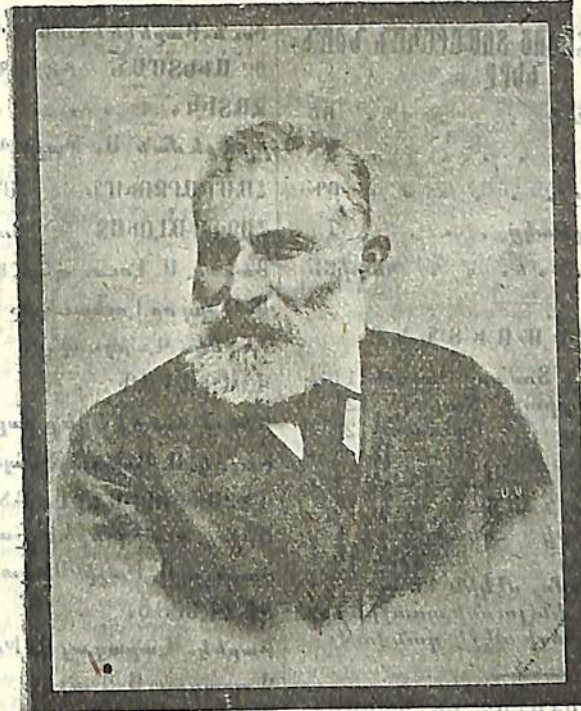
Նախահայր արդի հայ գրողների,
Հիմնադիր հայոց աշխարհիկ լեզուի.
Ծնունդար հանճար Արուսեան ցեղից,
Բարերով տանջուած Արարատ երկրից:
Ամբողջ մի կէս դար դնացին անցան,
Պաշտելի շիրմիդ տեղը չի մացուեց.
Բայց քաջ Սղասուդ կենդանի ձայնը,
Ամենիս սրտում խորը թափանցեց:
Շատերը գրեցին լէպեր ու երկեր,
Ստացան թէև դափնեապ պսակներ.

Միայն քո թախծալի Աերքչալաստանին
Դաղդաղեց անշափ մեր սիրտն ու հոգին:
Շատ դարուն ամառ կ'անցնին կերթան,
Տարագիր ազդդ էլ քեզ շատ կախտուայ:
Մասեաց սգաւոր հրեշտակն նոյնպէս,
Նորաձ գերեզմանդ դեռ շատ կը ողբայ:
Մինչև քո անյալա շիրմիդ ոսկորներ,
Մայր հողիդ ծոցում չը հանդստանան,
Կամ անմահ հոգուդ սիրող սրտերիս,
Քաղցր իղձերը չը իրականան:

Մակ. Զմշկ...

7 օգոստոսի 1896 թ.

Քիֆլիս:

Վիպասան Պերճ Գոռնեան:

Faint, illegible text visible through the paper from the reverse side of the page.

Կ Ր Օ Ն Ա Կ Ա Ն

Ա) 1908 Թ. ՀԱՅՈՑ ՏՈՄԱՐԱԿԱՆ ՆՃՈՆՆԵՐԸ

Գիրք տարւոյն է	ՈՇ
Վերադիրը	Ը
Եօթներեակը	ԲԳ
Իննևտասներեակը	7
Տանուակէն	Կարիճն

Բ) Տ Ա Ր Ե Մ Ո Ւ Տ Ն Ե Ր

Հայոց՝ ըստ բուն Տոմարի Օգոստ. 11-ի	21
՝ ըստ Աղարիայի Մարտի 21	2
Հաբշաց՝ Օգոստոսի 26	26
Ղպտաց՝ Օգոստոսի 1	1
Ռուսաց՝ Յունուարի 1	1
Լատինաց՝ (ըստ նոր Տոմ.) Դեկ. 19	19
Նեստորականների Հոկտեմբերի 1	1
Մակեդականաց՝ Յունիսի 10	10
Հրէից՝ Թշրին ամս. մէկին Ապր. 7	7
Ձինաց՝ Փետր. 1 ին(լուսնի առաջին օրը)	1
Երբ արևը Ջրհոսի մէջէ դտնվում:	

Գ) ՀԱՅՈՑ ՇԱՐԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆՇԱՐԺ ՅԱՅՏԻ ՏՈՆԵՐԸ ԵՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Օր Կաղ. Գշ. Յունուարի 1-ին	1
՝ Ծննդեան Կիրակի	6
Միջոց ուտիք 29 օր:	
Առաջադրաց Բարեկ. Փետր. 3	3
Օր ՏԵԱՌՆԸՆԴԱՌԱՍՁԻ ԵՂ. Փետ. 14	14

Բուն-Բարեկենդան Փետր. 24	24
Օ՛ր ԱՌԵՏՄԱՆ Բշ. Ապրիլի 7	7
ՋԱՏԻԿ	13
Օր Երեման Ս. Խաչի Կիր. մ. 11	11
ՀԱՄԱՐԱՉՈՒՄՆ Մայիսի 22	22
ՀՈԳԵԳՍԱԼՈՒՍ Յունիսի 1	1
Բարեկ. Ս. Լուս. պհց. Յունիսի 22	22
Ս. Գրեգոր Լուսաւորիչ	28
Բարեկ. Վարդ. պհց. >	13
ՎԱՐԴԱՎԱՌ	20
Միջոց ուտիք երեք շաբաթ:	
Բարեկ. Ս. Աստուած. պհց. Օգ. 10	10
ՎԵՐԱՓՈՒՄՆ Ս. Ածած. >	17
Միջոց ուտիք երեք շաբաթ:	
Բարեկ. Ս. Խաչի Սեպտեմբերի 7	7
ԽԱՉՎԵՐԱՑ. >	14
Բարեկ. Վարդայ Ս. Խաչ. >	21
Վարդայ Ս. Խաչ. >	28
Միջոց ուտիք 6 շաբաթ:	
Գիւտ Խաչ. . . . . Հոկտեմբ. 26	26
Յբնակաց Բարեկ. Նոյեմբ. 16	16
Ս. Յակովբայ Բարեկ. Դեկտ. 7	7
Միջոց ուտիք 16 օր:	
Բարեկ. Ծննդ. պահոց Շաբաթ	
Դեկտեմբերի	29

Գ) Այն օրերը, երբ Հայաստանիայց եկեղեցւոյ օրէնքով պատկի խորհուրդ կատարելն արգելվում է:

Ամբողջ մեծի պահոց և Յինանց օրերէ ընթացքում: մինչև Եղեական-առաջին Կիրակէն Յարութեան:

Այն Կիրակէ երեկոներին, երբ մեա օրը սբբոց տօն չէ:

Ամեն Շաբաթ երեկոներին: Ամեն լուս-Չորեքշաբթի և լուս Ուրբաթ երեկոներին:

Շաբաթական պահոց ընթացքում: Տէրունական մեծ տօների նախ-ընթաց երեկոներին:

Նաւակատեաց Ուրբաթ երեկոներին: Ծննդեան ու թօրէից, Վարդապետի 3 օրերը. Վերափոխման 10-րդ օրը և Ս. Խաչի ամբողջ շաբաթը:

Ա) ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԱՐՁԱԿՄՈՒՆԻՔ ՏՈՆՐ ԵԿԵղեցականը

5. 6. 7. և 13. Բունուարի տօնք Ծննդեան և Անուանակոչութեան Քրիստոսի: Յունուարի 14. - Անուանակոչութիւն Մկրտչի Ս. Վեհափառ Կաթողիկոսի. Փետր. 14. Տեաւնընդառաջ: > 21 - Ս. Վարդանանից զօրավարացն: Մարտի 29. - Մուսն ՚ի Վերապն Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին: Ապրիլի 7 Տօն Աւետան: Յունիսի 14. - Են ՚ի Վերապն Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին: Յունիսի 28. - Գիւտ նշխարաց Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին:

Յունիսի 3. - Ս. Թարգմանչացն մերօր Սահակայ և Մեսրոպայ:

Յուլ. 26. - Ս. առաքելոյն Թադէոսի և Ս. Սանդիստոյ կուսին:

Սեպ. 8. - Տօն Ծննդ. Ս. Աստուած. > 28. - Տարեդարձ Ս. Օծման Վեհ-Մկրտչի Ս. Կաթողիկոսի:

Նոյ. 21. - Ընծայումն Ս. Աստուածածնոյ: 29. - Ս. Առաքելոյն Թադէոսի և Բարդուղիմէոսի:

Դեկտ. 9. - Կղութեան Ս. Աստուածածնի:

Բ) ՏՈՆԻ ԿԱՅԱՅՐԱԿԱՆՔ

Ապրիլի 23. - Անուանակոչութիւն Ս. Կ. Ս. Կայրուհու Ս. Աղէքսանդրայ Գեորգիոսի:

Մայիսի 6. - Ծննդ. Ս. Կ. Ս. Կայրուհու Ս. Աղէքսանդրայ:

Մայիսի 14. - Թաղադրութիւն Ս. Կ. Ս. Կայրուհու Ս. Աղէքսանդրայ և Աղէքսանդրայ Գեորգիոսի:

ա 25 Ծն. Ս. Կ. Ս. Թաղուհի-Կայրուհու Ս. Աղէքսանդրայ Գեորգիոսի:

Յուլ. 22. - Անուանան. Ս. Կ. Ս. Մայր Թ. Կայրուհու Ս. Աղէքսանդրայ Գեորգիոսի:

Յուլ. 30. - Ծննդ. Ս. Կ. Ս. Թագաժառանգ Կայրուհու Ս. Աղէքսանդրայ Գեորգիոսի:

(Գ. Ս. Ս. 25. - Յիշատակ նուաճման արեւելեան Կողմաւու:

Հոկտ. 5. - Անուանակ. Ս. Կ. Ս. Թագաժառանգ Կայրուհու Ս. Աղէքսանդրայ Գեորգիոսի:

Հոկտ. 21. - Գահակալութիւն Ս. Կ. Ս. - Կայրուհու Ս. Աղէքսանդրայ:

Նոյեմբերի 14. - Մ. Ս. Կ. Ս. Մայր Թ. Կայրուհու Ս. Աղէքսանդրայ Գեորգիոսի:

Դեկտ. 6. - Անուանակութիւն Ս. Կ. Ս. Կայրուհու Ս. Աղէքսանդրայ:

ՅՈՒՆՈՒՍ

Երկիրը բացի իր առանցքի վերայ պտտելուց պտտում է նաև արևի շուրջը - 365 օրում 5 ժ. 48 ր. 51 վայրկեանում: Եւ այդ ժամանակամիջոցը անուանել են տարի: Հին ժամանակները այդ շրջանը անուանում էին Անդանակերպեան կամ Չոզիակոսեան շրջան: Երկիրը պտտուելով արևի շուրջը՝ անցնում է 12 համաստեղութիւններ, որոնց անուանել են Անդանակերպեան: Իսկ իւրաքանչիւր համաստեղութիւնը ամիս շրջա կենդանակերպ համաստեղութեանը - համաստեղութեանը Յունուար ամսին, անուանել են Հոտովայեցոց շատուած Յանուար անունով: Այսպէս կարգաւորեց Հռոմուլոսի

ժառանգ նումնա Պոմպեացին, Հռոմուլոսի տարուայ ամիսների թիւը լրացնելու համար: Արևայինքն էլ, ինչպէս ուրիշ աստղեր, նայելով բնութեան երևութիւններին, երկրի սօփորութեան, աանդութեան, նաև մարդկանց զբաղմունքները և պատահած ժամանակին, ամիսներին լարմար անուններ էին տալիս. զօրօրինակ՝ տարեգուրը, ի վիշտակ ջրհեղեղի սկսել են Օդոտոս ամսից, ջրհեղեղի վերջանալու և նոյեան նախ-տապանի կանգնած տեղին հասնելու պատճառաւ անուանել են նուասարը, որ է նաւ-տար-արը, (նար-ար-դէն-ալստող է կամ նար հասել է արդէն): Յունուարին անուանել են Արաց:

ԱՍՏՂԱԿԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

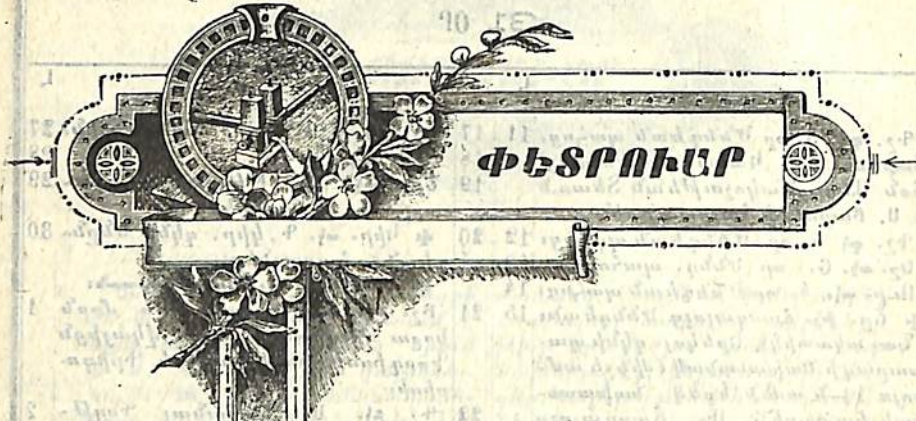
ՅՈՒՆՈՒՍ. - Ջրհոսն: Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան շամեստ է, բարի, սիրելի, խելացի, ուրախ, հետաքրքիր, կասկածոտ և հանճարեղ՝ օրից և օգտուող: Միակ պակասութիւնը՝ անչափ փառամոլութիւնն է: Սկզբումը շունետր, վերջը կարողութեան տէր, միայն այդ ամենն ևս վատնող: Երեխաներ նաև քիչ ունեցող: Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջիկը հաստատակամ է, վեհանձն, անկեղծ, շատ, ուրախ և աւելի իւր բաւակամութիւնների ետեղի բնկեող: Իւր զուարթ բնաւորութեան

շնորհիւ հեշտութեամբ կրթանէ զանազան վշտեր և անյաջողութիւններ, որոնց սպասելու է կէնց ամուսնութեան սկզբից: Ետտ տեղ կրճակապարտորդի և ջանիլ ժամանակ իւր քաշած նեղութիւններից մեծ հարատուութիւն ձեռք կրբերի, բայց ձերութեան ժամանակ զգուշանալու է, որ անդամալոյծ չդառնալ: Ահասարակ լուսնուարին ծընուածները հոկտեմբեր ամսուայ կէսից մինչև նոյեմբերի կէսը հիւանդանալուց զգուշանալու են: Իսկ իրենց զործերի ամենայաջող ժամանակը դեկտեմբերի 15-ից մինչև լուսնուարի 15-ն է:

Յ Ո Ւ Ն Ո Ւ Ս Ր

Table with 2 columns (L and 0) and 31 rows of text. Each row contains a number (1-31) and a corresponding text entry in Armenian, such as '1 ԳՂ. ԳՅ. 3. օր Մենդեան պահոց. 11', '17 ԵՂ. ԳՅ. Ս. Անտոնի ճգնաւորին: 27', etc.

ՎԵՏՐՈՒԱՐ

Օրացույցը կամ ժամանակի հաշիւը սկսուեցաւ հին ժամանակները լուսնից և հասկանալի ցիւններից, այդ պատճառով նոր ազդերն էլ մինչև այսօր հին ազգերի զործածած անուններն են գործ դնում: Այս ամիսն էլ, Հոռմույսի ժառանգ Նումեա Պոմպէացին կարգադրեց տարեշրջանի երկրորդ ամիս համարել: Փե

տրվար ամիսը համապատասխանում է—Ձուկ համաստեղութեանը և վերջրած է Ֆերրուալ բառից: Այսպէս անուանում էին հռոմայինցիք զոհարելու թեանը՝ որ սովորաբար այս ամիսն էին կատարում: Մեր նախնիքն էլ ել կէհէնց այս պատճառաւ անուանել են այս ամիսն Մեհեկի (երջի Մեհեհնաց ամիս):

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹՈՒՆԵԸ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ.—Ձուկն, Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան խաղամու է, համարձակ, գիտուն սնապարծ ու զուարթ: Ձահիլ ժամանակ չունեւոր, սակայն հարստանալուց յետոյ շաղկապատնող: Քէն լաւ շրջանների սիրահար, բայց մինչև 40 տարեկան հասակը կանանցից բամբազղ: Եւ իւր անընդունակութեան շնորհիւ վնասներ կրելով ինքն է միայն ստուժում:

Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջիկը հազուադիւրս գեղեցկուհի է լինում, բաճախ սրտով բարի, խելօք, բնութենականութեանց տէր ու զրական կարծիքներ ունեցող: Երեխաներ էլ քիչ է ունենում: Առհասարակ փետրուար ամսում ծնուածները արի են լինում և ծառայութեան մէջ բողոքաւոր, բայց չարամ: Ի մարդկանցից զգուշանալու են:

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27												
	Ուր. ք. Պահլք:	Նր. ք. Ս. Գրիգորի Աստուածաբանին: Յ. և Ս. Տեառնընդառաջ:	* Կիր. ք. Դ. Կիր. զինի Ծննդեան: Բարեկենդան Առաջաւորաց պահոց:	Բշ. ք. 1. օր Առաջաւ. պահոց:	Թ. Լրումն լուսնի. Յրաշունչ էգ:	Գշ. ք. 2. օր Առաջաւ. պահոց:	Դշ. ք. 3. օր Առաջաւ. պահոց:	Եշ. ք. 4. օր Առաջաւ. պահոց:	* Արեգ. 'ի Ձուկն մտանէ:	Օր իջանելոյ ջերմութեան արեւ յօդաւ:	Ուր. ք. 5. օր Առաջաւ. պահոց:	Յիշատակ Յօնաննու մարգարէին:	Նր. ք. Ս. Սարգսի զօրավարին և որդւոյ նորա Մարտիրոսի և չորեքտասան զինուորացն: Հանգիսաւօր օր ուխտի Տիկիւայ Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ:	* Կիր. ք. Ե. Կիր. զինի Ծննդեան: Հարսանիք:	Բշ. ք. Ս. Աստուածանց զօրավարացն:	Գշ. ք. Ս. Սուքիասեանց վկայիցն և Ոսկեանց քահանայիցն:	Ե. Լր. ք. լս. Ձեռքի կոտորի:	Դշ. ք. 2. օր մեծի պահոց:	Դշ. ք. 3. օր մեծի պահոց:	Եշ. ք. 4. օր մեծի պահոց:	Ուր. ք. 5. օր մեծի պահոց:	Հայրապետին մերոյ:	* Կիր. ք. Բ. Կիր. զինի Վարդապետի Հարսանիք:	Բշ. ք. Ս. Մարկոսի, Եպիսկոպոսին, Պրոնի քհն., Կիւրղի և Բեռիամիսի սարկուաղացն և Ս. վկայիցն Թադ. Բ. Կի. Որմղւանայ և Սայենի: Յերեկ. նախատեսակ:	Ծ. Ծն. լս. Փաթարակց եգ:	Գշ. ք. Ս. Ղեկունի ԵԱՆՑ քահ.	Դշ. ք. Պահլք: Յերեկ. նախատես.	* Եշ. ք. Ս. ՎԱՐԳԱՆԱՆՑ զօրավարացն մերոց և 1036 վկայիցն, որք անկան 'ի մեծ պատերազմին Աւարայրի Տոն ազգային և Յիշատակ մեռելոց:	Օր իջանելոյ ջերմութեան արեւ 'ի Հողս:	Ուր. ք. Պահլք:	Նր. ք. Կ. Պոլտոյ Ս. Ժողովոյ՝ 150 Հայրապետացն Ձինի երեկոյեան ժամասացութեան ծածկեցի սեղանն վարդաւորաւ:	* Կիր. ք. Բուռն-Բարեկենդան: Նւա Յ. և Ուսաց:	Բշ. ք. 1. օր մեծի պահոց:	Ե. Առ. ք. լս. Ձեռքաւ էգ:	Գշ. ք. 2. օր մեծի պահոց:	Դշ. ք. 3. օր մեծի պահոց:	Եշ. ք. 4. օր մեծի պահոց:	Ուր. ք. 5. օր մեծի պահոց:	Այս ամսուայ 1-ից մինչև 30-ը օրն անելացել է 2 Ժ. 4 րոպէ:

Մ Ա Ր Տ

Հոռիմտայեցոց մէջ Շար ք էր
 Հոռիմտայի սարուստ անաջին
 ամիսը, որ իր անուէր ստացել է
 պատերազմի շատուած Շար-
 սից, որը Հոռիմտայի հայրն էր
 համարում. (աւանդութեամբ
 Հոռիմտայի հիմնադրի): Այսպէս ա-
 նուանց Հոռիմտայը, տարին
 բաժանելով ամիսներէ: Արդ՛հե-
 տե Կոտայիում այս ամսունն
 է սկսում գարունը, սորա հա-
 մար հին ժամանակները գա-
 րունը ընդունելու համար թո՛ն էին
 կատարում: Այդ Հանդիսը պա-
 կի և ամուսնութեան տօն էր
 Յմուանացած կանայք ծաղիկներ

ԱՍՏՂԱԳԻՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՐՏ. - Իոյն: Այս համաստե-
 ղութեան տակ ծնուած տղան
 եռանդոտ, արդարադատ, քաղց-
 րախօս, հետաքրքիր և կրթու
 բնաւորութեան տէր է լինում.
 ոչ տուած խօսքն և պահում և ոչ
 խօստունն կատարում:
 Իսկ այս համաստեղութեան
 տակ ծնուած աղջիկը գեղեցիկ է,
 արդարասէր, քաղցրեղէն սիրտը,
 շատակեր և իր նկատած բանն

էին զոհարելու. արարութեան
 չափուած Յանս՝ շիբ ուխտատե-
 դոյն, իսկ ք ամարդիկ իրենց
 կեզմից զոհ բերում էին երկ-
 դմեան չափուած Յանսին:
 Այս տօնը կանանց չաղթու-
 թեան հանդէս էր, լի սրա-
 խութեամբ և ցնծութեամբ: Ա-
 րդ՛հետե հին ժամանակները
 շատ տղերի տարին սկսւում էր
 այս ամսից, որ համարում էր
 արեալին տարեշրջանի
 սկիզբն, երեք հենց այս պատճա-
 ռաւ մեր նախնիքն էլ այս ամ-
 սին անուանել են Արեգ:

րի մասին երկար ու բարակ դա-
 տաղութիւններ տուող, այդ պատ-
 ճառով էլ՝ ստախօս, անխնայ
 գրպարտող ու շուտ դայրացող է
 լինում:
 Այս ամսին ծնուածներն առհա-
 սարակ առևտրի մէջ չաջողու-
 թիւն են ունենում, թէև ժլատ
 են լինում, միայն հոկտեմբեր
 ամսից զգուշանալու են:

Մ Ա Ր Տ
Յ 1 ՕՐ

0	1
1	12
2	13
3	14
4	15
5	16
6	17
7	18
8	19
9	20
10	21
11	22
12	23
13	24
14	25
15	26
16	27
17	28
18	29
19	30
20	31
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	
30	
31	

Շք. քի. 6. օր մեծի պահոց:
 Ս. Թէոդորոսի զորավարին:
 * Կիր. քչ. 7. օր մեծի պահոց:
 Բ. Կիրակի Քառասնորդ. պահոց:
 Բշ. քի. 8. օր մեծի պահոց:
 Գշ. օձ. 9. օր մեծի պահոց:
 Գշ. օձ. 10. օր մեծի պահոց:
 © Լր. յունի. Թիգլէն եգ.
 Եշ. քչ. 11. օր մեծի պահոց:
 Ուր. քի. 12. օր մեծի պահոց:
 Նք. քչ. 13. օր մեծի պահոց:
 Ս. Կիրակի Երուսաղէմայ Հայրապե-
 տին և միւս Կիրակի Եպիսկոպո-
 սի և մօրն նորա Աննայի:
 © Արեգակն. ՚ի Խոյն:
 Գարնանամուտ և Հատարակած
 որ լինի տիւ և զիշեր Հաւասար:
 * Կիր. քի. 14. օր մեծի պահոց:
 Գ. Կիր. Քառասնորդական պա-
 հոց. (Անուաակին):
 Բշ. քչ. 15. օր մեծի պահոց:
 Գշ. քի. 16. օր մեծի պահոց:
 Գշ. օձ. 17. օր մեծի պահոց:
 Լատ. Աւետումն:
 © Վր. քո. լս. Խաււ եգ.
 Եշ. օձ. 18. օր մեծի պահոց:
 Ուր. քչ. 19. օր մեծի պահոց:
 Յովհաննու Երուսաղէմայ Հայրա-
 պետին և Ս. Հայրապետացն մերց
 Յովհաննու Օձնեցոյն, Յովհան-
 նու Որոտնեցոյն և Գրիգորի
 Տաթևացոյն:
 * Նք. քի. 20. օր մեծի պահոց:
 * Կիր. քչ. Գ. Կիր. Քառասնոր-

դական պահոց. (Տնտեսին):
 Բշ. քի. 21. օր մեծի պահոց:
 Գշ. քչ. 23. օր մեծի պահոց:
 Գշ. քի. 24. օր մեծի պահոց:
 (Միջինք):
 © Մոււնդն լուս. Այրեւելց:
 Եշ. օձ. 25. օր մեծի պահոց:
 Ուր. օձ. 26. օր մեծի պահոց:
 Նք. քչ. 27. օր մեծի պահոց:
 Ս. Մանկանցն Քառասնից, որք 'ի
 Սեբաստիա կատարեցան:
 * Կիր. քի. 28. օր մեծի պահոց:
 Ե. Կիր. Քառասնորդական պահոց
 (Կատաւորին):
 Բշ. քչ. 29. օր մեծի պահոց:
 Գշ. քի. 30. օր մեծի պահոց:
 8. և Ռուսաց Աւետումն:
 Գշ. քչ. 31. օր մեծի պահոց:
 Ս. Քա. քո. լս. Թիգլէն եգ.
 Եշ. քի. 32. օր մեծի պահոց:
 Ուր. օձ. 33. օր մեծի պահոց:
 Յերեկոյն նախատօնակ:
 * Նք. օձ. 34. օր մեծի պահոց:
 Ս. Գրիգորի մերոյ ԼՈՒՍԱՒՈՐ-
 ՉԻՆ, սոսկալի չարչարանացն և
 մտին 'ի Վերապէս:
 * Կիր. քչ. 35. օր մեծի պահոց:
 Գ. Կիր. Քառասնորդական պա-
 հոց. (Գարստեան):
 Բշ. քի. 36. օր մեծի պահոց:
 Այս ամսուայ մէկից մինչև 31-ը
 օրն աւելացել է 1 ժ. 4 րոպէ:

ԱՊՐԻԼ

Սպր. ամիսը Հռոմուլոսի տարուայ երկրորդ ամիսն էր: Որովհետև այս ամիսը զարնան երկրորդ ամիսն էր և օրերը քանի գնում էին տաքանում էին, բնութեան այս գործողութեան պատճառաւ անուանել են Սպրիլ—Aprilis որ լատիներէն նշանակում է արևային կամ տաքացնող: Հին Հռոմում այս ամսուայ մէջ կատարում էր ի պատիւ պողոպերութեան

Հաստուած Յերերի՝ փառաւոր տօն: Մեծ հանդիսով տանում էին Հաստուածների արձանները երեխայքը նոյնների վերայ հեծած և ժողովուրդը ցնծութեան և ուրախութեան աղաղակներով, իսկ քրմերը ի պատիւ Հաստուածոյ սպիտակ հանդերձներ հազամ զոհարերում էին ամուլ կովեր: Մեր նախնիք այս ամսին անուանել են Ահեկի:

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹՈՒՆՆԸ

ԱՊՐԻԼ.—Յուին: Սյս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան աներկիր է, կտրուկ, զայրացկոտ, խստասիրտ և իւր թշնամիներին հալածող: Թէև ունեւոր բայց ժլատ. բաղդատրութեամբ կրփայլի և դրան նպաստող զէպքերը իւր ցանկութիւնները կրկատարեն: Շատ էլ կրճանապարհորդի:
Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջիկը բնատրութեամբ ուժեղ, եռանդոտ, աշ-

խուժուլ, թէև բնութեամբ անժուշկալ կրլինի. միայն իրրև ամուսին խոնարհ և հաւատարիմ կրլինի, եթէ իւր և իւր ամուսնու բնատրութիւններն իրար համապատասխանեն:
Սպրիլ ամսին ծնուածներն առհասարակ սուքերի ուռոյցքից զգուշանալու են: Իրենց կեանքը երկու մասի կը բաժանուի. առաջին մասը շատ փտանգալից կանցնի և կը տևի մինչև 33 տարեկան լասակը:

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	1 Գշ. ք. 37. օր մեծի պահոց:	13	նաց և Ռուսաց, որոց ուտիք է										
	2 Գշ. ք. 38. օր մեծի պահոց:	14	ցնոր կիրակի է:										
	3 Եշ. ք. 39. օր մեծի պահոց:	15	14 * Բշ. ք. 2. օր Զատիկի Յի-										26
	4 Ուր. լուսնի. Հոգեպէ: Եզ:	16	շատակ մուտոց:										
	5 Նը. ք. 41. օր մեծի պահոց:	17	15 * Գշ. ք. 3. օր Զատիկի:										27
	6 Յիշատակ Լազարու Յարութեան:	18	16 Գշ. ք. 4. օր Զատիկի:										28
	7 * Աւագ-Երկուշաբթի ք. Պահք:	19	17 Եշ. ք. 5. օր Զատիկի:										29
	8 Աւագ-Երեքշաբթի ք. Պահք:	20	18 Օրմուկն լուսնի. Բարբառ:										1
	9 Աւագ-Չորեքշաբթի ք. Պահք:	21	19 Նը. ք. 7. օր Զատիկի Յիշատակի:										2
	10 * Աւագ-Հինգշաբթի ք. Պահք:	22	20 * Կիր. ք. 8. օր Զատիկի:										3
	11 Աւագ-Չորեքշաբթի ք. Պահք:	23	21 Նը. ք. 9. օր Յինանց:										4
	12 Աւագ-Նորաթ ք. Զրագալոյց:	24	22 Գշ. ք. 10. օր Յինանց:										5
	13 * Կիր. ք. 25 թիւն Գրիստոսի): Ուտիք է մեզ	25	23 Գշ. ք. 11. օր Յինանց:										6
		26	24 Եշ. ք. 12. օր Յինանց:										7
		27	25 Ուր. ք. 13. օր Յինանց:										8
		28	26 Նը. ք. 14. օր Յինանց:										9
		29	27 * Կիր. ք. 15. օր Յինանց: Աշ-										10
		30	28 Բշ. ք. 16. օր Յինանց:										11
			29 Գշ. ք. 17. օր Յինանց:										12
			30 Գշ. ք. 18. օր Յինանց:										13

Սյս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրը աւելացել է 2 ժ. 4 րոպէ:

Մ Ա Յ Ի Ս

Մայիս ամիսը, ինչպէս կարծում են, ստացել է իւր անունը լատինական majoris բառից, որ նշանակում է հին Արտահետեալ այս ամիսը զարնան վերջին ամիսն էր, սորա համար բնծայած էր ձերոց և նախնեացը, և այդ պատճառով արգելուած էր այս ամիսին ա-

մուսնանալը: Մայիսը զարնանային ամիս լինելով զանազան ազգերի մէջ տօնվում էր զարնանային հանդէսներով, որի մէջ մեծ դեր էին յաղում պատանիք և աղջկանք, ծաղկունք օկանայ ճիւղեր: Մեր նախնիք անուանել են այս ամիսը Մարերի:

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

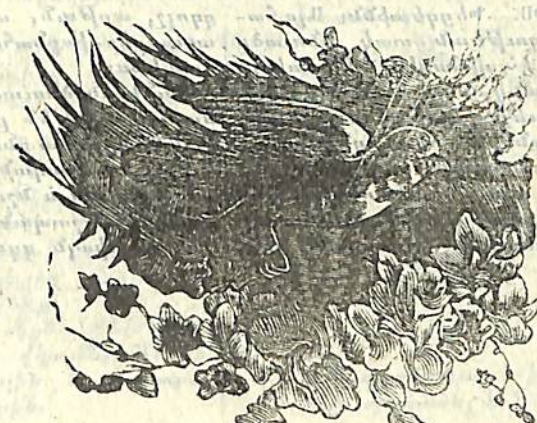
ՄԱՅԻՍ.—Եկատրն: Այս համաստեղութեան տակ ծնուած ազան ինչպէս արտաբուստ զեղեցիկ է, այնպէս էլ ի ներքուստ հոգով բարի, խելօք, շրջանկատ, մեծահոգի և մասամբ կասկածոտ, ճարպիկ, խորամանկ և ազատ արհեստների սիրահար: Այդպիսիների սիրտը կարծես սիրոյ և բարեկամութեան համար է ստեղծուած: Եւ բազմաւոր են լինում, եթէ իրենց կեանքը կապում են այնպիսի կնոջ կամ բարեկամի հետ, որոնք նույնպէս սույն հա-

մաստեղութեան տակ են ծնուած: Իսկ ծնուած աղջիկը լինում է զեղեցիկ, բարի, պարզ և հեզ, որիննից տարիքով փոքր մայրուհետ բախտաւորութիւն չի գտնի: Բայց իւր նման բնատրութիւն ունեցող պատուական ամուսնուց: Մայիսին ծնուածներն առհաւարակ, յարդ թէ կին, զիտութեանց սիրահար են լինում, զործերի մէջ հմուտ, բնատրութեամբ զիրար թեք և փափկամարմին: Իսկ 31 տարեկան հասակում զգոյշ պէտք է լինեն հիւանդանալուց:

Մ Ա Յ Ի Ս

0	L	0	L
1	Նշ. բյ. 19. օր Յինանց:	14	17 Շբ. բյ. 35. օր Յինանց:
2	Ուր. բյ. 20. օր Յինանց:	15	Յ Մն. լս. Անքնաբէր հաշմանք:
	Լր. լուսնի: Անքնաբէր եզ.	18	* Կիր. բյ. 36. օր Յինանց:
3	Շբ. բյ. 21. օր Յինանց:	16	2 Կիրակի:
4	* Կիր. Դ. Բ. 22 օր Յինանց:	17	19 Բշ. բյ. 37. օր Յինանց:
	(Կարմիր-Կիրակէ):	18	20 Գշ. բյ. 38. օր Յինանց:
5	Բշ. բյ. 23. օր Յինանց:	19	21 Դշ. բյ. 39. օր Յինանց:
6	Գշ. բյ. 24. օր Յինանց:	20	22 * Նշ. բյ. 40. օր Յինանց:
7	Դշ. բյ. 25. օր Յինանց:	21	ՀԱՄԱՐԱՐՁՈՒՄՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՆԱՍՏՈՒՆԱՅ Լ ԵՎ ՅՈՒՆԱՅ Լ ՅՈՒՆԱՅ:
8	Նշ. բյ. 26. օր Յինանց:	22	23 Ուր. բյ. 41. օր Յինանց: Պաշ. ք.
	Յ Արեգակն ՚ի Եկատրն:	23	24 Շբ. բյ. 42. օր Յինանց:
	Յ Կր. քս. լս. Անքնաբէր եզ.	24	25 * Կիր. բյ. 43. Կիր. Երկրորդ Մաղկապարդ:
9	Ուր. բյ. 27 օր Յինանց:	25	Յ Առ. քառ. լուսնի: Անքնաբէր եզ.
	Ռուսաց փոխադրութիւն նշխարաց Ս. Նիկողայոսի Արանշելագ.	26	26 Բշ. բյ. 44. օր Յինանց:
10	Շբ. բյ. 28. օր Յինանց:	27	27 Գշ. բյ. 45. օր Յինանց:
11	* Ն. Կիր. բյ. 29. օր Յինանց:	28	28 Դշ. բյ. 46. օր Յինանց: Պաշ. ք.
	Տօն Երեման Ս. Խաչի:	29	29 Նշ. բյ. 47. օր Յինանց:
12	Բշ. բյ. 30. օր Յինանց:	26	30 Ուր. բյ. 48. օր Յինանց: Պաշ. ք.
13	Գշ. բյ. 31. օր Յինանց:	27	31 Շբ. բյ. 49. օր Յինանց:
14	Դշ. բյ. 32. օր Յինանց:	28	
15	Նշ. բյ. 33. օր Յինանց:	29	
16	Ուր. բյ. 34. օր Յինանց:		

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրն աւելացել է 1 Ժ. 24 րոպէ:

Յ Ո Ւ Ն Ի Ս

Յունիս (լատին. Iunius) ամիսը Հռոմայեցոց մէջ ի պատիւ պատանեաց նուիրուած էր հպարտութեան շատուածունուն Յուննային, որից և ստացել է իւր անունը: Սմառուայ առաջին և Հռոմուլոսի կարգած շորերը ա-

միսն էր: Այս ամսին մեր նախնիքն անուանում էին Մարդաց Երեի մարդաղետիներ հնձելու ամիս, ինչպէս հայոց-ղրացի վրացիք այժմ էլ անուանում են այս ամսին Քիրաթվէ, որ կը նշանակէ խոտ հնձելու ամիս:

ԱՍՏՂԱԳԷՏՅԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՅՈՒՆԻՍ.— Խեղդեալին: Այս համատեղութեան տակ ծնուածը լինում է վիճասէր, կամակոր, խորամանկ, մոլի և ամեն դէպքում աւելի իւր ինքնազանգութիւն և ցնորքներին հետևող քան սուսող զատողութեանը լսող: Իսկ այս համատեղութեան տակ ծնուած աղջիկն ինքնասէր է, զործունակ, աշխատասէր,

զգոյշ, արթուն, ամօթխած, հետաքրքիր, ինքնահաւան և մի քիչ ստախոս: Յունիսին ծնուածներն առհասարակ աչքի են ընկնում իրենց ուշիմ և սրամիտ բնատրութեամբ: Ուրիշի սեպականութիւնից հարտացող են և նշանաւոր մարդկանցից պաշտպանութիւն գտնող: Գինուց միայն զգուշանալու են:

0	1	0	1
1 * Կիր. օր. Յիսնբորդ օր 'ի 15	2	17	2
2 Բշ. քչ. 2. օր Հողեղալ. Պահք: 16	3	18	3
3 Գշ. քի. 3. օր Հողեղ. Պահք: 17	4	19	4
4 Դշ. քչ. 4. օր Հողեղ. Պահք: 18	5	20	5
5 Եշ. քի. 5. օր Հողեղ. Պահք: 19	6	21	6
6 Ուր. քչ. 6. օր Հողեղ. Պահք: 20	7	22	7
7 Նր. քի. 7. օր Հողեղալստեան: 21	8	23	8
8 * Կիր. օր. Ա. Կիր. Յարու- 22	9	24	9
9 Բշ. օր. Ս. կուսանացն Լուի- 23	10	25	10
10 Գշ. քչ. Ս. կուսանացն Գայա- 24	11	26	11
11 Դշ. քի. Պահք: Յերեկոյեան նա- 25	12	27	12
12 Եշ. քչ. Ա. Յովհաննու Կարապետ- 26	13	28	13
13 Ուր. քի. Պահք: Յերեկոյեան 27	14	29	14
14 * Նր. քչ. Ս. ԳՐԻԳՈՐԻ ԼՈՒՍՍԻ 28	15	30	15
15 * Կիր. օր. Բ. Կիր. զինի Հողեղ. 29			
16 Բշ. օր. Ս. մկցն. Բեթղեղէ- 1			

17 * Սնունդն յս. Բաբելոն եղ. Գշ. օր. Ս. կուսանացն նու- նեայ և Մանեայ:

18 Դշ. քչ. Պահք:

19 Եշ. քի. Ս. իշխանացն Սա- հակայ և Յովսէփայ և Ս. վի- յիցն Սարգսի և Բագոսի:

20 Ուր. քչ. Պահք:

21 Նր. քի. Ս. ՆԵՐՍԻՍԻ ՄԵՆԻ Հայրապետին մերոյ և Թաղայ եպիսկոպոսին:

22 * Կիր. օր. Գ. Կիր. զինի Հո- ղեղ. Բաբելոնեան Ս. Լուսա- տրչի պահոց:

23 Բշ. օր. Պահք: Ս. Եպիփա- նու Կիրացալոյն, Բաբելոյ Հայ- րայ. և 3 աշակերտացն նորին:

24 Գշ. օր. Պահք: Ս. Կոստան- ղիանոսի Թաղաւորին և մօրն նորա շեղինէի:

25 Դշ. օր. Պահք:

26 Եշ. քչ. Պահք: Ս. Թէօդոսոսի Գաղատացոյն, Թալիլեայ բժշկին և 7 կուսանացն, որք 'ի յԱնկե- րեայ կատարեցան:

27 Ուր. քի. Պահք: Յերեկոյեան նա- խատեակ:

28 * Նր. քչ. Գիււտ Նշխարացն 13 Ս. ԳՐԻԳՈՐԻ Լուսատրչին մերոյ:

29 * Կիր. օր. Դ. Կիր. զինի Հո- ղեղալստեան: Հարսանիք:

30 Բշ. օր. Ս. վլայիցն Անտո- նիոսի, Թէօփիլոսի, Անեքտոսի և Փոտինոսի:

© Լրումն լուսնի: Անթիւ:

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 30-ը օրը պակասել է 1 ժ. 24 րոպէ:

Յ Ո Ւ Լ Ի Ս

Յուլիսը Հռոմուլոսի կարգադրած տարուալ սամաուալ երկրորդ ամիսն էր և համարվում էր — Հռոմուլոսեան — տարեշրջանի Հինգերորդ ամիսը: Թէև այս ամիսը — Հռոմուլոսի Գրիգոր ՄԱ պապի ժամանակ կազմեցին Գրիգորեան համարուած տոմարով, բայց այս Յուլիս — այսինքն լատ. Iulius ամիսը — իւր անունը ստացել է Հռոմուլոսեացոց կայսր Յուլիանոսից, որի ժամանակ և որի հրամանով էլ ուղղեցին օրացոյցը — Յուլիան տարեշրջան անունով: Մեր նախնիք այս ամիսն անուանել են Հրոտից, երևի հուր արձակող կամ հրային, որովհետև տարուալ ամենաշոգ ամիսն է: Իսկ վրացիք անուանում են Մկաթթափ, որ նշանակում է արտը ընձելու ամիս.

լիանոսից, որի ժամանակ և որի հրամանով էլ ուղղեցին օրացոյցը — Յուլիան տարեշրջան անունով: Մեր նախնիք այս ամիսն անուանել են Հրոտից, երևի հուր արձակող կամ հրային, որովհետև տարուալ ամենաշոգ ամիսն է: Իսկ վրացիք անուանում են Մկաթթափ, որ նշանակում է արտը ընձելու ամիս.

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՅՈՒԼԻՍ. — Առիւծն: Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան լինում է պարզասիրտ, համարձակ, քաջ, առատաձեռն, ազատամիտ, մեծահոգի և շատ անզամ հպարտ. իւր աղնի հողովը (քնաորութեամբ) հակուած է դէպի բարեպաշտութիւն և ցաւակցութիւն: Միննոյն ժամանակ ծաղրատէր է, ուրիշներին զայրացնող ու կրքոտ: Արտաքին գեղեցկութեան շնորհիւ, փափակ սեռին հաճուանալու կերպը զիտէ և երկար փաղաքշանքներ

շապիկուց լետոյ հասնում է իւր նպատակին: Իսկ ծնուած աղջիկը զուարթ է, շնորհալի, բարկացող, համարձակ, շարամիտ, վրիժառու, բայց սիրելի և իւր սիրելիին անչափ մեծաբող: Յուլիսին ծնուածները ամենաբախտաւոր ժամանակն իրենց հասակի միջին տարիքն է և ամենայաջող ամիսն՝ օգոստոսը: Ամենից փոսնդաւոր ասորին իրենց հասակի՝ 42-րդ տարին է, որ այդ ժամանակ պէտք է զգուշանալ:

0	Գշ. Գ. Ս. Դանիէլի յարգաբէին և երկից ճանկանցն-Անդրա-կայ, Միսակայ և Արեղնազոյն:	16
2	Գշ. Գ. Պահք: Յերեկոյեան նա-խատօնակ:	17
3	Ք. Եշ. Գ. Սրբոց Թարգմանեացն յԱրեղ ՍԱՀԱԿԱՅ և ՄԵՍՐՈՊԱՅ:	18
4	Ուր. Բ. Պահք:	19
5	Շք. Բ. Ս. Տրդատայ Թագաւորին մերոյ և Աշխէն տիկնոջն և Թոսրովազխտոյն: Յերեկոյեան նախատօնակ:	20
6	Ք. Կիր. Բ. Ս. Կիր. զինի Հոգ. Իխ. Տիգր. Ս. Աստուածածնի: Կարանիք:	21
7	Բշ. Բ. Ս. Կալիստոսոսի և Վլադիցն և Դուկիանոսի քաշանային:	22
8	Շ. Կեր. քա. յս. Նախ: Գշ. Գ. Ս. Զաքարիայի մարգարէին:	23
9	Գշ. Գ. Պահք:	24
10	Եշ. Գ. Ս. Նղիսէի Մարգարէին:	25
11	Ուր. Բ. Պահք: Սրեզակն ՚ի յԱռիւծն:	26
12	Շք. Բ. Ս. Երկոտասանից Առաքելացն Քրիստոսի և Ս. Պողոթի երեքտասան Առաքելոյն:	27
13	Ք. Կիր. Բ. Ս. Կիր. զինի Հոգեւոր. Բարեկենդ. Վարդապետի պաշոց:	28
14	Բշ. Բ. Ս. 1. օր Վարդապ. պաշոց:	29
15	Գշ. Գ. Ս. 2. օր Վարդապ. պաշոց: Մն. շուանի: ՏԵՒ ԵԳ.	30
16	Գշ. Գ. Ս. 3. օր Վարդապ. պաշոց:	1
17	Եշ. Գ. Ս. 4. օր Վարդապ. պաշոց:	2
18	Ուր. Բ. Ս. 5. օր Վարդապ. պաշոց:	3
19	Շք. Բ. Ս. ՅԻՇԱՏԱԿ ՏԱՊԱՆԱԿ ԵՆ ՀՆՈՅ և ՏՕՆ ՆՈՐՈՅՍ Ս. ԵԿԵԼԵՄԻՈՅ: Նաւակատիկ:	4
20	Ք. Կիր. Բ. Ս. ՎԱՐԴԱՎԱՍՏ. ՄԵՃԱՀԱՆՁԷՍ օր ուխտի Մշոյ Մ.	5

0	Կարապետ վանքի և Տիֆլիսայ Ս. Կարապետ եկեղեցոյն: Միջոց ուսիք կրեք շաքաթ:	6
21	Ք. Բշ. Բ. Ս. 2. օր Վարդապետի Յիշատակ մուկոց: Մեծահանգէս օր ուխտի Մերանաւորի Ս. Աստուածածին եկեղեցոյն Տրփիսայ (Կրճանիսի): Յ. և Ռուսաց Մարիամու Մազդազինացոյն:	6
22	Գշ. Գ. Պահք: Ս. Առ. քա. յս. Տեղ-Գեղ-Եջրեւ:	7
23	Գշ. Գ. Ս. օր Վարդապետի:	8
24	Եշ. Գ. Ս. Նոսայեայ մարգարէին:	9
25	Ուր. Բ. Պահք: Նախատօնակ:	10
26	Ք. Շք. Գ. Ս. ԹԱԴԵՆՈՒՄ Առաքելոյն և Ս. Սանդխտոյ կուսին:	11
27	Ք. Կիր. Բ. Ս. Կիր. զինի Վարդապետի: Հարանիք:	12
28	Բշ. Բ. Ս. Կիպրիանոսի եպիսկոպոսին և 45 վլադիցն և Ս. կուսանացն Յուստինեայ, Նեփիմեայ և Քրիստոսինեայ:	13
29	Գշ. Գ. Ս. Աթանազիսեայ եպիսկոպոսին և տասն աշակերտացն և Հինգ վլադիցն:	14
30	Գշ. Գ. Պահք: Ս. Լրուան լուանի. Կարգադրուան:	15
31	Եշ. Գ. Ս. Նախահարցն Աղաճայ, Արեղի, Աթայ, Ենովքայ, Ենովայ, Սոյի, Մեղքեակեկի, Արբազանու, Իսահակայ, Յովսէփայ, Յակովքայ, Մովսիսի, Ահարոնի, Նիկիտարու, Յեսուայ, Սառուլի: Սամիսոնի, Յեփթայեայ, Բարսիկայ, Կեղէնի և այլոց սրբոց նախահարցն:	16
	Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրը պակասել է 1 ժ. 26 րոպէ:	

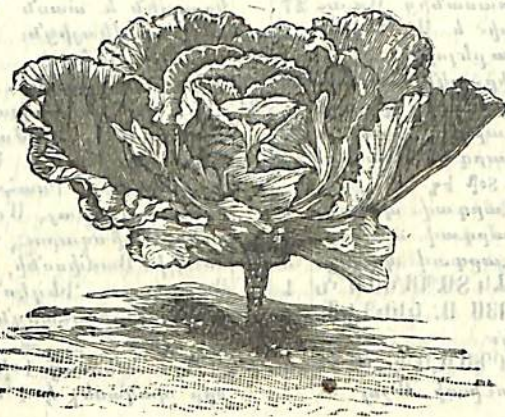
Օգոստոս ամիսը Հռոմայեցիք սկզբում անուանել էին Սեկստիլե, որ լատ. նշանակում է վեցերորդ: Քրիստոսից 33 տարի առաջ, ի պատիւ Հռոմայեցից Օգոստոս կայսեր, անուանեցին Օգոստոս, և էր ամսուայ վերջին ամիսը: Մեր նախնիք

այդ ամսին անուանում էին Նասարդ, որովհետև նոր ապրուայ առաջին ամիսն էր և տարեթիւր այս ամս ալ Վ. ից էին սկսում ի յիշատակ ջրհեղեղի վերջանալուն: Նասարդ նշանակում է նար. աստ-է-արդ, կամ Նարհասա արդ:

ԱՍՏՂԱԳԼԵՏԵՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹՈՒՆՆԸ

ՕԳՌՍՏՈՍ.— Կոչան. Այս համատեղութեան տակ ծնուած տղան բարեկազմ է, անկեղծ, մեծահոգի, խելօք, ողջախոհ, համեստ և բարեգործ: Կեանքի մէջ վաղուհու կերպը յիմանալով ու ամեն տեսակ հնարքներով զուրկ լինելով շուտ-շուտ խաբուում է և չափաւորում է: Իսկ ծնուած աղջիկը ամօթխած

է, յուժկայ, աչքերը զեղեցիկ և երեսի դժագրութիւնը որոշ: Ետակամ ամուսնանալ, իր բնականութիւնով, բարեպաշտ, հաւատարիմ և աննման մայր կրկնի, խելիւր որդիքը, որոնք աւելի իզական սեռին կը պատկանին, նոյնպէս մինչ ժրտից աւելի զգուցիլ ու զեղեցիկ կը լինին:

0	1	01
1 Ուր. ԳՅ. Պահլբ:	17	գործ կուսուարչին մերոյ: Նաւահատիք: Յերեկոյին նախատեսակ
2 Եր. ԳԼ. Ս. որդւոց և թուանց	18	4 Կիր. ԳՅ. ՎԵՐՈՒՓՈՒՄԻՄՆ Ս.
Ս. Գրեգորի Լուսաւորչին մերոյ,		Սատուածածնի. Ձկնի պատարագի
Սերիտակէտի, Վրթանէտի, Յուսկանն, Կրիզորիսի և Գանիէլի		կատարի օրհնութիւն խաղողոյ:
3 Կիր. ԳՅ. Վ. Վր. զկնի Վա.	19	Ինն օր նախատեսակ: Սիջոյ ուսիք երեք շաբաթ:
4 ԲՅ. ԳՅ. Ս. Մակարայեցւոցն,	20	Հանդիսաւ օր ուխտի Բեթղեհէմի Ս. Սատուածմայ եկեղեցոյն Տփլիսոյ:
5 ԳՅ. ԳՅ. Ս. երկատասնեց մար-	21	18 Կ. ԲՅ. ԳԼ. 2. օր Վերափոխման
գաղայի, Ուսնայ, Սմափայ, Միքեայ, Յովիւիայ, Սրգիու, Դաւաւայ, Սմբակումայ, Յօնանու, Ստրոնիայ, Անդեայ, Չաքարիայ և Մաղաբիայ:		6 Յիշատակ մուտոյ:
6 ԳՅ. ԳՅ. Ս. Սիւրբ:	22	19 ԿՅ. ԳՅ. 3. օր Վերափոխման
3. և Ռուսաց՝ Վարդապետ:		20 ԿՅ. ԳՅ. 4. օր Վերափ. Պահլբ:
7 ԵՅ. ԳՅ. Ս. Սովիայ և երեց	23	21 ԵՅ. ԳՅ. 5. օր Վերափոխման
դատեցացն, Պիտոսի, Ելպիսի և Աղապի:		Չ Աւ. ԳՅ. Ե. Եօք եւ.
8 Ուր. ԳՅ. Պահլբ:	24	22 Ուր. ԳՅ. 6. օր Վերափ. Պահլբ:
9 Եր. ԳՅ. Նիկիտոսի Ս. Ժողովոյն	25	23 Եր. ԳՅ. 7. օր Վերափոխման
Երևու հարիւր հայրապետացն		24 Կիր. ԳՅ. 8. օր Վերափոխման:
10 Կիր. ԳՅ. 2. Կիր. զկնի Ծնըն-	26	25 ԲՅ. ԳՅ. 9. օր Վերափոխման:
Բարեկէն. Ս. Սատուած. պահոյ:		Ռուսաց՝ Յիշատակ նուաճման
11 ԲՅ. ԳՅ. 1. օր Ս. Աճաճ. պահոյ:	27	12 Բեկեան Կովիստու:
Ս. Արեղակնի ի Կոյսն մտանէ:		26 ԿՅ. ԳՅ. Ս. Յովակիմայ և Աննայի
Հստ բուն տօմարի մերում նասարդ և տարեմուտ 4398 թ. և եկեղ. 1345 թ.		Ծնողաց Ս. Սատուածածնի և կանանցն Ի դաբերից:
12 ԿՅ. ԳՅ. 2. օր Ս. Աճաճ. պահոյ:	28	Լատ. Ծնուել Ս. Սատուածածնի:
13 ԿՅ. ԳՅ. 3. օր Ս. Աճաճ. պահոյ:	29	27 ԿՅ. ԳՅ. Պահլբ:
14 ԵՅ. ԳՅ. 4. օր Ս. Աճաճ. պահոյ:	30	28 ԵՅ. ԳՅ. Ս. Երևմայ մարգարէին:
Ս. Ս. Ս. Երևմայ եւ.		Կր. Ս. Գեղեցիկ եւ.
15 Ուր. ԳՅ. 5. օր Ս. Աճաճ. պահոյ:	1	29 Ուր. ԳՅ. Պահլբ:
3. և Ռուսաց՝ Վերափոխումն Ս. Սատուածածնի:		Յ. և Ռուսաց՝ Կիսատումն Ս. Յովհաննու Մկրտչին:
16 Եր. ԳՅ. Տօն Եղապետի Ս. ԻՋ-ՄԻԱԾՆԻ, ըստ տեսական Ս. Գրի-	2	30 Եր. ԳՅ. Ս. Աւաքելոյն Թոմայի
		Յերեկոյին նախատեսակ:
		Ռուսաց՝ Փոխադրութիւն նշխարաց Ս. Այգեքանից Նեակացոյ:
		31 Կիր. ԳՅ. Գ. Կիր. զկնի Վե-
		րափ. Գրետ Գոտոյ Ս. Սատուածածնի:

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 30-ը օրը պահասել է 1 Ժ. 24 րոպէ:

Ս Ե Պ Տ Ե Մ Բ Ե Բ

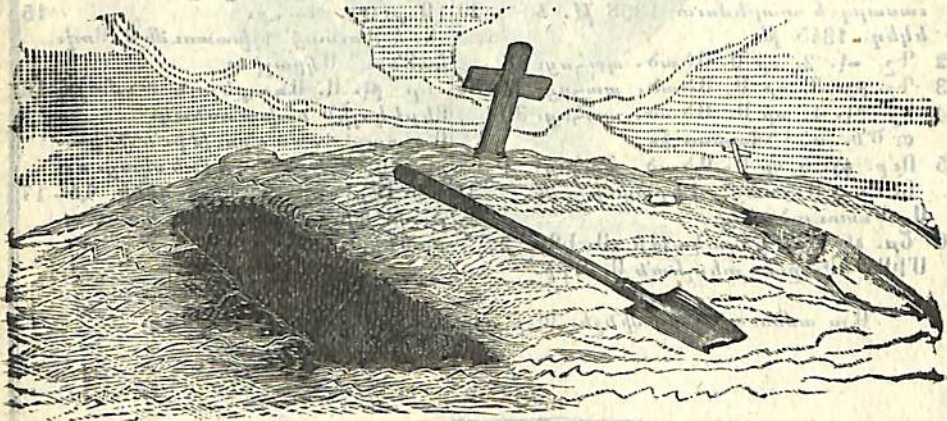
Նպատեմբեր ամսուայ անու-
նը ծագում է Լատինական
(septembre) բառից: Այսպէս ա-
նուանեց Հռոմայնսք տարուայ
Լօթներորդ ամիսը, որ աշուն-
քուայ առաջին ամիսն էր: Մեր
նախնիք այս ամիսը անուանել
են Հոսի:

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹՈՒՆՆԸ

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ — Կշիւն Այս հա-
մաս եզրվեան տակ ծնուած
տղան փրօսէր է, կամակոր,
ժողրարան և սաստիկ իր բա-
ականտ լեանց ետեկց բնկնող,
ունի և լաւ ձևեր, ճառախօսու-
թեան ճրք, բարեճամբուր է,
սիպն երբ իր շահերը պահան-
ջում են իր ստուած խոստումը
շատ ներշնչ գրծում և իր ու-
նեցած զգաստութեան շնորհիւ,
շատ փտանդներից ներշնչութեամբ

զերծ մնում:
Իսկ ծնուած աղջիկը սիրելի է,
ուրախ, հրապուրիչ ձևերով օժ-
տուած, բախտաւոր և բազմա-
թիւ երկրպագուներ ունեցող:
Միայն զգաստ սկտք է լինի, ո-
րովհետեւ վերջն անպատճառ
զղջալու է:
Նպատեմբերին ծնուածներն առ-
հասարակ ինչպէս 33 տարեկան
հասակում, այնպէս և չլինց միշտ
զգուշանալու են:

Ս Ե Պ Տ Ե Մ Բ Ե Բ

30 ՕՐ

0	Լ	0	Լ
1	Ք. Գ. Ա. Ստեփաննոսի Ուր- նեցւոյն և ա. վրայիցն Գոհարի- նեայ, Ծամբղէտի, Տուբիկոսի և Ռատիկոսի:	18	Ծ Սո. քո. լա. Փօփոխան:
2	Գշ. ԳՅ. Ա. ժարդարէիցն. Կրե- կէի, Եզրի և Զաքարայի Հօրն Ս. Յովհաննու Միլոսի:	19	21 Կ. Կիր. Գ. Կիր. զինի Ա. Խաչի Բարեկենդան Վարդայ Ս. Խաչի:
3	Գշ. ԳԻ. Պահք:	20	22 Ք. Բ. Պահք: Ս. Մամասայ, Փե- լիկոսի և Սիմեոնի Վեհակեց- ւոյն:
4	Եշ. ԳՅ. Ա. Յովհաննու Վարպե- տին և Յորայ արդարուն: Վր. քո. լա. Լա. Եղ.	21	23 Գշ. ԳԻ. Պահք: Ս. կուսանացն Փեթրոնեայ, Մարիանեայ և Եու- շանայ դատեր մեծին Վարդանայ:
5	Ուր. Գ. Պահք:	22	24 Գշ. ԳՅ. Պահք:
6	Շք. ԳՅ. Տօն Նիկիոյ Սուրբ Ժու- նպոյ 318 Հայրապետացն:	23	25 Եշ. ԳԻ. Պահք: Ս. Հայրապե- տացն Բարդամու, Անթիմոսի և Երանոսի:
7	Կ Կիր. Գ. Կիր. զինի Վե- րափոխման: Յերեկ նախատօնակ Բարեկենդան Ս. Խաչի պահոց:	23	26 Ուր. ԳՅ. Պահք: Ռուսայ ներմուտի Ս. Յովհաննու Աւետարանչին:
8	Ք. ԳՅ. 1. օր Ս. Խաչի պահոց Տօն Ծննդեան Ա. ԱՍՏՈՒԿՆՈՒԿՆԻՆ Նին 'ի յԱննայէ. — Եւ Յ. և Ռու- սաց:	24	27 Շք. ԳԻ. Ա. Կիր. զօրովայ զօրովայ- րին, Աղոկոտի և Մամանոսի եր- զեցողին:
9	Գշ. ԳԻ. 2. օր Ս. Խաչի պահոց:	24	28 Կ Կիր. Գ. Կիր. զինի Ա. Խաչի Տօն Վարդայ Ս. Խաչի: Հարսանիք Տասնեկուերորդա- րեկարձ Ս. Օծման Տ.Տ. Մկրտչի Ա. ամենայն Հայոց կաթողիկոսի
10	Գշ. ԳՅ. 3. օր Ս. Խաչի պահոց:	25	29 Ք. Բ. Ս. Կաթի Կիւնեցւոյն և Ս վրայիցն Լամբրոսի և Լամ- բուկուոյն:
11	Եշ. ԳԻ. 4. օր Ս. Խաչի պահոց: Յ Արեգ. 'ի Կշիւն մտանէ: Աշխատմուտ և Հասարակած — Տիւ և յիշեր Հաւասար:	25	30 Գշ. ԳՅ. Ս. Եւստաթիոսի և կնոջ նորա Թէոփիլոսի և երկուց որդ- ացն և կուսանացն Երմանեայ և Նեքտափիլոսայ:
12	Ուր. ԳՅ. 5. օր Ս. Խաչի պահոց: Յ Եւ. լուսնի. Զարթոնքայն Եղ.	26	Ռուսայ Ա. Կիր. զինի Լուսաւոր- չին մերոյ և Ս. կուսանացն Հալի- սիմեանց և Գայիանեանց:
13	Շք. ԳԻ. Տօն Ս. Եկեղեցւոյ ի նա- ւակատիս Ս. Խաչին Նաւակատիկ:	27	
14	Կ Կիր. ԳՅ. ԽԱՂՎԵՐԱՅ, Եւ Յ. և Ռուսաց խաչի բաց:	27	
15	Կ Բշ. ԳԻ. 2. օր Տօն Ս. Խաչի Յիշատակ մեռելոց:	28	
16	Գշ. ԳՅ. 3. օր Տօն Ա. Եկեղեցւոյ:	28	
17	Գշ. ԳԻ. 4. օր. Տօն Ա. Եկ. Պահք:	28	
18	Եշ. ԳՅ. 5. օր Տօն Ա. Եկեղեցւոյ:	29	
19	Ուր. ԳԻ. 6. օր Տօն Ա. Խաչի, Պահք	29	
20	Շք. ԳՅ. 7. օր Տօն Ա. Խաչի:	30	

Այս ամսուայ մէկից մինչև 30-ը
օրը պակասել է 2 ժ. 57 րոպէ:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Հին ժամանակները Հոս-
մում, այս ամսի 15-ին ի գառի
պատերազմի շատուած Մար-
տի, զոհարարում էին նմուշներ
և Հոսմույսի կարգադրած տա-
րուայ ու թերորդ ամսին էր,
այս պատճառաւ անուանուեցաւ
octobre, որ լատիներէն նշանա-
կում է ամբարոյ: Այս ամիսը
աշունքուայ միջի ամիսը լինե-
լով, հին ազգերի մէջ այս ամ-
սում կատարւում էին ժողովրդա-
կան տօներ—հանդէսներ, դաշ-

տ չին աշխատանքի նարուման
և ազգեկրթի պատճառաւ Դսե
այս ժամանակ որովհետեւ կու-
կատում ազգեկրթ է լինում,
ինչպէս ժողովուրդը ստում է
(բազալայ) և զմեի են քա-
մում, զորա համար էլ մեր
դրացի վրայիք այս ամսին ուղ-
ղակի անուանում են Ալիսորիս-
թիլ, զինինն բու-ամիս: Մեր նախ-
նիք անուանում էին այս ամսին
Սահմի:

ԱՍՏՂԱԳԼԵՏՆԵՐԻ ԴՈՒՇԱԿԻԹՈՒՆԸ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, — կարծես: Այս հա-
մաստեղութեան տակ ծնուած
տղան համարձակ է և խորամանկ,
բայց իր պահասութիւնները
ծածկելով իր արտաքին զիպեց-
կութեամբ խորում է և շատերի
աչքը շլացնում: Երիտզներ այս-
պիսի կեղծասուներին երբէք
չհաստատք դրանք միայն երե-
սանց են ուրախ երեւում, այդ-
պիսիների ծիծաղը վնասակար է,
աղէտարեր և առանձնութեան
ժամանակ դրանք մեղամաղձու-
թեամբ են տանուում:

Իսկ ծնուած ազգիկը՝ աշխու-
ժով լի, ստասաց, ծածկամիտ,
կեղծասր, զաւանան, փոփոխա-

միտ և ազան, սիրում է ծաղրել
և ուրիշների մասին վատ կար-
ծիք բաշտել: Այս շնաչելով իր
քաղցրանկատութեան ու բարե-
հաճոյ ձեւերին՝ սիրար բարո-
թեամբ չէ համակրում:

Հոկտեմբերին ծնուածներն առ-
հասարակ իրենց զօրներում բա-
շտութիւն են գտնում և հարբա-
տութիւն են ձեռք բերում: Կծ-
տարեկան հասակում է, որ թէ
իրենց բնա տրոսթիւնն է փոխ-
վում զկար լար և թէ կրենց զօրնե-
րի մէջ փոփոխութիւն է լինում:
Մի չն 25 տարեկան հասակում
հրանդանալուց զլուշանալու են:

Հ Ո Կ Տ Ե Մ Բ Ե Ր

31 ՕՐ

0	Լ	0	Լ
1	ԴՂ. ԲԿ. Պահք: Ռուսաց պաշտ- պանութիւն Ս. Սասուածած.	19	սու և Յովհաննու:
2	ՆՉ. ԲՅ. Ս. Իշխանացի Սահակայ՝ և Համազասպայ:	20	✠ Կիր. ԲԿ. Ս. Կիր. զինի Ս. Խաչի Հարանիք:
3	Ուր. ԲԿ. Պահք:	21	Յ Աւ. քա. լուս. Զատարար եղ
4	Նը. ԲՅ. Ս. Կոթանասուն և եր- կու աշակերտացի Գրիտոսի:	22	ԲՉ. ԲՅ. Ս. Լուկիանոսի Հարե- րապետին որ Հաւատաց ՚ի Խաչե- ութիւնն Գրիտոսի և Յովսէփայ
5	✠ Կիր. ԲԿ. Ռ. Կիր. զինի Ս. Խաչի Հարանիք:	23	Սասուածաշօրն, Յովսէփայ Արե- մաթացու ն, բարեկամին Գրիտ- ոսի Լազարու և քերքն նորա
6	Ե Վր. քա. լու. Թագար եղ.	24	Մարթա և Մարիամու:
7	ԲՉ. ԲՅ. Ս. Փոխառու Հայրապե- տին և Երանոսի Հեռեուղին Առա- քելոցն:	25	21 ԳՉ. ԲԿ. Ս. Թէոդոսոսի քահա- նային, Չինոնի զինաորին, Մա- կարայ Նեղոքոսայ և Ռամելայ:
8	ԴՂ. ԲԿ. Պահք:	26	22 ԴՉ. ԲՅ. Պահք:
9	ՆՉ. ԲՅ. Ս. Պանտալեոնի բժշկին, Երմոնայ քահանային և Նաչրապե- տայ կուսին:	27	Ռուսաց՝ Տօն Լազանու Ս. Աս- տուածածնայ պատկերին:
10	Ուր. ԲՅ. Պահք:	28	23 ՆՉ. ԲԿ. Ս. Խաչի (Թեոֆանց) և Ս. Վլա- դիցն Արաբեայ և Քրիտապետի և երկուց կանանցն Կալինիկայ և Ակուլինայ:
11	Նը. ԲԿ. Ս. Թարգմանչաց վար- դապետացի մերոց Մեսրոպայ, Եղեշէի, Մովսէսի քերթողին, Դաւթի անյաղժ—ժիլիստիային, Գրիգորի Նարեկացոյն և Ներ- սիսի կրայեցոյն:	29	24 Ուր. ԲՅ. Պահք:
12	✠ Արեգ ՚ի Կարիճն մտանէ: ✠ Կիր. ԲՅ. Ն. Կիր. զինի Ս. Խաչի Հարանիք:	30	25 Նը. ԲՅ. Ս. Երիտոտանից վար- դապետացի Արեթի, Դիոնի- սիոսի, Սեղբեստրոսի, Աթանա- սի, Կիրիլի Երուսղեմացոյն, Նիքոբեմ Սորին ասորոյ, Բարսեղի Կեսարացոյն, Գրիգորի Սասուածա- րանին, Նալիկանու Կարանցոյն, Յովհաննու Ոսկերչերին և Կիր- քի Աղէքսանդրացոյն:
13	ԲՉ. ԲԿ. Գիւտնշխարաց Ս. Գրիգո- րիսի Աղուանից կաթողիկոսի և Ս. Հարցն Թաթլոյ, Վարոսի և Թումասու, Անասի կրօնիչեայ և Կօթն խոտածարակացն՝ որք Յիննակնեայ վանն կատարեցան:	1	26 ✠ Կիր. Յ. է. Կիր. զինի Ս. Խաչի Կիւտ—Պահ: Հարանիք:
14	ԳՉ. ԲՅ. Ս. Առաքելոցն Անանիայի Մատթէի, Բառնաբայ, Փիլիպպոյ, Յովհաննու, Շեղայի և Սիլվիանոսի:	2	27 ԲՉ. ԲԿ. Ս. Անաստասայ քահ. Վա- րոսի և Թէոդորեայ և որդոց նո- րա և որք բնդ նմա կատարեցան:
15	ԴՂ. ԲԿ. Պահք:	3	Գ Լուսն լուսնի: Բաշխար եղ.
16	ՆՉ. ԲՅ. Ս. Դիոնիսիոսի Արեւապ- ապոստոսի և Ս. Առաքելոցն Տիմո- թէոսի և Տիմոսի:	4	28 ԳՉ. ԲՅ. Ս. Հրայրեղեանցն, որք է Մամուտայ կատար և Ս. Սեւա- նոսի Սեղաստացոյն, Բաբելայ ձեռոյն և ՏԳ աշակերտացն նորին:
17	Ուր. ԲԿ. Պահք:	5	29 ԻՉ. ԲԿ. Պահք:
18	Նը. ԲՅ. Ս. Աւետարանչացն Մատթէոսի, Մարկոսի, Լուկա-	6	30 ՆՉ. ԲՅ. Ս. Յովհաննու Ոսկերչ- եան Հայրապետին:
		31	Ուր. ԲՅ. Պահք:

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 30-ն օրն պակասել է 1 ժ. 4 րոպէ:

ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Նոյեմբեր ամս. անունը ծագում է լատին *Novembre* բառից, որ նշանակում է իններորդը: Հռոմացիցիք այս ամիսը անուանել են իններորդ նրա համար, որ շատ առաջ նրանք նոր տարին ոչ թէ Յունասրից էին հարվում ինչպես հիմա, այլ Մարտ ամսից: Մեր նախնիք այս ամիսը անուանել են *Տրէյ* իսկ Վրաստանում, որովհետև այս ամսուայ 10-ին տոնվում է Ս. Վերջուց ամսը, սորա համար էլ, այս ամիսը անուանել են *Գիորգ*—*օրայ*, կամ *Վերջորիս-թիվ*, որ նշանակում է *Վերջուց-ամսի ամիս*:

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՆՈՅԵՄԲԵՐ.— Ազնիքնաւորն Այս համառոտ գովեան տակ ծնուած աղան քաջ է և արի, խելօք, բարեկամներ շուտ գտնող, առողջակամ, ճշմարտասէր, հաստատամտ, վարուող, աշխատասէր, իրնէ բարեպաշտ, սրտով ուրախ, բարի և իր ունեցած լալտակութիւններ համեմատ անչափ ինքնատէր:

Իսկ ծնուած աղջիկը՝ զործունեայ և աշխուրժ, աշխատասէր,

բարեպաշտ, բարի և սրտով ուրախ: Գլխուտը պակասութիւնք իր կոսկածոս քնաւորութիւնն է: Նոյեմբերին ծնուածներն ահասարակ արդիւնբերութեան մէջ բախտաւոր են լինում և միջին տարիքում կարողութեան տէր: 33 տարեկան հասակում հրամայանալուց զգուշանալու են և եթէ չափաւոր ու ժուկաց կեանք վարեն մինչև խորին ծերութեան կը հասնեն:

Ն Ո Յ Ե Մ Բ Ե Ր

0	1	0	1
1	Տր. ԲՅ Տօն ամենայն Սրբոց— 20	և Փիլիպպոսի	
2	Ք. Վիր. Բ. Բ. Բ. Վիր. զկնի Ս. Խաչի 21	16	+ Վիր. Թ. Թ. Վիր. զկնի Ս. Խաչի 6
3	Ք. Վիր. Բ. Բ. Բ. Վիր. զկնի Ս. Խաչի 21	17	Ք. ՔՅ. 1. օր Բիսնակի պահոց: 7
4	Ք. Վիր. Բ. Բ. Բ. Վիր. զկնի Ս. Խաչի 21	18	Ք. ՔՅ. 2. օր Բիսնակի պահոց: 8
5	Ք. Վիր. Բ. Բ. Բ. Վիր. զկնի Ս. Խաչի 21	19	Ք. ՔՅ. 3. օր Բիսնակի պահոց: 9
6	Ք. Վիր. Բ. Բ. Բ. Վիր. զկնի Ս. Խաչի 21	20	Ք. ՔՅ. 4. օր Բիսնակի պահոց: 10
7	Ք. Վիր. Բ. Բ. Բ. Վիր. զկնի Ս. Խաչի 21	21	Ք. ՔՅ. 5. օր Բիսնակի պահոց: 11
8	Ք. Վիր. Բ. Բ. Բ. Վիր. զկնի Ս. Խաչի 21	22	Ք. ՔՅ. 6. օր Բիսնակի պահոց: 12
9	Ք. Վիր. Բ. Բ. Բ. Վիր. զկնի Ս. Խաչի 21	23	Ք. ՔՅ. 7. օր Բիսնակի պահոց: 13
10	Ք. Վիր. Բ. Բ. Բ. Վիր. զկնի Ս. Խաչի 21	24	Ք. ՔՅ. 8. օր Բիսնակի պահոց: 14
11	Ք. Վիր. Բ. Բ. Բ. Վիր. զկնի Ս. Խաչի 21	25	Ք. ՔՅ. 9. օր Բիսնակի պահոց: 15
12	Ք. Վիր. Բ. Բ. Բ. Վիր. զկնի Ս. Խաչի 21	26	Ք. ՔՅ. 10. օր Բիսնակի պահոց: 16
13	Ք. Վիր. Բ. Բ. Բ. Վիր. զկնի Ս. Խաչի 21	27	Ք. ՔՅ. 11. օր Բիսնակի պահոց: 17
14	Ք. Վիր. Բ. Բ. Բ. Վիր. զկնի Ս. Խաչի 21	28	Ք. ՔՅ. 12. օր Բիսնակի պահոց: 18
15	Ք. Վիր. Բ. Բ. Բ. Վիր. զկնի Ս. Խաչի 21	29	Ք. ՔՅ. 13. օր Բիսնակի պահոց: 19
		30	Ք. ՔՅ. 14. օր Բիսնակի պահոց: 20

Սյուս ամսուայ 1-էց մինչև 31-է օրը պակասել է 2 ժ. 14 րոպէ:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

Վեկտեմբեր ամիսը վերցրած է լատինական dectembre բառից, որ նշանակում է տասներորդ: Այսպէս անուանեց ամիսներէ հիննայիր Հռոմուրսը տարուայ տասներորդ ամիսը: Մեր նախնիք այս ամսին անուանել են Քաղցր: Արտիսեան Գրաստանում այս ամսի 25 ին կատարվում է Քրիստոսի Մերընդեան տօնը, այս պատճառաւ այս ամսին վրց. անուանել են Քրիստիչօրայ, կամ Քրիստիչօրիսթօվէ, որ նշանակում է Քրիստոսի Մերընդեան ամիս:

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԴՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ.— Այժմեղջիւրն Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան թէև աչնքան բախտատու չի լինիլ և ճարտորութիւններ շատ կ'աւել, բայց ճշմարտապէս թեթևամիտ, եռանդոտ, շար, ազատ և անբարիշտ կը լինի: Եր ճասին մեծ համարում ունի. թէև համեատ է երևում, սակայն դա միայն արտաքին կողմից է և կեղծ, որովհետև իւր ամեն բաշականութեանց սիրահար է: Իսկ ծնուած աղջիկը՝ արթուն, թեթևամիտ, ջանել ժամանակը վերին աստիճանի ամօթխան, սակայն վերջը համարձակ և շատ

խառնակիչ, սրտախուժ ժամանակ եւ խանցոտ՝ թէև այս պահասութիւնները միտ աշխատում է ծածկել: Եթէ շախտուր ճողոջ լինի մինչև խորին ծերութեանը կը հասնի: Վեկտեմբերին ծնուածներն առհասարակ իրենց դործերում խելօք են և խորհարդների մէջ զգուշ սիրում են զխառնութիւններ և միշտ հակուած են զէպի ճանապարհորդութիւն: Աստուրից օգտուող, իսկ շինութիւններից վատուող: Այտր Բ միայն 25 տարեկան հասակում հրանդանալուց զգուշանան:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

0	1	0	1
1	Բշ. ալ. Ս. Գեներալուի եպիսկոպոսին և Մերկեալուի զինաւորին, Յակովբայ և Իրաւախաւայ:	21	զինուորացն Բաստի, Եւսերի, Եւսիդի և Բասիլիկեայ:
2	Գշ. ալ. Պահք: Ս. Կոնստիտուի	22	17 Գշ. ալ. Պահք:
3	Գշ. բն. Պահք:	23	18 Եշ. ալ. Ս. Կոստանացն Ինդոսի, Դոմինի և Գլեբիկոսի քահանային և երկուց բիւրոցն, որք այրեցան չեկեղեցին Նիկոմիդացուց:
4	Ե Վեջին բա. յս. Հոգեւորան էջ. Եշ. բն. Ս. Հարցն Նիկիտացուցն, Պողոսի, Պողայ, Մակարայ, Եւազբի, Յովհաննու Կրնեցուցն, Յովհաննու կարճահասակին, Ներգոսի, Արտէնի, Արխանու, Դանիէլի, Սրապիտի, Մակարիտի, Պիմէնի և այլոց Ս. Հարցն:	24	19 Աւր. բն. Պահք:
5	Աւր. բն. Պահք:	25	20 Եր բն. Ս. ԱԲԳՎԱՐՈՒ Նախա-վկայ և անդրանիկ Թաղաւորին յերոյ.
6	Եր. բն. Ս. Նիկողայոսի Զմիւռնացուց Սրանչիկազորը հայրապետին: Եւս Ռուսաց:	26	21 * Կիր. բն. Ե Կիր. զինի Յիսեակի:
7	* Կիր. բն. Գ. Կիր. զինի խնակ. Բարեկենդան Ս Յակովբայ յաւանց	27	22 Բշ. բն. Ս. Արաւհամու և Խորե-
8	Բշ. բն. Պահք: Ս. Մինատայ, Երմոզեկեայ և Գրադոսի և կամաւոր աղքատացն Յովհաննու և Ալէք. Երմոսի Յերեկոյին նախատօնակ:	28	23 Գշ. բն. Ս. Դաւթի մարգարէին և Յակովբայ առաքելոյն:
9	* Գշ. ալ. Պահք: Ս. ԼՈՒԹՅԱՆ Ս. ԱՍՏՈՒԱՄԱՐՆԻ Ի ՅԱՆՆԱՅԷ: Առեղակն ՚ի յիծերգիւրն Զմեանամու և արեւադարձ. ցերեկն սկսանի երկարել և զեշերն կարճանայ:	29	24 Գշ. բն. Պահք, Յերեկ. Նախատ. Ի. և Լ. Զբաղալոյց Մենդեան:
10	Գշ. ալ. Պահք: Թ Մոնեղն յս. Դաւաւան էջ.	30	25 Եշ. ալ. Ս. Ստեփաննոսի Նախա-վկային և առաջին մարտիրոսին: Զանդիսաւոր օր ուխտի Ս. Ստեփաննոս եկեղ. Տիխիսայ՝ որ ՚ի յանապատին կուտանաց, ուր և ամփոփի մաս նշխարաց—աջ Ս. Ստեփաննոսի:
11	Եշ. բն. Պահք: Ս. Եւտրատիոսի, Օգոսենտիոսի, Եւգենիոսի, Ոլբեա-տէսի և Մարգարիտի:	31	26 Աւր. ալ. Պահք: Յերեկոյին Նախատօնակ:
12	Աւր. բն. Պահք: Յերեկոյին Նախատօնակ:	1	27 Եր. բն. Ս. Առաքելոցն Աեաբոսի և Պողոսի:
13	Եր. բն. Ս. Յակովբայ Մճրնայ Հայրապետին, Մարուգէի Ճգնաւորին և Մերիտոսի եպիսկոպոսին:	2	28 * Կիր. բն. Ե Կիր. զինի Յիսն.
14	* Կիր. բն. Գ. Կիր. զինի Յիսեակի:	3	29 Հարսանիք: Յերեկ. Նախատօնակ:
15	Բշ. բն. Ս. Հայրապետացն Իգնատիոսի, Աղղէի և Մարութայ եպիսկոպոսին:	4	30 Բշ. բն. Ս. Որդուցն Արոտման
16	Գշ. բն. Ս. Թէոփոմայ եպիսկոպոսին, Թէոփոսայ վկ. և չորից	5	31 Գշ. բն. 2 օր Մենդ. պահոց:

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրը պակասել է 0 ժ. 37 ր.

Կաթողիկոս Տանն Կիլիկիոյ Սահակ Բ. (Նապայեան):

Յ Ա Ի Ե Լ Ո Ի Ա Ծ

«Ժողովրդական» ՊԵՏԿԵՐԸՋԱՐԻ ՏԱՐԵՑՈՒՄԻ 1908 ԹՈՒՆԿՐՆԻ

I. ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

1) ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆԵՐ

- Ս. ԷԶՄԻԱՅՆԻ (Թափուր):
- ՏԱՆԵ ԿԻԼԻԿԻՈՅ—Տ. Տ. Սահակ Կաթողիկոս:
- ԱՂԹԱՄԱՐԱՅ—(Թափուր):

2) ՊԱՏՐԻԱՐԿՆԵՐ

- ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԱՅ—Յարու թիւն արքեպիսկոպոս Վեհապետեան:
- Կ. ՊՈԼՍՈՅ—Մաղաքիա արքեպիսկոպոս Օբճանեան:

3) Ս. ԷԶՄԻԱՅՆԻ ՍԻՆՃՈՐ

- Տեղակալ և նստանդամ Գէորդ արքեպիսկոպոս Սուրենեան:
  - » Արևստահէս արքեպիսկոպոս Դաւթեան:
  - » Յովհաննէս եպ. Շիրակունի:
  - » Յուսիկ վրդ. Չոհրարեան:
  - » Բարդէն վրդ. Սղաւեղեանց:
- Պրովոքոր Լ. Ա. Ֆրէնկլը:

4) ԹԵՄԵՐ ԵՒ ԹԵՄԱԿԱԼՆԵՐ

- ա) ԵՐԵՒԱՆԻ.—Փոխանորդ (Թեմակալ) — Երանդիկ Յուսիկ եպիսկոպոս:
- բ) ՎՐԱՍՏԱՆԻ և ԻՄԵՐԷԹԻ.— Թեմ. — Երանդիկ Գարեգին արքեպիսկ. Սաթևեան:

- գ) ՂԱՐԱԲԱՂԻ.— Առաջնորդ (Թեմ) Աշոտ եպ. Շախեան:
  - դ) ՀԱՆՏԱՐԱՍՏԱՆԻ.— Թեմական առաջ. (Թափուր):
  - ե) ՇՍՄԱԽՈՒ.— Առաջնորդ (Թեմ) Անանիա եպ. Համադասպեան:
  - զ) ԲԵՅԱՐԱՅՈՒՆ.— Առաջնորդ (Թեմ) Ներսէս արքեպիսկ. Խուրափերդեանց. ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆԻ.— Ա. Փ. Մեսրոպ վր. Մտքայեան (Թափուր):
  - ը) ՊՐԱՍԿԱՍՏԱՆԻ և ՀԵՂԻԿԱՍՏԱՆԻ. Սահակ եպիսկոպոս Այվատեան:
  - թ) ԵՐՈՒՍՅԱՆ.— Առաջնորդ Գէորդ եպիսկ. Եսթիմեան.— Նստում է Մարտէլլ քաղաքում, որտեղ և հալոց մատուակայ—Ս. Յարութիւն: Բացի զրանից առանձին հովիւներ կան՝ Փարիզում, Մանչեստրում և Սուչովայում:
  - ժ). ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ.— Առաջնորդ Եղնիկ եպ. Սպահունի: — Նստում է Ութր քաղաքում, որտեղ կայ հալոց եկեղեցի՝ Ս. Փրկիչ: Բացի առաջնորդից առանձին հովիւներ կան՝ Նիւ Եօրկում, Բոստոնում, Պրովիտենսում, Լորէնսում, Չիկագոյում և Ֆրէնկոյում:
- Թրքահալոց զործերը կառուարվում են Կ. Պոլսի պատրիարքի նախագահութեամբ. Աղղային ժողովով:
- Կ. Պոլսոյ պատրիարքութիւնը 43 թէմէ (բացի մասնաւոր 9 թեմերից):

Սօի կաթողիկոսութիւնը 12 թէմէ:
Սղթամարինը 2 »
Իսկ Երուսաղէմի պատրիարքութիւնը կառուարվում է 10-ը տեսուչներով:

ԹԻԲԲԻՈՅ ՀԱՅՈՅ ՊԱՏՐԻԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ.
ՊԱՏՐԻԱՐԿ ԵՒ ՆԱԽԱԳԱՀ ՍԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻՄԱՂԱՔԻԱ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՍՈՍՈՍՆԱՆԻ.
Պատրիարքական Փոխանորդ Գարբրիէլ Կայ. ձեվայիրճեան:

Կրօնական ժողով

1. Մաղաքիս Արքեպ. Օրմանեան Նահապահ:
2. Գրիգորիս Արքեպ. Յովհաննիսեան:
3. Վաչրամ Յայիսկ. Մանկունի:
4. Գարբրիէլ Կայ. ձեվայիրճեան:
5. Եղիշէ Յայիսկ. Դուրեան:
6. Կարապետ Աւագ քհն. Սեթեան:
7. Յովհաննէս Աւագ քհն. Շահպաղեան:
8. Գարբրիէլ Աւագ քհն. Խանճեան:
9. Կարապետ Աւագ. քհն. Սանթալճեան:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ԹԵՄԵՐԸ

- 1) ԷՏԻՐՆԷ. — Առաջն. տեղ. Արսէն ք. Գերձակեան:
- 2) ԹԵՔԻՐԴԱՂ. — Առաջնորդ տեղ. Վահրիճ ձ. վր. Շահլամեան:
- 3) ԻԶՄԻՏ. — Առաջնորդ Ստեփաննոս Կայ Յովակիմեան:
- 4) ԵՐՈՒՍԱ. — Առաջ. Յովհաննէս Կայ. Արշարունի:
- 5) ՊԱՆԿԻՍԻՐ-ՊԱՆՏՐՄԱ. — Տեղապահ Կարապետ վ. Մաղվեան:
- 6) ՊԱՆԿԻՍԻՐ. — Առաջն. տեղ. Թաթուլ ձ. վր. Դուրեան:
- 7) ՔԵՏՈՍԱՆ. — Առաջ. տեղ. Վահան վարդ. Յակոբեան:
- 8) ԻԶՄԻՐ. — Առաջն. Եղիշէ Կայ. Դուրեան:
- 9) ԷՆԿԻՐԻՍ. — Առաջն. Եղիշէ ձ. վ. Գալթայեան:
- 10) ՂԱՅՍԵՐԻ. — Առաջնորդ Տրդատ Կայ. Պալեան:

- 11) ՍՎԱԶ. — Առաջնորդ Պետրոս արք. Թահմիզեան:
- 12) ԹՈՒՍԹ. — Առաջ. Պետրոս արքեպ. Թահմիզեան:
- 13) ԱՄՈՍԻՍ-ՄԱՐՁՈՒՍԱ. — Առաջ. վրիս. Սահակ վր. Օտապաշեան:
- 14, 15) ՇԱՊԻՆ. ԳԱՐԱ. ՀԻՍԱՐ ԵՒ ԱՄՊԸՏԵՐ. — Առաջ Սմբատ ձ. վրդ. Սաստիթեան:
- 16) ՃԱՆԻՎ. — Առաջ. Յակոբ Կայ. Աշոտ-Փարպեան:
- 17) ԹՐԱՊԻՉՈՍ. — Առաջ. Ներսէս Կայ. Ասլանեան:
- 18, 19, 20) ԷՐԶՐՈՒՄ — ԲԱՍԵՆ — ԳԵՐՁԱՆ. — Առաջ. Զատէն ձ. վրդ. Տէր-Եղիաշեան:
- 21) ԵՐԶՆՎԱ. — Առաջն. վրիս. Արտաւազ վրդ. Գալեհտերեան:
- 22) ԲԱՅՑՈՒՐԴ. — Առաջ. տեղապ. Գէորդ ձ. վրդ. Երբանոսեան:
- 23) ԳՂԻ. — Առաջ. վրիս. Երուանդ վրդ. Բերտանճեան:
- 24) ԳԵՄԱՍ. — Առաջ. Գանիէլ ձ. վրդ. Յակոբեան:
- 25) ԲԱՅԱՉԻՏ-ԱՂԱՇԿԵՐՏ. — Առաջ. տեղ. Էմմանուէլ վրդ. Պալեան:
- 26) ՎԱՆ. — Առաջ. վրիս. Մեարոպ քհն. ձանիկեան:
- 27) ԼԻՄ-ԿՏՈՒՅ. — Վանահայր Լիմաւ Ստեփաննոս ձ. վր. Սղաղապեան:
- 28) ԲԻԹԼԻՍ. — Առաջ. Ընտրեալ Եղիշէ ձ. վրդ. Գալթայեան:
- 29) ՄՈՒՇ. — Ընդհ. վանահայր և Պատր. Փոխանորդ Կորիւն վր. Երիզրամեան:
- 30) ՍՂԵՐԳ. — Առաջ. Կորիւն վրդ. Սրապեան:
- 31) ԳԻԱՐԲԵՐԻՐ. — Առաջ. վրիս. Սուրէն քհն. Տիրոյեան:
- 32, 33, 34) ԲԱՂՈՒ-ԱՐՂՆԻ-ՉՆՔՈՒՇ. — Առաջ. վրիս. Յովհաննէս վրդ. Յակոբեան:

- 35) ԽԱՐԲԵՐԳ. — Առաջ. Խասրով ձ. վր. Պեշիկճեան:
- 36) ԷԿԻՆ. — Առաջ. տեղապահ Կորիւն վարդ. Յապեան:
- 37) ԱՐԱԲԿԻՐ. — Առաջ. Մեհրուժան վրդ. Յշխարհունի:
- 38) ՉԱՐՍԱՆՃԱԳ-ՉՄՇԿԱՍԿ. — Առաջն. տեղ. Յովհաննէս քհն. Տ. Յակոբեան:
- 39) ՈՒՐՅԱ. — Առաջ. Անանիա վրդ. Հաղարապեան:
- 40) ԲԱՂՂԱՏ. — Պատ. վրիս. Սերովիէ վրդ. Սամուէլեան:
- 41) ԵԳԻՊՏՈՍ ՄԿրտիչ վրդ. Աղաւնի:
- 42) ԲՈՒՂԱՐԻՍ. — Ալցեղու հովիւ: Կան 10 Եկեղեցիներ և մի քանի քահանայ:
- 43) ՌՈՒՄԱՆԻԱ. — Աւագերէցներ իւրաքանչիւր Եկեղեցու: Եկեղեցիք 16:

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹԵՄԵՐ

- ա) ԱՐՄԱՇ՝ վրիս վանահ. Թորղոմ վր. Պիլճեան:
- բ) ԳԱՍՏԱՄՈՆ՝ Պատր. վրիս. Գրիգորիս վր. Պարաբեան:
- գ) ՊԱՆԿԻՍ՝ վանահ. Ստեփ. Կայ. Սանթալճեան:
- դ) ԿԻՆՃ՝ Առաջ. վրիս. Վարդան վրդ Յակոբեան:
- ե) ԱՂԲԱՎ՝ Առաջ. վրիս. Արսէն վրդ. Գլորդեան:
- զ) ՍԱՂՆԻՎ՝ հոգ. հովիւ. — (Թափուր):
- է) ԿՐԵՏԷ՝ հոգ. հովիւ Աւետիս քհն. Ռաֆայելեան:
- ը) ՀԱՅԵՇՍԱՆ՝ Հոգեւոր հովիւ Մկրտիչ Աւագ քահան. Զլղատեանց:

ՊԱՏՐԻԱՐԿՈՒԹԻՒՆ Ս. ԵՐՈՒՍԱՂԱՄԱՅ

Պատրիարք և նախագահ տնօրէն ժողովի Տ. Յարութիւն Արքեպիսկ. Վեհապետեան, ձն. Եղիպտոս 1819 թ. ձեռնադր. Կայ. 1860 թ. ընտր. պատրիարք 1885 թ. նույնպ. 15-ին:

Պատրիարքակ. Փոխանորդ Տ. Ներսէս Արքեպ. Քէրզեան:

Պատր. վրիս. Կ. Պօլսոյ Եղիշէ ձ. վր. Զիլինկարեան:

Աւագ թարգման Սարգիս վր. ԱՏէմեան:

Տեսուչ զպրոցներու Գարեգին վր. Սաղայեան:

— Ելեմիայ Մարտիրոս վր. Գալթայեան:

— Ս. Յարութեան Քովմաս վր. Պետրոսեան:

— Ս. Աստուածածին — Սամուէլ վր. Կիրակոսեան:

— Ս. Հրեշտակապէտ Եփրեմ վր. Բիրբլեան:

— Բեթղհէմ Տ. Աթանաս վր. Արարեան:

— Ռամիէ Տ. Բարթողիմէոս վր. Գրիգորեան:

— Շամ՝. Վահան վր. Քեչեղեան:

— Տափֆա Տ. Սրմէօն վր. Թեալեան:

— Բէլլութ Տ. Սմբատ վր. Գաղապեան:

— Կիպրոս Տ. Պետրոս վր. Սարաճեան:

— Կաթաքեա Տ. Թադէոս վր. Եղանեան:

Կաթողիկոս Կիլիկիոյ Ամենապատիւ Սահակ Բ. Խաղայեան, ձն. 1849 Խարբերդ. Ձեռնադր. Կայ. 1885 թ. Ս. Էջմիածին. ընտր. Կաթողիկոս 1902 թ. հոկտ. 12 և Օծեալ 1903 թ. ապր. 20-ին:

Վ ի ճ ա կ ն ե ր .

Ատանա. Բերեքեթ Մուշեղ ձ. վր. Սերոբեան:

Հաճին. Առ. տեղ. Վահան ք. Մանուկեան:

Հայկա-Իսկենդերուն Առ. Կարապետ ծ. վր. Տէր Կարապետեան:

Անթապ. Առ. Կարապ. ծ. վր. Տէր-Կարապետեան:

Անթաքիա. Առ. տ. Քաղէսս վր. Եկա-ւեան:

Մարաշ. Առ. տեղ. Փառէն վր. Մել-քոնեան:

Չէլթուն. Առ. տ. Ներսէս վր. Խոնա-րեան:

Մալաթիա. Առ. Գէորգ վ. Ասլա-նեան:

Եզդաստ Առ. տ. Խորէն ծ. վ. Գրիգոր-տեան:

Կարին. Կաթ. վ. Աղղէ վր. Մանու-կեան:

Տերիկի Առ. վ. Կրիգոր վր. Չարդա-րեան:

Տարեհատէ. Առ. վ. Աստուղ քն. Մարա-ղեան:

— — — — —

ԿԱՅՈՂԻՆՈՍՈՒԹԻՒՆ ԱՂՔԱՄԱՐԻ

Աղթամար. Կաթողիկոսի տեղապահ և նախագահ տնօրէն ժողովի, Յովսէփ Էպ. Խոյզեղեան:

Խոյզան. Առաջ. վոյս. Տ. Պետրոս վ. Գրիգորեան:

— — — — —

ՔՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՅՈՑ ԳՅՂԱՔԱՎԱՆ ԵՒ ԿՐՕ-ՆՍԿԱՆ ԺՈՂՈՎՐ

Ք ա ղ ա ք ա կ ա ն ժ ո ղ ո վ

Գ. Էֆ. Նորատունկեան:

Տեղապահ Վեդրդ Սողանեան:

» Տիգրան Աճէմեան:

» Տիգրան Քոքաթեան:

» Յարութիւն Քոքաթեան:

» Մինրան Սեթեան:

» Նազար Երամեան:

» Տիգրան Մանուկեան:

» Երջակ Ղարապետեան:

» Հմայակ Սեթեան:

» Մկրտիչ Ասատեան:

Սեպուհ պէլ Մարտոթեան:

Տիգրան Աշնանեան:

Վահան Սուրբեան:

— — — — —

Կրօնական ժողով

Գարրիէլ Էպ. ձիվահարեան:

Մովսէս քն. Կեօմբուրճեան:

Վահրամ արքեպ. Մանկունի:

Մեսրոպ » Սուքիասեան:

Գրիգորիս » Յովհաննիսեան:

Ղևոնդ վրդ. Գուրեան:

Գրիգորիս » Պայպետեան:

Յովհաննէս քն. Մկրտեան:

Սահակ » Սարգսեան:

Հմայակ » Եքսերճեան:

Միքայէլ » Աչճեան:

Կարապետ » Սեթեան:

Գրիգոր » ձեպեան:

Կարապետ Մանթալճեան:

ԱՐԵՒԻ ԽԱՆԱՐՈՒՄՆԵՐԸ

1908 թ. երկրագնդիս վրայ երկու անգամ արեի խաւարումներ կնկա-տուին, որոնցից.

1) Արեի (մանեկաձև) խաւարումն 15-ին չունիսի. սկիզբը 4 ժ. 28 ր. ա-ստա. վերջը 10 ժ. 30 ր.:

2) Արեի (մանեկաձև) խաւարումն 10-ին ղեկտեմբ' սկիզբը 12 ժ. 5 ր. ցերեկ. վերջը 5 ժ. 22 ր. երեկ.:

Այս խաւարումները տեսանելի կլի-նին Ամերիկայում, Ատլանդիան ուլ-կիանոսում, Էսիպիկայում և հարաւա-րևմտեան Աւրոպայում իսկ. Կովկասում, այս խաւարումներից և ոչ մէկը չի տեսնուիլ:

III. ՕՂԵՐԵՒՈՅԹԱԲԱՆԱԿԱՆ

1908 թ. Էփրեմբուհի դուշակուծիչը:

Ձմեռն՝ սկզբումը և վերջը, դարձ, ջրային և քամոտ, մէջը՝ բարեխառն՝ Գարունն՝ անձրևախառն մինչևի Բազումքի (Պլէշադա) երևալը: Սմառն անձրևոտ: Սշունն տաք:

Հազի, կրճքի և իջուածքի հիւանդութիւններ կցատնուի, ուստի հացը սակաւ գործածելու է:

Ըստ Ռէմոկրատէսի ղէշթունը առատ և որթերը աջողակ են լինելու, որը առանց ջրելու պէտք է թողնուին: Պտուղները կը վնասուին, պտղատու ծառերը կը չորանան: Գինու սակաւութիւն, իսկ աշխատանքի առատութիւն:

Իսկ Երևակի 7-դ տանն Լուսարերին և Լուսնի Վիշապին (Վրահոն համաստեղութիւն) կցուած ու Լուսնի Հրապի հետ ընթանալն և Կարծ կենդանակերպի տանուտէր լինելն գուշակում է, որ շատ տեղ հունձը ծակաւ է լինելու,

կարկուտը կը տալ և թրթուր էլ կերելու: Մի անուամի տիկին և թէ գոյութեան ալ ժանի շատ մարդիկ կը մեռնին: Տարեբար իրար կը խառնուի, ամպերի անկ օրոտմունքներով հեղեղներ, փոթորիկներ և ալեկոծութիւն կը լինի. ծով ըն ու գետերն ևս կը վարարին:

Շատ տեղերից զօրքերի շաքժման բոթեր կը լուսին: Պարօրց երկիրը իրար կանցնի, նրանց զօրքը խառնուելով իրանց տեղերից կը շարժուին և այդ երկրի թաղատրը—Շահը հողսերի տակ կը ճնշուի: Սրեմտեան (լուսնաց) թաղատրների ակոտները իրանց օրքերով կը տատանուին ու կը խախտուին տարուալ մուտքի պակասելով:

Սահարայի ըստ դատարութեան երկնային մոլորակների, գուշակում է սաստիկ երկրաշարժներ, արինալից կոտորած և անկ պատերազմներ:

IV. Տ Օ Մ Ա Ր Ա Կ Ա Ն

Ս. ԼՈՒՍԱՐԵՐԻ ԽՈՐՎԻՐԱՊ ՄՏՆԵԼՈՒՅՑՈՒՆ ԵՆԴԱՓՈՒԹԵԱՆ ԿԱՄ ԽԱԽՏՄԱՆ ՀԱՉՈՒՍԴԵՊԵՐ *):

Ս. Լուսարէրի Խոր-Վիրապ մտնելու տօնը, որ հալ ժողովուրդը անխախտ համարելով, սովոր է եղել և կատարել է միշտ Մեծ-պատի հինգերորդ շաբաթ օրը, 1907 թ. ապրիլի 7-ին այդ օրը, այդ տօնը խախտուելով—ըստ տօնացոյցի տեղափոխուելով, կատարուեց Մեծ պատի երրորդ շաբաթ օրը:

Այս ղէսքը ոչ թէ միայն օտարօտի էր թուում հալ ժողովրդին, այլ թէ ուղղակի մի տոմարական սխալմունք և թիւրիմացութիւն էր հասկացվում—համարվում. որովհետև ոչ մի քահանայ (գոնէ Քեֆչիզում) չէր լինում այդ հետաքրքիր հաղուաղէսքը:

Ժամանակին ինձ զիմոյներին ան ձամբ և թէ 1907 թ. «Մշակ» լրագրի № 80 մէջ թէ և ես բացատրած եմ այդ թիւրիմացութիւնը, բայց Օրացոյցիս ընթերցողների հետաքրքրութեանը ևս բաւականութիւն տալու համար, աւելորդ չեմ շամարում մէջ բերել և այստեղ:

Այդ տօնը, ըստ հայոց հայրապե-

տադիր կանոնների, թէև լատկացրած է Մեծ-պատի 5-րդ շաբաթ օրը, բայց Ս. Աստուածածնի Աւետման տէրունական տօնը, ըստ խր էութեան և նշանակութեան աւելի բարձր լինելով քան Ս. Լուսարէրի տօնը, այդ պատճառով, այն տարին երբ Չատիկը տօնվում է ապրիլ ամսի 22-ին, և Աւետեաց միշտ անխախտ պահպանուած ապրիլի եօթին տօնուող տօնը ընկնում է Լուսարէրի շաբաթ օրը, այն ժամանակ Ս. Լուսարէրի տօնը խախտվում է և մեր . հալրապետներ ըրէին, նրանց լատկացրած Մեծ-պատի երրորդ շաբաթ օրը տեղափոխում և տօնվում:

Այս հաղուաղէսքը, բացի այս անգամից—1907 թ. վերջին անգամ պատահել է անցեալ դարում 1834 թուականին:

Այսպէս կը պատահի նաև և ներկայ XX-րդ դարում՝ 1918, 1929 և 1942 թուականներին:

Իսկ 21-րդ, 22-րդ, 23-րդ և 24-րդ դարերում, 2002, 2013, 2024, 2097, 2108, 2193, 2271, 2355, 2366 և 2390 թուականներին:

Մ. Չիլի-

Վ. Ի Մ Ա Ս Տ Ն Ե Ր

ճարտարաց մի քանակի աստուծոց և սուրբների արարած է արևը և լուսինը...

— Գող բաշխելով արարած է շահ-ժուհի, միող փոխ տարով՝ թշնամի:

— Կինը կեանքի աղբիւրն է, գերեզմանի փոսն էլ այդ աղբիւրի ծակ բարր:

— Առանց նպատակի սկսած գործերը միշտ վնասակար են:

— Մարդկանց մեծ մասը անգիտակցաբար իր կեանքի առաջին կէս մասը գործ է անում, իր կեանքի երկրորդ մասը քամրադտացնելու համար:

— Չորս բան «հերիք է» չեն ատում. գերեզմանը, ամուլ արգանդը, երկիրը քը ջրով չի կշտանում և կրակը:

Սողոմոն

— Անհատաբար կենը զփուրամարս կերակուր է:

— Գանձը խելօք մարդու ձեռքին Աստուածային զօրութիւնն է, իսկ չիմարի ձեռքին մահարեղ թոյն:

— Երջանիկ ձերութեան հասնելու հնարը, ժուժկալութիւնն ու փորձուած անտեսութիւնն է:

— Ի՞նչ էս միշտ քո մասին մտածում, աշխարհումս միակ մարդը հօ զու չես:

— Տարի՞ մարդու սրտին ուրիշի վիշտն էլ է մօտ

— Շատ անգամ արուած՝ սխայներն են, որ մարդուն փորձուած են զարձ-նում:

— Մարդն է մարդու հայելին

— Սիրոյ մի կաթիլ արտասուքն է, որ սիրտը նուր է զարձնում:

— Ճշմարտութեան առաջնորդը, մարդ-կութեան գործերի գլխաւորութիւնն է:

— Ժխտը զիգում է, իսկ սատանան նրա գերեզմանն՝ պատրաստում:

— Ողորմածութիւնը՝ մեծութեան ամենածիշտ նշանն է:

— Անգործունեայ մարդն է, որ կեանքից շուտ է անհետանում:

— Շատ բարեկամ ունեցողը, անկեղծ բարեկամական զգացմունք չի կարող ունենայ:

— Ոչ թէ հացն է տալիս գիտութիւն, այլ գիտութիւնն է տալիս հաց:

— Մարդու խելօք լինելը Հասկաց-ժում է նրա չիմարների հետ վարվե-լուց:

— Դսկական աղբաւանները խելքով աղ-բաւաններն են:

VI. ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ

ՎԱՆԱՆՅ ԲՆԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ԼՅՆՅ ԻՐԱՆՅ

Բնականից դուրս կանացի ցածր ձայնը, մեծ մասամբ նշան է ուղիղ և ճշմարիտ բնաւորութեան:

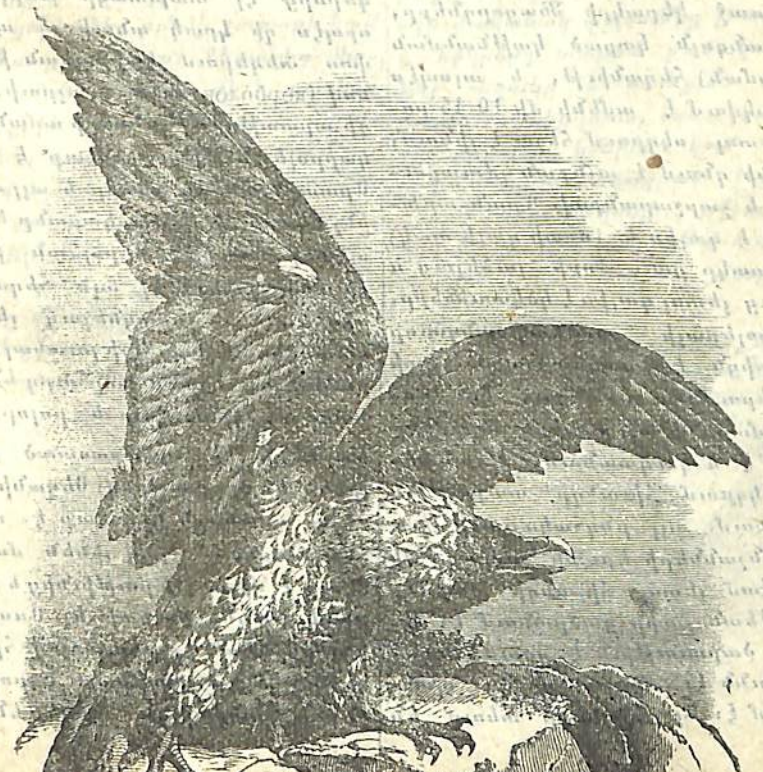
ՉԱՅՆԻՅ ՃԱՆԱՉԵԼՈՒ ԼՆԱԸՔ

Կցկտուր կամ անկապ (մանծտոնեան) ձևերով խոսողը մտքի և զգացմունքի աղքատութիւնն է ցոյց տալիս:

Մաքուր և խորին զգացմունքով ընդունակ կանայք միշտ պարզ և համեստ ձայն են, ունենում: Յաճը և քաղցրաձայն եղողները, որոնք խօսակցելիս լաւ տգաւորութիւն են անում, չաճախ ինքնասէրք և վրիժառու են լինում, բայց միշտ լայտնի և ազնիւ կերպիւն են գործում:

Ձայնեղ և սուր կանացի ձայնը, տիրասէր և իշխող լինելու հետ, չայտնի նշան է հրամայող և պահանջող սանտիկնութեան:

Առանց բարեհնչիւն, սուրջ և կոպիտ,

VII. Բ Ժ Շ Վ Կ Ա Կ Ա Ն

ԹՈՒՆՐԱՅ ԿՍՄ ԿՅ ԿՈՒՄՏ

Ամենից առաջ խօլերայով հիւանդ էլ սկսում է շուտ շուտ և առատութեամբ լուծել մութ մոխրագուն հեղանիւթ. իսկ վերջը բոլորովին անգուն, բրնձի ապուրի նման Շատ անգամ հիւանդը մի ժամուայ միջոցում 10-15 անգամից անելի է լուծում: Փորի մէջ զգալի է լինում դարբում և զարթոյց (журчание) առհասարակ առանց ցաւի: Զրկելով բաւականին սրկատում է, ամեն 2-3 ժամը մի անգամ բերանից գցում է, իսկ պատահում էլ է որ 2-3 անգամ փորից լուծելուց չետոյ է բերանից դրցում, առաջ կերակրի մնացորդները, չետոյ անգուն կտրած կաթնաման (թանաման) հեղանիւթ, և այսպէս շարունակվում է ամենի մի 10-15 րոպէից չետոյ. սկզբում հեշտ է լինում, իսկ քանի գնում է այնքան դժուարութեամբ և չարչարանքով: Վրան տրիւրովին է գալիս և (սրտի դայի տակ) կրծքի տակը ցաւ: Փորի լուծելուց և փոխելուց չետոյ գալիս է կծկուածները, որը խօլերայի ամենամտանգաւոր նշաններին է, առաւելակս ոտի ձկնամսերում, շատ անգամ էլ ձեռքերի և մարմնի այլ մասերի: Մարմինը սառչում է և կապտանում: Հիւանդութեան սկզբում հիւանդը տաքութիւն չէ ունենում, այլ բնդհակառակը խօլերայի նշանները երեան դալուց մի քանի ժամ չետոյ հիւանդի մարմնի տաքութեան չափը ցածրանում է: Հիւանդը ծարաւութիւն է զգում. զգացողութիւնն էլ մինչև մահը պահպանվում է: Այս նշանները տեսում են

մինչև 8-24 ժամ, խօլերայով տաղնապուղներն 2-3 օրից չետոյ էլ են մեանում երբ զարկերակը սկսում է զօրեղանալ և գնալով անելի արագանում է, (մինչև 90-100 զարկ). արեան դէպի գլուխը հոսելու նշաններ են երևում շատ անգամ և հարինք-տիֆի նման էլ խլութիւն: Առողջանալը տեսում է 4-10 օր: խօլերայի թոշը ոչնչացնելու համար, հիւանդի արտաթորութիւնները (փորից թէ բերանից)-այս լուծմունքը չէ պէտք է դուրս ածել ոչ փողոց և ոչ բակը ալ պէտք է այնպիսի մի տեղ ածել: որ տակը առաջուց նախ լինի ածած վերինից էլ տախտակի խերխուածք, որպէս զի կրակ անուի և առանձին փոս տեղերում կարթուան թթուածնով (короблов. кислят.) այրուի: հիւանդի արտաթորութիւնների ամաններն էլ կարթուան թթուով պէտք է ողողել: Արտաքնոցները սրահը և այլ տեղերը, ինչպէս հիւանդի բնակարանը և շոբերը սրակել զտած կարթուան թթուով, հիւանդի շոբերն էլ այս հեղանիւթով սրակելու և չորացնելուց չետոյ էլ առանձին կերպի էլ լուծալ: Չը վարակուելու համար խոհանարը են տալիս խմելու հացը շուր և բոլոր կերակուրներն էլ պատրաստած պէտք է լինեն հացը շուր: Անգանի դործածելու ամաններն էլ պէտք է անպատճառ հացը շուր լինեն մաքրված: Պէտք է միշտ տխրութիւնից և կեղտոտ բնակարաններից փախչել: Առանց հարկաւորութեան էլ խօլերայով հիւանդացածներին չը մօտենալ: Երբոր ստամոքսը խանգարելու նշաններ են երևում

ՀԱՍՏԱՏ ԴԵՂ ԹՈՒՆՐԱՅԻ ԴԵՄ:

և ընդհանուր անկարողութիւն, գլխից ցաւ և թուլութիւն, - հիւանդին տալիս են համահասար չափով (ամեն մի 10 րոպէից չետոյ սեղանի զոլ լի չափ ջրի մէջ) օպիումի կաթիլ և անաչուրի ջուր Tinc. Opi.-Aq. Ment. pip.) կամ «հակա-խօլերային» առանձին կաթիլներ: Եթէ փորի լուծելը չընդհատուի, այն ժամանակ տալ հետեւալ փոշին, որը պէտք է բազկացած լի ի 2 ցորենաքաշ տանինից (танина) և 5 ցորենաքաշ ածխածիւր վիտուուց (озотно-кислаго вещества.) ամեն երկու ժամը մի անգամ մի, մի փոշի (по попошку): Ընտանի հնարքներից օգտակար են կաշիի ծառի արմատից եռացրած ջուրը (отварь дубовой коры) զտուրից (чернильный орехъ) պատրաստած կաթիլներ, ինչպէս էլ անանուխի թէյ կամ (полиня-ից պատրաստած կաթիլներ: Փորի վրան պէտք է զնել տաքացնող կոմպրեսներ, ձեռած կտտաւատի սերմից կամ թեւից: Եմելու համար պէտք է գործածել բրնձի շաքարի կամ զարու եռացրած ջուր: Բերանից փոխելու ժամանակ ամեն մի 5 րոպէից տալ փոքրիկ կտոր սառուց և կումկում անել սողի ջուր: Փոխելու դէմ չաւ է օգնում և կրէօզոտը 10 սեղանի զգալ շաքրով քաղցրացրած տխրի թեւոցը, (отвар. Althei 3-4 կաթիլ կրէօզոտով), տալ այս դեղը սեղանի զգալով ամեն 1/4 ժամը մի անգամ: Բացի ամենահաստատ դեղ խօլերայի դէմ, դեռ գտնուած չէ: Շտապիւր բժիշկ հասցնել հիւանդին: «Карм. календ». 1892 г.

Թէև խօլերայի դէմ հատուտ դեղ մինչև օրս գտնուած չէ, բայց 1892 թ. լուսիսի վերջին Տիխիսում հրատարակուող բոլոր լրագրիները Ա. Է. ք. ս. անգլ. ր. ա. օ. 1. քաղաքից քաղաքի կեղտ և համար ստացան հետեւեալ հեռագիրը. «Յուլիսի 24-ից մինչև 30 ես խօլերայով վարակուածները բժշկեցի 150 ից աւելի. այդ պատճառով խորհուրդ եմ տալիս գործ դնել հետեւալ ճիշտ դեղը. պէտք է կալիֆոնի *) հեղուկ պատրաստել 90 աստիճան սպիրտի մէջ կալիֆոնի մի մասը խառնելով 5 մաս սպիրտի հետ. հեղուկը պէտք է 5 օր մնայ այն ժամանակ նա պատրաստ կը լինի, բայց կարելի է վաղ էլ ընդունել: Հիւանդը պէտք է ընդունի հեղուկից մի փոքրիկ բաժակ (рюмка) և կարող է դրանից չետոյ և եթ խմել մի փոքրիկ բաժակ ջուր: Եթէ հեղուկի առաջին բաժակն ընդունելուց չետոյ փոխումն կը սկսվի, այն ժամանակ փոխումից չետոյ պէտք է երկրորդ անգամ բաժակով ընդունել հեղուկը և խօլերան կը դադարի: Գրանից չետոյ օգտուէտ է խմել փիշ-քիչ կամ կօնիակ կամ Վախեթի կարմիր գինի, եռացրած ջուր խմել որքան սիրալը կուզի, թթուացնելով այդ ջուրը զինէ-քարի թթուով: Վապիտան Ստրագոլսկի: «Նոր-Կար»

*) Հայերէն խոբովադեղ. Ռուս. какава. Պարսկ. խոսրով-զարու կամ դեով-լիջան. Լատին. rad. galanga. Վրաց. յոլինջի. Արաբ. հալիջան. Փան. Աշխ.

VIII. ԱՌՈՂՋԱՊԱՅԱԿԱՆ

Պեր մարդիկ չպէտք է խմեն, թթու զինիք, օղի, դարեջուր, մոյզ սուրճ, թէյ և շոկոլատ: Սմենից առողջարարը մաքուր և պարզ ջուրն է:

Պեր մարդիկ աւելի պէտք է բուսական կերակուրներ ուտեն՝ քան կենդանական-մսեղէն:

Շների լիզելուց առաջացած վտանգը պէտք է շատ ուշադրութեամբ հետեւել երեխաներին, որ նոքա խաղալիս շներին չթուլ տան իրանց երեսը և

ձեռքերը լիզելու և իրանք էլ երբէք ընտանի կենդանիներին չհամբուրեն: Բժիշկ Ուատուր հաստատում է ու շներից փոխանցում է մարդկանց, բացի շատ տեսակ որդերից (զլիստի) նաև, նոր քննութեամբ յայտնի, և վերջերքա Հարաւային Աֆրիկայում՝ և այլ շատ տեղ տարածուած—համաճարակ քնի հիւանդութեան միկրորը, և նրա աճմանը նպաստում:

Այդ միկրորի տարածուելը զէպի Սւրուպայ և մեզ մօտ համարվում է անխուսափելի:

IX. ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Պեր Վ. Մ. Ն. Վ. Մ. Ն.

Պաթնալաճառները, շատ անգամ կաթի սերը քաշում են, ջուր են խառնում և մէջը օսլայ, սօղա կամ ալիւր խառնում:

Սոդա խառնում են, որ կաթը չը թթուի: Սոդան վնաս չէ, բայց կաթի համը փոխում է: Սոդա խառնած լինելը իմանալու համար, մի քանի կաթիլ ալիւր կաթից կաթեցրէք քացախի մէջ, խառնածը իսկույն չի կտրվում, այն ինչ մաքուր կաթը իսկույն կտրվում է:

Սուր խառնած լինելը իմանալու համար մի քանի կաթիլ եօղից կաթեցնելով կաթին, կաթը կապտագոյն է դառնում, իսկ ալիւրը տակն է մնում:

Հասարակ ծխախոտի (մախուրկի) օգտակար չափուկութիւնը.—ծխախոտն օձերի, խլուրդների և մկների դէմ լաւ միջոց է: Ս. Եթէ խոտի վրայ գիշերողի շուրջը ծխախոտ ցանուի, օձերի խածելուց անվնաս կը մնայ: Այս միջոցով կարելի է ալ զինները խլուրդներից, օձերից և մկներից ազատ պահել:

ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԱԿԱՆ

ԲՈՅՍԵՐԻ ԱՃԵՑՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ԳՐԳՈՆԵՆԻ ՀՆԱՐԲ:

Կար են պահում՝ քան թէ հասարակ ջրում:

Քափուրի (կամֆօրա) ջուրը նշանաւոր կերպիւ արագացում է բույսերի աճումը: Սերուպայի պարտիզպանները կապած ծաղիկէ վնջերը (բուկէտ) պահում են քափուրի ջրում, որովհետև քափուրի ջրում ծաղիկները իրանց սկզբնական թարմութիւնը աւելի եր-

Շուշանները ամառուայ ընթացքում երկու անգամ ծաղկելու համար, պէտք է լույսի կէսին, նրա ճիւղերից բոլոր կանաչ և զեղին տերեւներն պոկելու Մէկ ամսից նոր տերեւներ կալտնուեն որից չետոյ՞ն իր ծաղիկները կբացուեն:

X. ԿԵՆԴԱՆԱԲԱՆԱԿԱՆ

Ընտանի թռչունների թուխս
 Կատուսն 55 օր
 Շունը 60 »
 Խոզը 115 »
 Ոչխարը 145 »
 Այծը 145 »
 Կովը 280 »
 Մատակ ձին 336 »
 Էջը 380 »

Յղութեան այս տեղութիւնը
 կարող է պատահել որ մի քանի
 օրով աւելանան կամ պակասին
 օրինակ, կովինը 280 ից 320 օր,
 կամ պակաս կ'տևի:

ամայն ցլուկ (այգոֆնայ) վրայ
 ա փոքրիկ և արագորակ և փոքրիկ
 ցլուկները փարոսի ցլուկ
 շար (աշխոտ) ցլուկի փրան՝ ճարակ
 ճամբիցը և ուղի վրայից մի կողմ
 ամայն ցլուկի փրան և փրան

XI. ՏԱՆՏԻԿԻՆ ԵՒ ԽՈՂԱՆՈՑ

Թթու զրամ կաղամբը, որպէս զի
 չփշանայ այլ լաւ պահուի.—պէտք է
 Պարասի կամ տակառի մէջ (մինչև
 գլուխը լցրած կաղամբին) երկու կամ
 երեք թխտենու (բերեօղա) ծառի
 ցիցեր, կծկած և մաքրած դնել, եթէ
 այդպէս շարունակուի մէկ ամիս կամ
 վեց շաբաթ, կաղամբը կը պնդանայ
 և այլ ևս չի փշանայ:

Ոչխարի միսը, տաւաբի իւղը և այլ
 մսեղեններ, շատ լաւ պահուում են,
 թարմ կաղամբի տերեւների մէջ փա-
 թաթուած:

Վարունգները թարմ պահելու համար
 մինչև 3—4 շաբաթ, պէտք է նրանց
 սուր ծայրերը դնել 2—3 վերջով ջրի
 մէջ և շուտ շուտ ջուրը փոխել:

Չախոխի Փասեանի կամ այլ
 թռչունների մսից.—պէտք է թռչունը
 փետրել, միջը փորոտիքը հանել մաք-
 րել և լուանալուց չետոյ ամրոյջովին
 շամփարին անցկայնել խորովել ա-
 ռաջուց պատրաստած աղաջուրը փետ-
 րի ծայրով թայանել և չետոյ երբ ցա-
 մաքեց իւղով օծել, միայն անընդհատ
 շուտ ու մուտ սալ որպէս զի կարմրե-
 թրը կարմրեց, կտրատելու է Յետոյ
 ստերը օղակ օղակ կտրատած աղ անե-
 լով, իւղում տապակելով նոյնպէս
 պէս կարմրացնելու է, որի մէջ կըտ-
 րատածը դարսելով, ճաշակին հա
 մեմատ քացախ անելուց ու խառնելուց
 չետոյ մի փոքր ժամանակից սեղան
 մատուցանելու է:

Ս. ր. խ ա զ ու ր.—Փափուկ միսը կտրա-
 տել, մէջը հում ձու, աղ, ծեծած պղղ-
 պեղ, առանց կորիզների հոն և անա-
 նուխ խառնել, էլի կարատել, փաթա-
 թել դառան թափանի (բարաննի սեռ-
 կա) մէջ և երկու կողմից տապակել
 իւղում:

Բ թ լ ր ր ու շ է լ ա.—4 ձուից և սպի-
 տակ խոշոր ալիւրից պինդ խմոր հոն-
 ցել, խմորը բաց անել շատ բարակ,
 կտրատել զանազան ձևի և էլի աւելի
 բարակացնել ու մէջ տեղը ձևիչով
 կտրատել, չետոյ իւղը առացնել թասի
 մէջ, խմորները մէկ մէկ դնել մէջը և
 պատառաքաղով խսկոյն շարժել որ
 ուռչի. մի քանի վայրկեանում արդէն
 կարմրելով, խսկոյն հանելու և վրէն
 շաքարաւաղ շաղ տալու է:

XII. Ա Ր Ո Ւ Ե Ս Տ

Պտուղներից առաջացած բծերը դոր-
ծուածքներից հեշտ է մաքրվում, թէ
թթուած կաթնով—մաճնով շորորուի
Այսպիսով բիծը անհետանում է և բո-
ւորովին սչինչ հետք չի թողնում:

Արծաթեղենները սապնաջրով և
նշաղրի սպիրտով լաւ է մաքրում:

Քրիթնջուկ (շշալի) խտտի տերեւնե-
րով ևս մաքրում է, միայն այս տե-
րեւներով աւելի լաւ մաքրում է ձուից
սևացած արծաթէ գդալները:

Մետաղը փայտին կպցնելու համար,
—սլէտք է մեղրամոմը, չամչախունցը
և դեղին օքրան (սօխըի) հաւասարա-
չափ իրար խառնած շաղախուի և
կպցնուի:

Ուեախնէ (ուղինի) իրերը պահպանե-
լու համար երբէք չսլէտք է տաք և
չոր տեղ պահել, որովհետև այդպիսի
տեղերում դոքա շուտ չորանում են և
կոշտանում: Սմառուայ տաք եղանա-

կին, ուեախնէ իրեղենները, ներքնա-
աներում կախ անելով պահելու է, կամ
այնպիսի մի տեղ որտեղ արևի լույսը
երբէք չի ընկնում:

Ստեղները չժանգոտուելու համար
սլէտք է լաւ տաքացնել և կտաւատի
իւզով օձելուց չետոյ պահել:

Դանակները կամ սլատառաքաղները
մաքրելու համար սլէտք է քարիւղով
(նաթով) օձելուց չետոյ բարակ աւա-
ղով կամ տաքացրած քարածուխի մոխ-
րով լաւ շփելուց չետոյ մաքրել:

Մուշտակներու մէջ տեղերը չոր աղ-
ցանելով կարելի է ցեցերից աղատ
պահել:

Մրգի բիծը սպիտակ շորի վրայից
ամառը կարելի է հանել, տաք ջրի
մէջ լուանալով, իսկ ձմեռն, սառը ջրի
մէջ թողնելը բաւական է:

XIII. ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Նամակա կղզու Կինգստոն քաղաքին
հասած թշուառութիւնը 1907 թ. յու-
նուարին պատահած երկրաշարժից
«Acoc. prec.» լրագիրը այսպէս է
նկարագրում.

Այս անգամ 1692 թ. երկրաշարժի
նման չէր, որ կղզու ամբողջ հիւսիսա-
լին մասը վնասուեց, այլ չանկարծ
սկսուեց: Ստորերկրեայ զարկերը և
դրոյումները շարունակուեցին 36 վայր-
կեան: Սմբողջ քաղաքը ինչպէս մի
նաւ, ալիքներում օրօրվում էր. տները
քանդվում էին. փոշու ամպերը մաս ա-
լետոյով ծածկել էին քաղաքը: Բնակիչ-
ները արսափահար տներից փախ-
չում էին, վիրատրուած ու արիւնո-
տուած: Երբ փոշու ամպերն անցան,
ծխի սև ամպերը բարձրացան, չետոյ
կրակ երևաց, որից կէս ժամ չետոյ

քաղաքի կէտ մասը կրակի ալիքներով
ծածկուեցաւ:

Բուսականների քաշի 100 մասի 80-ը
ջուր է: Իսկ կենդանիների 100-ից 70
մասը: Կենդանիներից ուղան է, որ մաս
15—16 օր կարող է առանց ջրի մնալ:
2ին 7 օր չի կարող առանց ջրի մնալ:
Իսկ առանց սննդաբար մի որևէ կերի,
միայն ջրով կարող է 24 օր էլ ապրել:

Մարդուս կազմուածքի հարիւր մա-
սից 70-ը ջրից է քաղկացած: Ուկրո-
ների 100-ից 15 մասը: Մկանունքնե-
րը 100-ից 76, Ուղեղի 100-ից 79: Ա-
րիւնինը 79 մասը: Մէզի 100—94: Գրտին-
քի 100—96:

Տ Ի Գ Ր Ա Ն Ն Ա Ջ Ա Ր Ե Ա Ն

Նրա խմբագրական գործունէութեան 25-ամեակի առիթով.

Տ. Նազարեանը ծնւել է Շուշում 1858 թւի սեպտեմբերի 29-ին: Նրա մայրը՝ Զարուհին Հախումեանց անւանի տոհմէց է: Հայրը ամուսնանալուց լետու՝ գնացել է օտարութիւն՝ Կ. Պօլիս և Եւրոպա, մնացել է այնտեղ ասարիներով, մանաւանդ Լալայցիքում:

Նազարեանների տունը ընդարձակ առուտուր ունէր Եւրոպայի և Ասիայի հետ: Թէհրան, Թաւրիզ, Մոսկա, Պօլիս, Վենետիկ, Լոնդոն կապւած էին Ղարաբաղի հետ և Տիգրան Նազարեանի հայրը իր վեց եղբայրներով ու ծերունի հօր հետ մի մեծ սինդիկատ էին կազմել: Քանի որ նրանք համերաշխ էին ու սիրով, ոչ մի ուժ ու մրցում նրանց չէր կարողանում ընկճել. բայց երբ հայկական անմխարանութիւնը մտաւ նրանց տան մէջ, եղբայրները կրելով մեծամեծ վնասներ, բաժանւեցին իրարից, կործանեցին հայրական տունը: Տիգրանը երբ չորս տարեկան է դառնում, նրան

տալիս են Հախումեց Տէր-Վարապետի դպրոցը, ուր մնում է նա մինչև 7 տարեկան հասակը: Այնուհետև նրան տեղափոխում են Պարիզից նոր եկած Յովսէփ Թառումեանի դպրոցը, որտեղից մի տարուց լետու տեղափոխում են նշանաւոր լեզագէտ Գալուստ վարդապետ Փափազեանի դպրոցը: Այստեղ հայր-սուրբը սովորացնում էր իր աշակերտներին հայերէն (գրաբար), Քլանսերէն, գերմաներէն և լատիներէն, իսկ Կոստանդին Տէր-Աստուածատրեանը („Горе отъ ума“-ի թարգմանիչ)՝ ռուսերէն: Տանը նրա դաստիարակն ու ուղեցոյցն էին՝ նկարիչ Ստեփաննոս Ներսիսեան, Պետրոս Շանշինեան, Պերճ Պօռեան, Գարեգին Մուրադեան (Մելքիսեղէք արքեպիսկոպոս) և նրա քեռակին Մարիամ Հախումեանը, որի ընթերցաբանը արդ ժամանակ ստանում էր մայրաքաղաքների շատ նշանաւոր հանդէսներ և պարբերական թերթեր: Հօր վախճանւելուց լետու նրան հանում են Փափազեանի դպրոցից և տալիս Շուշու գաւառական դպրոցը, ուր իր լառաջադիմութեան շնորհիւ Կովկասեան Ուսումնական շրջանի աջ ժամանակաւ հոգաբարձու Եանովսիուց ստանում է պարգև:

Տիգրան Նազարեանն ունի նաև բեմական ձիրք:

Ութը տարեկանից մինչև 20 տարեկան հասակը մասնակցել է հայկական ներկայացումներին և մեծ ծառայութիւններ է արել Շուշու բեմին: Նրա գրչին է պատկանում «Ճըպատդ քօլադ կըտրի» և «Արողա» գեղեցիկ պիէսները: Վերջինս տպագրւում է «Տարազի» «Գեղափնջիկում»: 1879 թւին նա Շուշում հիմնելով հրատարակչական գրասենեակ, առաջին անգամ հրատարակեց Նիկողայոս Տէր-Աւետիքեանի «Քնար խօսնակը». ապա տպագրեց իր թարգմանած Սենկևիչի «Պօզնանի ուսուցչի օրագրից» պատմածքը, առաջին անգամ հայերին ծանօթայնելով Սենկևիչի հետ: Գրանից լետու հրատարակելով Կ. Մելիք-Շահնազարեանի «Ղըլըցէ կընանոց պընը փէշակը», հիմք դրեց «Աղբիւրին»: Շուշուց Տիգրան Նազարեանը թղթակցում էր «Մշակին» և «Մեղին» Շուշուցի և Արցախիցի ստորագրութիւններով. աշխատակից անդամ էր նաև Թիֆ. Հայոց Հրատարակչական Ընկերութեան, որի հրատարակութիւնները մեծ քանակութեամբ տարածում էր Շուշում: Տիգրան Նազարեանը վաղուց տեսնում էր հրատարակել պատկերազարդ մի հանդէս «Արօր» անունով: Սակայն Թիֆլիզի նրա բարեկամները

հանդուցեալ Նատալիա Տէր-Մարկոսեան և Գաբրիէլ Միրզոյեան առաջարկեցին նրան հրատարակել մի մանկական թերթ: Պարոնն ընդունելով իր բարեկամների առաջարկը՝ 1883 թւից սկսեց հրատարակել «Աղբիւրը» աշխատակցութեամբ Ղ. Աղաբեանի, Կ. Մելիք-Շահնազարեանի, Սոլովիու-Նեամելովի, Կաֆիու և Ջերմ մասնակցութեամբ Գաբրիէլ Միրզոյեանի: «Աղբիւրը» սկսեց 128 բաժանորդներով: Այն ժամանակ նա մեր միակ ու պատկերազարդ մանկական հանդէսն էր: Նրա հիմնելու օրից Տ. Նազարեանը սկսեց շարաբերութիւն ունենալ նկարիչների և փորագրիչների հետ: «Աղբիւրի» երեսը նկարել է Կարաղինը, իսկ փորագրել է Բաշևսկին: Նազարեանը 2 1/2 տարի տանելով «Աղբիւրը» Գ. Միրզոյեանի հետ միասին, ստիպւած եղաւ բաժանուել իր աջակցից, և այնուհետ «Աղբիւրը» հաւաքեց բաժանորդներին մի այնպիսի քանակութիւն, որի քառօրոյն անգամ չունէր այն ժամանակուայ ոչ մի հայ թերթ. բացի զրանից «Աղբիւրին» աւելացան «Տարազը» և «ԱНОНСЬ»-ը, որ օրական 12,000 օրինակ էր տպւում: Այդ ժամանակն էր, երբ Տ. Նազարեանը հիմնել էր իր օրինակելի «Արօր» տպարանը: Սակայն Նազարեանը, կորցնելով իր առողջութիւնն ու կարողութիւնը և ընկղմելով ծանր պարտքերի մէջ, ստիպւած եղաւ զիջանել իր թերթերը նոյն Գ. Միրզոյեանին և պ. Ստեփան Լիսիցեանին 7 տարի կապալով:

Սակայն մի քանի ամիսից լիտոյ կապալառուները անբաշխութեան հանդիպելով, անկարող եղան շարունակել «Աղբիւրի», «Տարազի» և «ԱНОНСЬ»-ի հրատարակութիւնը: Այդ լսելով՝ Նազարեանը 1893 թւի դեկտեմբերի 26-ին հարկադրւած եղաւ Լօնդոնից վերադառնալ Թիֆլիս և վերակենդանացնել իր թերթերը:

«ԱНОНСЬ»-ի հրատարակութիւնը շարդելեց կառավարութեան կողմից, իսկ «Աղբիւրը» և «Տարազը» սկսել են նորից հրատարակւել: «Արօր» տպարանը տեղափոխուած էր Բագու և կէս գնից էլ պակաս վաճառւած:

Պ. Տիգրան Նազարեանը գրել է Տ., Տ.-Ն., Տիգօ, Նազու, Տիգօ Նազու զ'Արցախ, Շուշեցի, Արցախեցի, Չարուհի, Սիկուէլի, Բագամէս, Նինի և այլ անուններով ամեն տեսակ լօղւածեր: Նա ծանօթ է երոստական և ռուսական շատ նշանաւոր մատենագիրների, արևեստագէտների, գիտնականների, ղիպլո-

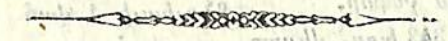
մասների, բժշկապետների և հոգևորականների հետ: Համարեա ամեն տարի լինում է Երոսպալում: Նա միակ հայ անդամն է Միջազգային մամուլի դաշնակցութեան, մասնակցել է ռուսական գրական, հրատարակչական և տպագրական ցուցահանդէսներին և համաժողովներին, իսկ այս անգամ 1907 թ. ընդհ. ժողովից լիտոյ մրտցրուած է Կենդրոնական Թիւրոյի անդամների շարքը. 1895 թւին Ռուսաց գրական ցուցահանդիսից ստացել է պարգև «Տարազի» ճոխ հրատարակութեան համար:

Պ. Տ. Նազարեանը չափսի է իր տոկունութեամբ և աշխատասիրութեամբ:

Չը նախելով իր սուղ միջոցներին, նա մինչև օրս էլ, կրելով դանազան զրկանքներ և նեղութիւններ, շարունակում է իր փաշտալած գործը: Վերջին անգամներս պ. Նազարեանի շնորհիւ՝ «Աղբիւրի» խմբագրատան կից հիմնել են Մամուլի բիւրօ և Գրական-գեղարեստական Սայօն իր ընդարձակ ընթերցարանով: Հայոց ազգի այդ անգնահատելի անխոնջ մշակը բանաստեղծ Յարութիւն Թումանեանին ուղղած մի գրութեան մէջ անա թէ ինչ է գրում.

«Սիրելի Յարութ, իդձս այն է, որ հայերի մէջ չը մեռնեմ, և ոչ ոք չիմանայ թէ ուր մեռայ և երբ, միայն թէ մայրս չը տեսնէ իմ մահը»...

Լ. Յ.

XV. ՎԱՃԱՌԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆ

Հասարակ պարտամուրհակի օրինակ

Թէ՛ քէ՛. 1-ն Յո՛ւլի 1908 Ք.

Մուրհակ 1000 ռուբլի արծաթի:

Յուլիսի մէկին, հազար ինն հարիւր եօթն ամի, պարտաւոր եմ վճարել

Քիֆլիսի 2-րդ-կարգի վաճառական Յովհաննէս Մաթէոսեան Նիրակոսեան Նին հազար ութիւ արծաթ, որը ես նրանից լիովին ստացել եմ:

Ստորագրութիւն—Քիֆլիսի քաղաքացի Անտոն Պողոսեան Նիրակոսեան:

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՉԱՓԵՐ

Մակերեւոյթի.

Քառակուսի մղոնը ունի	49 քառ. վերստ
» վերստը »	250,000 « սաժէն
» սաժէնը »	9 « արշին
» արշինը »	256 « վերշոկ
» սաժէնը »	49 « ֆուտ
» ֆուտը »	144 « դիւլիմ
Դեւեաւորներ ունի	2400 « սաժէն

Բովանդակութեան չափեր.

Պորանարդ մղոնն ունի	343 խոր. վերստ
« վերստն »	125 միլ. խ. սաժ.
» սաժէնն »	27 խոր. արշին
» » »	343 « ֆուտ
» արշինն »	4096 « վերշ.
» ֆուտը »	1728 « դիւլիմ
» արշինն »	21,925 « »
» սաժէնն »	110,592 խ. վերշ.
592,704 խոր. դիւլիմ. 1 միլիոն խոր.	
հարիւրերորդ սաժէնին (1 сот.):	

Հեղեղէնների չափեր.

Լաստը ունի	12	Հետվերստ
Ձեռովերստը	8	Հետվերիկ
Ձեռովերիկը	8	գարնցի

Հեղուկների չափեր.

Տակառն ունի	40	վեղրօ.
Վեղրօն »	10	շտօֆ
» հաւասար է	30	գրվ. ջրք
Շտոֆը կամ կրոսիկէն ունի	2 շիշ (բութիք)	

Գեղատան քաշեր.

Դրուանքան ունի (84 մս.)	12 ունց
Ունցիան »	8 դրախտ
Դրախման »	3 սկրուպուլը
Սկրուպուլը »	20 դրան
1 դրանը »	1 ցորենաքաշ:

Ք Ա Շ Ե Ր Ը

Չանապահ էրէրէրէ քաշերը

Անգլիայի 1 վաճ. գրվ.	16 ունց. հաւասար է ուսաց 1 գրվ. 10 մսիս.
Ֆրանսիացւոց 1 գրվ.—	» 1/2 »
կիւզգրամը. . . 1	» 41 »
Պրուսիայի 1 ֆունտը 1	» 13 »
1 ցէնանէր. . . —	» 1/2 »
Չինաստանի 1 գրվ. 2	» 40 »
Նապոնիայի 1 մուէ 57	» 1 »
1 կատտին . 1	» 42 »

ԴՐՈՒԱԳԱՒՈՐ ԹՂԹԵՐԻ ՀԱՐԿԸ
Տ ու ր 4 = 2 2 2 2 2

Արժողութ. գումարը.	Թերթի գինը
50-ից մինչև 50 ը.	10
100 » 100 »	15
200 » 200 »	30
300 » 300 »	45
400 » 400 »	60
500 » 500 »	75
600 » 600 »	90
700 » 700 »	1,05
800 » 800 »	1,20
900 » 900 »	1,35
1000 » 1000 »	1,50

Արժողութ. գումարը.	1000-ից մինչև 1500 ը.	Թերթի գին.
1500 » 2000 »	2,125	
2000 » 3000 »	3—	
3200 » 4000 »	4,100	
4000 » 5000 »	6—	
6400 » 6000 »	7—	
8000 » 10000 »	9—	
15000 » 20000 »	15—	
25000 » 30000 »	30—	
30000 » 40000 »	45—	
40000 » 50000 »	60—	
	75—	

XVI. ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ

ԿՐԱԳՆ. ՄԱԿԵՐԵԻՈՅԹԸ 509,950,714
 քառակ. կիրովոր է (մի կիրովորը 469
 ամս էն է):
 ՅԱՄԱՔԸ ԵՐԿՐԱԳՆԻՍ ԺՈՒՄ 1/3 մասն է
 կազմում — 2,458,804 հող 6,802,634
 շուրջ:
 ՈՎԿԻՍՆՈՍՆԵՐԻ ՄԻՋԻՆ ԽՈՐՈԻԹԻՒՆԸ.
 ՆԸ. — Ատլանդեանը 3,790, Հնդկականը
 3,444. Մեծ-խաղաղականը 4003, Հարա-
 ալյն կիսադեղինը 3,390 մետր:
 ՆՇԱՆԱՌՈՐ ԼՅՈՒՆԵՐԻ ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆԸ.
 ՆԸ. — Էվերէստ 29,000 սանաչափ, Գա-
 ռալադերի 25,171, Էլբորուս 18,000, Ա-
 քաղաղը 17,000, Կաղբէկը 16,000, Ա-
 քաղաղը 13,500:

ՆՇԱՆԱՌՈՐ ԳԵՏԵՐԻ ԵՐԿՐՈՒԹԻՒՆԸ
 Միսիսիպի 5,890 կիրովոր, Նեղոսը
 5,640, Ամազոնը 5565, Եանդ-ձէ-Կեան-
 զը 5,410, Օբը 4,230, Ամուրը 4,155, Վոլ-
 գան 3,500, Իանուրը 3,042, Դոնը 1,807,
 Ուրալը 1,520, Բէյնը 1,370, Սենան 600,
 Թեմզան 325 կիրովոր:

ԵՐԿՐԱԳՆԻԹԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ
 Երկրագնդիս վրայ բնակուում են
 ժոռ 1564 միլիոն բնակիչ, որոնցից Եւ-
 րոպայում 376 միլ., Ասիայում 860 միլ.
 Ա.Ֆրէկայում 206 միլ., Ամերիկայում 125
 միլ. և Աւստրալիայում 5 միլիոն:
 Երկրագնդիս ազգերը խօսում են
 3600 լեզուից աւելի:

Յոցոց կրօնները Երկրագնդիս վրայ
 1000-ից աւելի են:

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ ՑԵՂՈՎ

ՍԼԱԻՆԱՆԵՐԸ ԵՆ 94,355,000 — (սրանցից
 65 միլ. ռուսներ և բուլղարներ, 11 միլ.
 անգլեր, 7 միլ. ֆրանսեր, մօրաւներ, 10 միլ.
 անբրիտացիք, բուլղարներ և կրօստներ):

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ ԿԱՄ ԼԱՏԻՆԱԿԱՆ ԱԶ- ԳԵՐԸ — 98,944,8000 հոգի: (Սրանցից Ֆրանսիացիք 40 միլ., Եսպանացիք 30 միլ., սպանացիք և պորտուգալացիք 23 միլ., ռումանացիք 9 միլ.: ԳԵՐՄԱՆԱ- ԿԱՆ ԱԶԳԵՐԸ — 115,130,000. (սրանցից գերմանացիք և հոլանդացիք 63 միլ. անգլիացիք 40 միլ. սլանդեյնացիք 9 միլ.):	Ք.ՓՍՏՈՆԵԱՆԵՐԸ — Կրօնով ամբողջ Երկրագնդի վրայ
Կաթոլիկներ . . . . . 270 միլ.	} 561
Բողոքականներ . . . . . 170 »	
Ուղղափառներ . . . . . 110 »	
Այլ և այլ քրիստ. . . . . 11 »	
ՀԱՅՆԵՐԸ 5 միլիոն են:	
ՄԱՀՄԵԴԱԿԱՆՆԵՐԸ . . . . . — »	220
ՀՐԷԱՆԵՐ . . . . . — »	10
ԿՈՒՊԱՇՏՆԵՐ	
Բուդայականներ . . . . . 700 »	} 1071
Բրամինականներ . . . . . 126 »	
Յետերներ . . . . . 245 »	
Ընդամենը	1576

ԳԼԽՈՒՈՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐԸ Համարում
 են, Լոնդոնը՝ 6,190,000 բնակիչ, Պեկինը
 5,000,000, Պարիզը՝ 3,228,806, Վեննան՝
 1,536,270, Բեռլինը՝ 1,825,000 Կ. Պոլիսը
 950,000, Նէապոլը՝ 550,000, Պետեր-
 բուրգը՝ 1,367,000, Մոսկուան 1086,000:

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ՄԻՋԻՆ ԹԻՒՆ
 Գինչև 60 տ. հասն. են 100-ից 6 մարդ
 » 80 » » 500 1 »
 » 100 » » 1000 1 »
 Մեռնում են տարէնը 33
 միլ., այսինքն ամեն օր 96 հազար մարդ,
 ամեն մի ժամում 3730 միլ., ամեն
 րոպէում 60. մի վայրկեանում մի հոգի:
 Մեռում են տարին 42 միլ., այս-
 ինքն 9,500,000 աւելի, քան մեռ-
 նում են:
 Պսակում են 82 միլ., և 120 մար-
 դուն մե պսակ է գալիս:

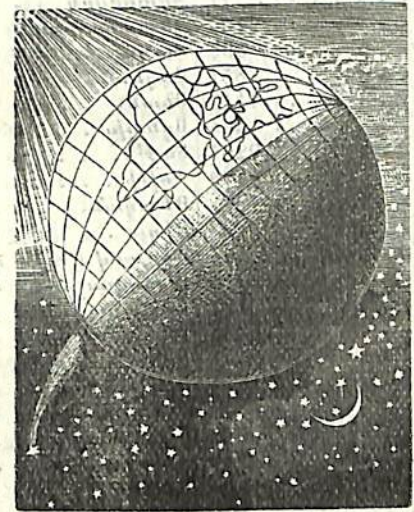
Ըստ գիտնական Ռալֆենդէյնի երկ-
 րագնդիս բնակիչների թիւը ներկա-
 ջումս 1623 միլիոնի չափ է, բայց երկ-
 րագնդիս վրայ կարող են տեղաւորուել
 մօտ վեց միլիարդ մարդ: Երկրագնդիս
 բնակչութիւնը, այդքան բազմութեանը
 կարող է հասնել միայն երեք տարուց
 չետոյ:

Տաճկաստանի վերջին վիճակագրու-
 թեամբ ամբողջ Տաճկաստանում, այժ-
 ու ոչխար կալ 70 միլիոնի. ձի, ջօրի և
 էջ 1 և կէս միլիոն. խոյ ուխտ 3 մի-
 լիոն:

Խօլերան առաջին անգամ Եւրոպա
 մտաւ 1823 թ.

Իսկ 1829 թ. խօլերայից միայն Ռու-
 սաստանում հիւանդացան 2,530,136
 մարդ և մեռան զրանցից 1,829,839:

Ըստ գիտնականների ամբողջ
 երկագնդի բնակիչների թիւը
 1,600,610,000 է՝ Սրանից 564
 940,000 քրիստոնեաներ: 11 միլե-
 հրէաներ, 205,280,000 մահմեդա-
 կաններ. իսկ մնացած 867,420,000-
 ւից 320,000,000 կոնֆուցեաններ,
 282,000,000 բրամինականներ
 և 133,000,000 բուդայականներ:

XVII ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ

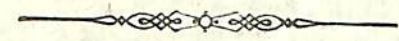
ՌՈՒՍՏՏՆԵՐԻ ԵՒ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԻ ՔԱՆԻ ՊԱՆԱԿՆԵՐԻ ՀՆԹԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Թ Լ Ֆ Լ Ի Ս Ի Յ

Table with 2 columns: Name (e.g., Ասիոն, Անուխ) and Value. Includes sub-sections like Կերտ, Գրոզնա, Կոկսի, etc.

2 ԿՈՎԿԱՍԻ ՔԱՆԱԿՆԵՐԻ ԲԱՐՁՐՈՒԹԵԱՆՅ՝ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԻ ՔԱՆԻ ՏԵՂԵՐԻ ԱՇԽԱՐՀԱՆԱՓՈՐ ԵՒ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԻ ԹԻՒՆԸ ԳՐԱԿԱՆ ԴԻՐՔԵՐԸ

Table with 5 columns: Գ ա ղ ա թ ն ե ր ը, (տոնաշ)-Բարձր ծ. ճակեր., Բնակիչ թիւը, Տեղերի անունները, Հիւս. լացն., Արև. կայն.

Ա Ղ Ի Ի Ս Ա Կ

4) ՈՐԸ ՑՈՅՑ Է ՏԱԼԻՍ, ԸՍՏ ԹԻՖԼԻՍԻ ՄԻՋՈՐԷԱԿԱՆԻ, ԵՐԿՐԱԳՆԳԻ ՄԻ ՔԱՆԻ ՔԱՂԱՔՆԵՐԻ ԿԷՍ ՕՐՈՒՑ ԺԱՄԱՆԱԿԸ

	ժ.	ր.	վ.		ժ.	ր.	վ.
Ասխաբադ . . .	12	54	—	ցեր.	11	2	—
Բագու	12	20	8	»	11	44	52
Բաթում	11	47	—	»	12	9	12
Վարշա	10	24	52	»	12	—	—
Վլադիկավազ	11	59	28	»	11	25	44
Գորի	11	57	12	»	11	48	48
Եկատերինոգար	11	36	—	»			
Հելսինգֆորս	10	40	36	»			
Գանձակ	12	6	—	»			
Իրկուտակ (Սիր.)	3	57	52	եր.			
Քերչ	11	26	44	ցեր.			
Քուլթաչիս	11	41	40	»			
Կրասնովոդսկ	12	32	—	»			
Մերվ	1	8	—	»			
Մոսկուա	11	31	14	»			
Օդեսա	11	3	41	»			
Հաշտարխան	12	12	54	»			
Ստավրոպոլ	11	48	18	ցեր.			
					Ս. Պետերբուրգ	11	2
					Սուխում	11	44
					Թեմ. խան-շուրա	12	9
					Թրֆլիս	12	—
					Խարկով	11	25
					Երևան	11	48
					Պարիզ	9	10
					Լոնդոն	8	58
					Մադրիդ	8	43
					Բեռլին	9	54
					Վեննա	10	6
					Հոմ	9	50
					Բրիստոլ	9	18
					Կ. Պոլիս	11	—
					Շտոկհոլմ	10	12
					Պեկին	4	50
					Նիւ-Եորկ	4	45

XVIII. Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

ԵՐԿՐԱԳՆԳԻ ՄԻ ՔԱՆԻ ՔԱՂԱՔՆԵՐԻ ԿԷՍ ՕՐՈՒՑ ԺԱՄԱՆԱԿԸ

Անունները	Տիրապետող կրօնը	Պետության գլխավոր	Տարածու- թիւնը ք. քիւ.	Բնակչաց թիւնը	Մայրաքա- ղաքները
1 Արարատան	Մահմեդական	Նահապետական	2,300,000	3,000,000	Սիվան
2 Արգենտին. Հաս.	Քրիստոնէակ.	Նախ. Արխ. Պենա	2,835,969	4,000,000	Բուր-Այկրոս
3 Անամ	Անգլ. եկեղ.	Մեարիէ Տաւ-Տալ	230,000	7,000,000	Գուէջի
4 Անգլիա	»	Կաթոլիկ կաթո	314,628	40,000,000	Լոնդոն
5 Վալթիա	»	»	24,964,096	40,000,000	Վեննա
6 Ասորո-Հունդ.	Կաթոլիկ	Յրանց-Յոսէֆ	676,667	20,000,000	Քաթոլ
7 Ազանտոն	Մահմեդական	Խաչիբուր-խան	550,660	5,200,000	Գեղամ
8 Բելլիս	Մահմեդական	Միր-Խոսրոս	315,015	500,000	Բրիստոլ
9 Բոլգարիա	Կաթոլիկ	Կոստյու II. Թար.	29,457	6,000,000	Սոֆիա
10 Բրազիլիա	Օրթոդոքս	Յերզեմանդ իշխ.	99,873	5,001,090	Բիւ-ճանիկեր
11 Բուխարա	Կաթոլիկ	Նախ. Յ. Պէթիս.	8,337,213	15,000,000	Բուխարա
12 Գերմանիա	Մահմեդական	Սէլիկ-Աբդուլ Էմ.	239,000	1 1/2 միլ.	Բեռլին
13 Հաբսբուրգ	Աւետարան.	Վիլհելմ II.	540,418.	60	Վիեննա
14 Հոլանդիա և գաղ.	Հաղորտան	Մենելիք II.	508,280	5	Հաղորտ.
15 Յունաստան	Բողոքական	Վիլհելմինա.	2,036,291	4 1/2	Աթենք
16 Գանիա	Օրթոդոքս	Գէորգ I.	68,688	2	Կոպենհագեն
17 Եգիպտոս	Ախմեդական	Քրիստոնէակ. IX.	232,302	2 1/2	Կայիրէ
	Մահմեդական	Աբդու-գաւա II.	2,959,000	19,833,000	

18	Իսպանիա և գար.	Կաթոլիկ	Ալֆոնս III խնամ:	1,233,817	20	Մարիկ
19	Իտալիա	Կաթոլիկ	Ալեիտոր-Կեմ. II.	286,588	30 ¹ / ₂	Հոմ
20	Չինաստան	Կուսակաշա	Կվանդ-Սու	11,574,356	400	Պեկին
21	Կոլումբիա	Կաթոլիկ	Բաֆ-Նունես	1,118,100	4	Բոգոտա
22	Կոնգո	Օրթոդոքս	Բեյզ. (Թագ.)	2,735,158	17	Բուն
23	Ռուսաստան	Կաթոլիկ	Նիկիտայ II կաշար	20,666,445	130	Ս. Պետրբուրգ
24	Կորեյիա	Կաթոլիկ	Թունջի	218,192	11	Սեուլ-(Կոնդ)
25	Մեկսիկա	Կաթոլիկ	Նախագ. Գիաց	1,946,292	11	Մեկսիկա
26	Մարոկկո	Մահմեդական	Մուլէ-Ք-Հասան	816,000	8	Ձեյ
27	Պարսկաստան	Մահմեդական	Շահ Մահմադ-Ալի	1,648,125	9	Թեհրան
28	Պերու	Կաթոլիկ	Նախ. Բերմուդէս	1,049,970	3	Լիմա
29	Պորտուգալիա	Կաթոլիկ	Գոն-Կարլոս Թագ	89,143	5	Լիսաբոն
30	Րումինիա	Օրթոդոքս	Կարլա	129,947	6	Բուքրէշ
31	Սերբիա	Օրթոդոքս	Ալէքսանդր I.	48,586	2	Բեղգրադ
32	Սլոն	Բուդայական	Ջուլյանգիորի	633,000	9	Բանկոկ
33	Միացեալ-Նահ.	Քրիստոնեայ	Ռուզվելտ	9,807,287	85,739	Վաշինգտոն
34	Տաճկաստան	Մահմեդական	Աբդուլ-Համիդ II.	2,888,224	25	Կ. Պոլիս
35	Յորանիա և գար.	Կաթոլիկ	Նախագահ Կուրէ	3,996,038	76	Պարիզ
36	Չեքոսլովակիա	Օրթոդոքս	Իշ. Նիկոլայ	9030	1/4	Ցեխին
37	Չիլի	Կաթոլիկ	Նախ. Գոն-Մոնտ	753,216	3	Սան-Փագո
38	Շվեյցարիա	Բողոքական	Նախ. Կարլ-Շիլի	41,346	3	Բեռն
39	Շվեյցիա	Լիւտերական	Օսկար II.	775,996	8	Շտոտհոլմ
40	Նորվեգիա	Կաթոլիկ	Քաակոն VII	650,937	1 ¹ / ₂	Խրիստիանիա
41	Եգիպտոս	Սինգլի օրէն	Նախ. Կորտերո.	417,396	50	Կլիտո
42	Սալոնիկա		Մուսուլխիստ Կայ			Տոկիո

XIX. ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ

Համաշխարհային նշանաւոր անցքերի և պատմութեան:

Քրիստոսի ծննդից առաջ:

- 42000 Աշխարհի ստեղծագործութիւնը — Ըստ եւրոպացւոց (Թէև գիտնականները միլիոնաւոր տարիներ են հաշուում):
- 5509 — Ըստ Աստուածաշնչի:
- 5490 — Ըստ Հրէից:
- 3245 Նոյ նահապ. տապանն է մտնում:
- 3246 Ջրհեղեղ:
- 2492 Հայ ազգի սկզբնաւորութիւնը:
- 2347 Հայոց անկախութիւն սկսում է:
- » Պարոյր Հայոց առաջին թագաւոր:
- » Չինացւոց տաւերի զիւար:
- 2640 Նինոյի Հիմնումը:
- 2300 Եգիպտոսի թագաւորութ. սկիզբը:
- 2000 Մեոսքսի դործածութիւնը:
- 1700 Եգիպտացւոց մեհնական գրերը:
- 1750 Բարբելոնի աշտարակաշինութիւնը:
- 1651 Մովսէս մարգարէն ծնւում է:
- 1600 Ապակու զիւար:
- 1500 Աթենքի Հիմնադրութիւնը:
- 1200 Դարբնական արուեստի սկիզբը:
- 1150 Տպագրութիւնը չինաց մէջ:
- 1056 Դաւիթը թագաւորում է:
- 1017 Սողոմոնը թագաւորում է:
- 1010 Սողոմոնի տաճարի շինութիւնը:
- 1000 Փայտի վրայ փորագրութ. սկիզբը:
- 982 Յողոմոնի մահը:
- 800 Արծաթ փողի գործածութիւնը:
- 802 Ասորեստանի թագաւոր. անկումը:

- 754 Հռոմուլոսը Հիմնում է Հռոմը:
- 731 Իսրայելացւոց թագաւ. անկումը:
- 585 Երուսաղէմի աւերումը Նաբուգոդո.
- 560 Կիւրոսը Հիմն. է Պարսից անկախութ.
- 558 Կոնիստանդինոսը ծնւում է:
- 552 Բուդայականութեան սկիզբը Հնդկաստանում:
- 523 Աստուածաշունչը թարգմանւում է յոյն լեզուով 70-ից ձեռքով:
- 469 Սոկրատէսը ծնւում է:
- 384 Արիստոտէլը ծնւում է:
- 356 Ալէքս. Մակեդոնացու ծնունդը:
- 325 Ալէքս. Մակեդոնացու Հայաստանի վրայով արշաւելը Հնդկաստան:
- 315 Չինական պարսպի շինութ. սկիզբը:
- 300 Մադագաթի թուղթը հնարում են:
- » Հռոմ. Հնարում են աղիւսի շինելը:
- 160 Չինացւոց բամբակից թուղթ շինելը:
- 149 Արշակունեաց թագաւորութեան սկիզբը Վաղարշակից:
- 110 Հռոմ. Հնարում են սապոն եփելը:
- 76 Կիկերոնի ժամանակ Տրուսներ Հնարում է շուտ գրելու ձևը:
- 70 Վեղով հրաբուխի ժայթք. Հեր. քուր. և Պոմպէի քաղ. աւերումը:

Քրիստոսից յետոյ:

- Յիսուս Քրիստոսը ծնւում է:
- 2 Հռոմ. շինում են առաջին ջրաղացը:
- 34 Յիսուս Քրիստոսը խաչուում է:
- » Հայերն ընդուն. են քրիստոնէութ.
- 41 Առաք. գրում են Սեւոսարանը:

41 Հռոմուսի ներոնի թագ. ժամանակ շինուում է ապակու (ամանեղէնի) առաջին զործարանը:

70 Տիտոսն աւերում է Երուսաղէմը:

97 Յովհաննէս աւետարանիչը գրում է Եփեսոսում իւր Աւետարանը:

135 Հրէից ցրուելն ամբողջ աշխարհ:

210 Հռոմում առաջին անգամ յուսամուսնեքն մէջ ապակի է գնում:

253 Խոսրով Թադաւորը Հիմնում է Գալդէս քաղաքը (Թաւրիզ):

257 Ս. Կրիզոստոմը Լուսաւորէի ծնունդը:

300 Մեղրամոմից ճրագ են շինում:

303 Սուրբ Էջմիածնի Հիմնելը:

304 Պարսիկները ձեռնարկում են Թիֆլիսի Կաթողիկոսութեան շինութիւնը:

306 Մեծն Կոստանդիանոսը Թադաւոր:

321 Մարտի 7-ից Կիւրակին տանելն սկսում է:

325 Առաջին տիեզերական Բ. ժողովը Նիկիայում: Կոստանդիանոսի օրովը:

» Սրբապետ Նիկիոյ Բ. ժող. բերում է աւաւառոյ Հանդանակը:

» Ս. Կրիզոստոմը Աղուանից կաթող:

328 Կ. Պոլսի Հիմնարկութեանը:

381 Կ. Պոլսի տիեզերական Ս. ժողովը:

400 Երուսալի եկեղեցեաց մէջ զանգակի զործածութիւնն սկսում է:

406 Մեսրոպը գտնում է Հայոց զիրը:

431 Եփեսոս. երրորդ տիեզ. Սբ. ժող. 446 Վրացիք սկսում են զործած. մեր Ս. Սեսրուպի Հնարած սյուսեքներ (խոյսոքի):

451 Քաղկեդոնի ժողովը:

451 Վարդանանց պատերազ. (յուսիս):

452 Կաթողիկոսական Աթոռի փոխադրումը Ս. Էջմիածնից Գոռնի:

458 Վարդանի զուսար Եուզանիլը նահ. և Թադ. է Թիֆ. (Մետեխի բերդ):

476 Հռոմացիք. կայսրութ. անկումը:

496 Ֆրանկներն ընդուն. են ջրխտոսն.

539 Եղեւսիայում յայտն. է Քրիստոսի

Արգարին ուղարկած դաստառակը:

550 Ներսիսի օրին ու մետաքսն առաջին անգամ Երուսալի է բերում:

551 Մովսէս կաթ. Հրամանով Աթ. Տարօնացին յորինում է եկեղ. տոմարը:

570 Մահմեդը ծնւում է:

597 Վրացիք Հայերից բաժանւում են:

636 Երուսալում եղեղէ զբէր աւերակեալէ զբէր են սկսում զործածելը:

637 Սրբաբացիք տիրում են Երուսաղէ:

650 Լատինացեաց եկեղեցեաց մէջ երգչուն զործածելն սկսում է:

653 Կարգում է Վարազ. Ս. Խաչի տները:

706 Սրբաբ. Կաշմ աստիկ. Կաթիլեանի եկ. 800 Հայ էշխան. կրակ. նահ. է:

711 Խաչախանքը բաւ. է Սրբաբներէց:

807 Չինացեաց պէս Երուսալի մէջ էջ թղթի զործածութիւնն սկսում է:

850 Սրբաբացիք շաքար են շինում:

855 Սլաւոնական այլուքներն զիւտը:

862 Ռուսաց տէրութեան սկիզբը:

870 Յունաց և Կաթողիկաց եկեղեցիները բաժանւում են միմեանցից:

924 Բագրատունեաց Թագ. սկիզբը:

961 Անին դառնում է Բագը. մայրաք.

968 Խոսրովանոյ շէն Հիմնում է Սանակոնայ և Հարպատայ վանքերը:

988 Ռուսները Ս. Վրաց. առաջնորդը ընդունում են յոյներից ջրխտոսն:

993 Կաթողիկոսական Աթոռը Վասպուրականից Անի է փոխադրւում:

» Բագրատունեաց Թագ. վերջնալը:

1010 Բագրատ Թագ. Վրաստ. և Վմբեթ. եկեղեցիներ է Հիմնում (Մցխեթ):

1011 Թարգմանում է վրաց լիզուով առաջին աւետարանը:

1022 Կուխո Երուսալի երածիշաղ նուսան Հնարում է:

1072 Երուսաղ. տիրում են սելջուկները:

1080 Ռուսիներն զորդում են Հայոց Թագաւորութիւնը Կիլիկիայում:

1086 Խաչաղբաց արշաւանքի սկիզբը:

1147 Կաթողիկոսական Աթոռը տեղափոխում է Անուց Հռոմիայն—Կիլիկի

1171 Երուսալի Վենետիկ քաղաքի մէջ բացւում է առաջին դրամատունը:

1173 Ս. Ներսիս Ներքալու մահը:

1212 Թամար Թագուհու մահը:

1222 Նիսիսի-Նովոգորոզի Հիմնելը:

1224 Չինգիս-խանի յարձակումն ընդերը և ուսն. իրեն Կայսրահիցնելը:

1238 Մոնղոլական լծի սկիզբը:

1246 Առաջ. բժշկ. ուսումն. Ֆրանսիայ.

1291 Խաչաղբաց վերջին արշաւանքը:

1294 Կաթող. Աթոռը փոխադրւ. է Սիւս:

1299 Ֆրեյնց. սկսում են ակնոցն. շին:

1301 Կողմնացոյցի գիւտը:

1308 Շվեյցարա. Հասարակագիտ. Հիմն.

1311 Երուսաղէսում սկսում է Հայ-ազգի պատրիարքութիւնը:

1323 Անի քաղաքի կործանումը:

1330 Գոթներեկըր. Ֆաուստը և Նեֆերը Հնարում են տպագրութիւնը:

1338 Վաւորը գտնում են.

1365 Ասեղը Հնարում են:

1380 Թնդանթի գիւտը:

1384 Լևնթ. արշաւանքն. Ասիայում:

1393 Հայոց Թագաւորութ. վերջնալը:

1415 Հուսիս այլում են:

1428 Հրաւձակ զէնքի զործածութիւնը Ռուսաստանում:

1440 Հռոմի Ս. Պետրոս եկեղ. Հիմնարկ.

1441 Կաթողիկոսական Աթոռը վերջնականապէս փոխ. է Ս. Էջմիածնի:

1450 Երուսալի մէջ առաջ. գրքի տպագ.

1453 Տաճիկն. տիրում են Կ. Պոլսին և վերջն. է Բուզանդակ. կայսրութ.

1461 Կ. Պոլսի պատրիարքութեան սկիզբը:

1464 Նամականուն և պոստայով Թըղ. Թատար. Հաստատւում է Ֆրանս.

1480 Ռուսաստ. ազատւում է Մոնղոլն.

1483 Ինկվիզիցիայի զործադրուելը:

1492 Կոլումբոսը գտնում է Ա. րիկան:

1500 Մոցի ժամացոյցը Հնար. մ են:

1518 Պարսից Կամայիլ-Շահն աւանում է Թիֆլիսը և Մցխեթը: Հաւարարի կամրջի մօտ էլ միկիթ է շինում:

1524 Առաջ. ձեռագ. լրագ. Վենետիկում:

» Մակարիայի տօնալաւ. բացումն:

1546 Լիւտերը վախճանում է:

1547 Յովհաննէս Կրոնիկն ընդունում է առաջին Թադաւորի տիպոսը:

1552 Ամանները կիլիկիլը Հնարւում է:

1556 Հաշտարխանի թագ. անկումը:

1567 Վենետիկում տպագրւում է առաջին Հայերէն Սաղմոսը:

1583 Ռուսներն աւանում են Սիբիրը:

1590 Գիտակը գտնուեցաւ Գերմանիայում:

1603 Շահ-Աբասի Հայերին գերի տանելը Պարսկաստ.— (Չուղայի գաղթելը):

1610 Թիֆլիսի զործած. սկսւում է Եւրոպ.:

1612 Ռուսաստանն աղտու. է լեզերից:

1615 Առաջին տպագր. լ ազիբը:

1632 Առաջին կանոն. զօրքը Ռուսաստ.

1634 Վրաստ. մահմեդականութ. սկիզբը:

1672 Մնում է Մեծն Պետրոս Կայսրը:

1689 Շոգեշաքժ մեքենաների գիւտը:

1700 Ռուսաստանում սկսում է տարբ. դրութիւնը Գրիստոսի ծննդից և փոխանակ. տեղա. տարին Հաշուում են յունուարի 1-ից:

1701 Առաջին Թատարներ Ռուսաստան.

1711 Գաշխամները Հնարում են:

1723 Մահմեդ-Ղուլի խանն աւերում է Թիֆլիսը և կորոպտւում է Միօնի եկեղեցին:

1725 Մեծն Պետրոս Կայսրը մեռնում է:

1752 Ֆրանկները Հնարում է շանթարգ.

1754 Առաջին բանիկ Հիմնելը Ռուսաստ.

1755 Մոսկուայ առաջին Համալսարան.

1768 Թուրք. փողի զործադր. Ռուսաստ.

1785 Կովկասի փոխարքայութ. Հիմնելը:

» Միսիօն Կաթողիկոսը Ս. Էջմիածնում տպարան է Հիմնում:

- 1779 Օղտապարիկը հնարում են:
- 1785 Ժորժ Ստեֆենսոնն առաջին շոգեկառքը շինում է:
- 1789 Ֆրանսիական մեծ յեղափոխութ.
- 1790 Գալվանը հնարում է գալվանեան ելեքտրականութիւնը:
- 1791 Նոր-Նախիջևանի հիմնելը:
- 1794 Հայոց առաջին յրագրի հրատարակութիւնը Հնդկաստանում:
- 1789 Շուշու ամրոցի հիմնելը:
- 1795 Աղա-Մահմադ խանը յարձակում է Թիֆլիսի վրայ և աւերում:
- 1798 Ղարաբաղից 1100 ընտանիք գաղթում են Ալլաբի կողմերը:
- 1799 Առաջին պարբ. հրատ. Արևեստիկում «Տարեգրութիւն» անունով
- » Վրաց Կեօրգի XIII-ը յանձնում է Վրաստանը Ռուսաստանին:
- 1800 Ջոնսոնը դաճում է մարմնի պատաստումը:
- 1801 Վերմազուրութեան դիւարը:
- 1801 Վրաց և ռուսաց մէջ 10 յոգ. բաղկացած դաշնագրի ստորագրելը:
- 1802 Ռուսաստ. մենխտրութիւն է հիմն.
- 1803 Անգլիայ. մետաղէ գրչի հնարելը:
- » Շոգեհաւի գիւտը:
- 1812 Արաբատիկ մամուլի հնարելը:
- 1813 Մոսկուայի Վաղար. ճեմ. բացումը:
- 1825 Ներսէս Մ աշտարակեցի կաթող. հիմնում է Ներսէսեան դպրոցը:
- 1828 40,000 հայեր գաղթում են Ռուստ.
- 1837 Հաստատում է Ա. Էջմ. Սենոզը:
- 1839 Տարլութ անգլ. հնար. է լուսանկ.
- » Երևանի թեմ. դպրոցի հիմնուելը:
- 1841 Առաջին հեռագիրը շինում են Վաշինգտոնից Բալթիմոր:
- 1842 Ղարաբաղի թեմ. դպր. բացուելը:
- 1848 Ելեքտր. հեռագիրը հնարում են:
- 1850 Հայոց առաջին թատրոնը Թիֆլիս.
- 1851 Առաջին ռեօրվերը շինում է:
- 1853 Արևելեան պատերազմը:
- 1859 Կովկասեան 69-ամեայ պատերազմ.

- վերջան. և ճամբ լին գերի առնելը:
- 1861 Ստրկութեան ոչնչացումը:
- 1862 Սուէզեան ջրանցքի բացումը:
- 1864 Կովկասի վերջնական նուաճումը:
- 1867 Ամերիկայից Անգլ. Ատլանտ. ովկ. վրայով հեռագրութիւնը շինում են:
- 1868 Հնդկաստանի հեռագրութիւնը Կովկասի վրայով շինուում է:
- » «Արարատ» ամս. հրատ. Ա. Էջմիած.
- 1872 «Մշակութաբարձրը հրատարակում է:
- 1873 Ա. Էջմիած. Կէորգ. ճեմ. բաց.
- » «Փորձ» ամսագ. Հրատարակում է:
- 1875 Նոր-Նախիջևանի թեմ. դպր. բաց.
- 1877 Ռուս-Տաճկական պատերազմը:
- » Էդիսոնը հնարում է ֆոնոգրաֆը:
- 1878 Սան-Ստեֆան. դաշնագրութիւնը:
- » Բերլինի դաշնագրութիւնը, որտեղ ստորագրում են և Հայոց լինքնաւարութեան 61-րդ յօդուածը:
- 1879 Ելեքտրակ. լայտերները հնարելը:
- 1880 Տելեֆոնի դիւարը:
- 1881 Թիֆլիսում հիմնում է Կովկասեան Հայոց Բարեգործ. Ընկերութիւնը:
- » «Արձագանք» շաբաթամթ. հրատ.
- 1882 Թիֆլիսում կայանում է հայոց առաջին ընդ.ուսուցչական ժողովը:
- 1882 Վրաց վերջին շառուսիկը—Հայագրի Մարիամ Թագուհին մեռնում է և Թաղում Թիֆլիսի հայոց վանքի եկեղեցում:
- 1884 «Նոր-Վար» թերթի հրատարակ.
- 1888 Մակար Ա. Կաթող. ընդունում է Թիֆլիսում Կ. Աղէքսանդր III-ից և այցելում Բագու և Գանձակ:
- 1889 Պարիզի Համաշխարհահանդէսը:
- » Պարսից Նահ-Նասրէզդինն այցելում է Ա. Էջմիածին:
- » «Մուրճ» ամսագիրը հրատարակ. է:
- 1890 Իտալացւոց Թագածառանդին Ա. Էջմ. Մակար Կաթ. ընդունում է:

- 1928 Ջորջինսոնի Հանդիսի ժամանակ Թիֆլիսի վանքի կամրջի խորտակուելուց 10 հոգի խեղդում են Կուր գետում. հոգեորականութիւնն ազատում է:
- » Կովկասում խոլերայի կոտորած:
- 1893 Չիկադոյի Համաշխարհահանդէսը:
- » «Հայրէկր» Կաթողիկոս օժուկեցաւ:
- 1894 Չին-Նախիջևանի պատերազմը:
- 1896 Թագազրութիւն Կայսեր Նիկոլայ II և Կայսերու հւոյ Ալէքսանդրա Ֆէօդորովնայի:
- 1897 Յոյն-Թրքական պատերազմը:
- 1898 Ռուսները գրաւում են Չինաստանի Պորտ-Արտուր նաւահանգիստը:
- » Իսպանիայի և Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգները պատերազմը:
- 1899 Անգլիայի պատերազմը Տրանսվալ և Սրանժեան հասարակապետութեանց հետ:
- 1900 Չինաստանում քրիստոնեաների կոտորածը և Ռուսաստանի, Գրանսիայի, Անգլիայի, Գերմանիայի, Աստրիայի, Իտալիայի, Սմերիկայի Միացեալ—Նահանգների և Եսպանիայի միարան յարձակումը և գործողութիւնը Չինաստանում կարգը պահպանելու համար:

- » Փարիզում Համաշխարհահանդէս:
- » Իտալացի Մանկոնին դուռ առանց թելի հեռագիրը:
- 1902 Ամերիկայից Եւրոպայ առանց թելերի հեռագրական հաղորդագրութիւնը հաստատուեց:
- 1903 Հայոց եկեղեցական կալուածները գրաւուին:
- 1904 (26-ից լուսվարի) Ռուս-Նասպոնական պատերազմը:
- 1905 Ռուս-Նասպոնական պատերազմի վերջանալը:
- » Կովկասեան փոխարքայ գրաֆ-կոմս Իլար. Իվ. Վարանցով Գաշկովի ժամանուին Թիֆլիս:
- » Կրօնի ազատութեան Բարձրագոյն հրամանը:
- » Հոկտեմբ. 17 ին Բարձրագոյն հրաման Ռուսաստանի սահմանադրութեան:
- 1906 փետրվ. 20-ին հայ-թրքական համադրմարը փոխարքայի պայատու է:
- » Կովկասեան Հայ-թրքական կոտորածը:
- » Բարձրագոյն հրաման եկեղեցական կալուածների վերադարձման:
- 1906 Ապրիլի 26 ին Պետական Գումարի բացման օժուրը Ապրիլի 27-ին Պետական Գումարի առաջին նիստը:

XX. ԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ՏՕՆԱԽՄԲՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԸ.

Արևական անուններ.

Աբգար	Գեկտեմբեր 20	Անանկ	Փետրուար 21
Աբղիաս	Օգոստոս 25	Անաստաս	Հոկտեմբեր 27
Աբղլմսեհ	Փետրուար 18	Անարծաթ	Գեկտեմբեր 22
Աբեղնազով	Յուլիս 1	Անգէս	Օգոստոս 5
Աբէլ	Յուլիս 31	Անդրանիկ	Գեկտեմբեր 20
Աբիրաս	Նոյեմբեր 13	Անդրէաս	Նոյեմբեր 15
Աբիսողոմ	Յունուար 15	Անդրոնիկոս	" 25
Աբրահամ (ՆՏ.)	Յուլիսի 31	Անթիմոս	Սեպտեմբեր 25
Աբրահամ (ՔՏ.)	Գեկտ. 22	Անիկտոս	Յունիս 30
Ազաթանգեղոս	Նոյեմբեր 27	Անտոն	Յունուար 17
Ազապիոս	Սեպտեմբեր 30	Անտոնիոս	Յունիս 30
Ադամ	Յուլիս 31	Աշոտ	Փետրուար 21
Ադգէ	Գեկտեմբեր 15	Ազիտոն	Յունուար 2
Ադոկտոս	Սեպտեմբեր 27	Առաքել	Յուլիս 12
Անդրէի	Յունուար 29	Ասպուրակէս	Փետրուար 21
Անդրիաս	Յունուար 31	Աստուածատուր	Գեկտեմբեր 2
Ադրիանոս	Յունուար 31	Ատոմ	Փետրուար 11
Աթանազիոս	Յունիսի 12	Ատրուժան	Փետրուար 21
Ազարիա	Յուլիսի 1	Արամայիս	" 21
Աթանաս	Յունուար 26	Արամ	" 21
Ալէքսիանոս	Գեկտեմբեր 2	Արարատ	" 21
Ակակիոս	Յունիս 16	Արաչ	" 21
Ակիլոզոս	Յունուար 28	Արթուռ	Յունիս 28
Ահարոն	Յուլիս 31	Արիստակէս	Օգոստոս 2
Աղան	Հոկտեմբեր 11	Արձան	Փետրուար 21
Աղասի	"	Արմենակ	" 21
Աղէքսանդրոս	Նոյեմբեր 6	Անուշաւան	" 21
Ամբակուժ	Օգոստոս 5	Արշալոյս	" 21
Ամենաւազ	Նոյեմբ. 1	Արշակ	" 21
Ամովս	Օգոստոս 5	Արշաւիր	" 21
Ալիթալաս	Նոյեմբեր 4	Արշէն	" 21
Անանիա	Հոկտեմբեր 14	Արսէն (ձգ.)	Գեկտեմբեր 4

Արսէն (Վկ.)	Փետրուար 21	Գղերիկոս	Գեկտեմբեր 18
Արտակ	" 21	Գնէլ	Փետրուար 21
Արտաւազդ	" 21	Գնունի	" 21
Արտաշէս	" 21	Գոհարինոս	Սեպտեմբեր 1
Արտեմիոս	Հոկտեմբեր 23	Գորգիոս	Յունուար 21
Աւազ	Նոյեմբեր 1	Գուրգէն	Փետրուար 21
Աւետիս	Յունուար 6	Գուրիաս	Նոյեմբեր 13
Քարգէն	Հոկտեմբեր 11	Գրաբոս	Գեկտեմբեր 2
Քարելաս	Յունիս 23	Գրիգոր	Յունիս 14
Քազրաս	Նոյեմբեր 27	Գրիգորիս	Օգոստոս 2
Քաղոս	Յունիս 19	Դամիանոս	Գեկտեմբեր 22
Քաղզասար	Յունուար 6	Դանան	Հոկտեմբեր 11
Քառնաբաս	Հոկտեմբեր 14	Դանիէլ	Յուլիս 1
Քասիլիգէս	Գեկտեմբեր 18	Դասիոս	Նոյեմբեր 1
Քասիլիակոս	Նոյեմբեր 11	Գաւիթ	Գեկտեմբեր 23
Քասոս	Գեկտեմբեր 18	Դեմետր	Նոյեմբեր 11
Քարակ	Յուլիս 31	Դիոմեդէս	Սեպտեմբեր 29
Քարաղամ	Սեպտեմբեր 25	Դիոնեսիոս	Հոկտեմբեր 16
Քարթուղիմէոս	Նոյեմբեր 29	Դրաստամատ	Փետրուար 21
Քարուլա	" 13	Եզեկիէլ	Օգոստոս 5
Քարսեղ	Յունուար 1	Եզնիկ	Հոկտեմբեր 11
Քենիամին	Փետրուար 18	Եզր	Սեպտեմբեր 2
Քուրա	Նոյեմբեր 10	Ելէթիւրոս	" 31
Դարրիէլ	" 8	Եզրալը	Գեկտեմբեր 23
Դալուստ	Յունիս 1	Եղիա	Յունիս 8
Դամէր	Փետրուար 21	Եղիազար	Յուլիս 31
Դառնիկ	Յունիս 23	Եղիչէ	Հոկտեմբեր 11
Դասապար	Յունուար 6	Եղիսէ	Յուլիս 10
Դարեգին	Փետրուար 21	Ենովս	Յուլիս 31
Դեգէոն	Յուլիս 31	Ենովք	" 31
Դեղամ	Փետրուար 21	Եպիփան	Յունիս 23
Դենարիոս	Գեկտեմբեր 1	Եսայի	Յուլիս 24
Դէորդ	Սեպտեմբեր 27	Երանոս	Հոկտեմբեր 6
Դիսակ	Փետրուար 21	Երեմիա	Օգոստոս 28
Դիւտ	Հոկտեմբեր 11	Երևում	Մայիս 11
Դլակ	Յունիս 12	Երմոգինէս	Գեկտեմբեր 2

Երմոզէս	Հոկտեմբեր 9
Երուանդ	Փետրուար 21
Երջանիկ	Նոյեմբեր 8
Եւազր	Դեկտեմբեր 4
Եւզինէոս	» 28
Եւզո քսիոս	Հոկտեմբեր 21
Եւսերիոս	Դեկտեմբեր 16
Եւստաքէոս	Հոկտեմբեր 30
Եւստրատիոս	Դեկտեմբեր 11
Եւտիքիոս	» 16
Եփրեմ	Յունուար 1
Զարեհ	Փետրուար 21
Զարմայր	» 21
Զատիկ	Ապրիլ 13
Զաւէն	Փետրուար 21
Զաքարիա	Յուլիս 8
Զգոն	Դեկտեմբեր 13
Զեմինտոս	Նոյեմբերի 29
Զենոր	Հոկտեմբեր 21
Զենոն	» 21
Զուլթա	Նոյեմբերի 1
Զոհրաբ	Փետրուարի 21
Էմմանուէլ	Յունուար 6
Էջմիածին	Յունիս 15
Ընձակ	Փետրուար 21
Թադուր	Դեկտեմբեր 20
Թադէոս	Յուլիս 26
Թաթիկ	Փետրուար 19
Թաթուլ	Հոկտեմբեր 13
Թալիլէոս	Յունիս 26
Թէոդորոս	» 26
Թէոդոս	Յունուար 19
Թէոդորոս	Մարտ 1
Թէոդորիտէս	Հոկտեմբեր 26
Թէոպոմպոս	Դեկտեմբեր 16
Թէոփնաս	» 16

Թէոփիլոս	Յունիս 30
Թէոփիստոս	Հոկտեմբեր 30
Թողիկ	» 28
Թոռնիկ	Յուլիս 2
Թովմաս	Օգոստոս 30
Թորգոմ	Փետրուար 21
Թորոս	Մարտ 1
Իգնատիոս	Դեկտեմբեր 15
Իմաստասէր	Մարտ 15
Իսահակ	Յուլիս 31
Իսրայէլ	» 31
Իրաւափառ	Դեկտեմբեր 1
Լեոն	Փետրուար 21
Խաղ	Յունիս 21
Խաչանուն	Սեպտեմբեր 14
Խաչատուր	» 14
Խաչերես	» 14
Խաչիկ	Փետրուար 21
Խարեթաս	Հոկտեմբեր 20
Խոսրով	Նոյեմբեր 1
Խորէն (Վկ.)	Փետրուար 21
Խորէն (Բհ.)	Դեկտեմբեր 22
Մամրիոս	Սեպտեմբեր 1
Մատուր	Փետրուար 21
Մառուկ	» 21
Մնւնդ	Յունուար 6
Կալինիկոս	» 29
Կալիստրատոս	Յուլիս 7
Կամսար	Փետրուար 21
Կանդիտոս	Յունուար 28
Կարապետ	» 14
Կարէն	Փետրուար 21
Կարին	» 21
Կեփաս	Դեկտեմբեր 27
Կիպրիանոս	Յուլիս 28
Կիրակոս	Յունուար 21

Կիւրէղ	Մարտ 2
Կղեմէս	Նոյեմբեր 27
Կողրատոս	Յունիս 16
Կողմաս	Դեկտեմբեր 22
Կոմիտաս	Հոկտեմբեր 11
Կոստանդիանոս	Յունիս 24
Կորիւն	Հոկտեմբեր 11
Կովկաս	Փետրուար 21
Կուռնելիոս	Դեկտեմբեր 8
Կրօնիղէս	Հոկտեմբեր 13
Համաղասպ	» 2
Համբարձում	Մալիս 22
Հայրապետ	Փետրուար 23
Հակ	» 21
Հեթում	» 21
Հրաչեա	» 21
Հիպերիքոս	Հոկտեմբեր 28
Հիւսիքոս	Նոյեմբեր 13
Հմայեակ	Փետրուար 21
Հրազդան	» 21
Հրանտ	» 21
Հրահատ	» 21
Հրատ	» 21
Հայկակ	» 21
Ջօնիկ	» 21
Ղազարոս	Հոկտեմբեր 20
Ղամբար	Սեպտեմբեր 29
Ղամբէոս	Սեպտեմբեր 29
Ղահնդ	Փետրուար 19
Ղուկաս	Հոկտեմբեր 18
Ղուկիանոս	» 20
Ղանիկ	Փետրուար 21
Մաթուաղա	Յուլիս 30
Մակարէ	Օգոստոս 4
Մակար	Դեկտեմբեր 4

Մաղաքիա	Օգոստոս 5
Մամաս	Սեպտեմբեր 22
Մամիկոն	Փետրուար 21
Մամբրէ	Հոկտեմբեր 11
Մանածիհր	Փետրուար 11
Մանուկ	Մարտ 21
Մանուկ	Փետրուար 21
Մանաւաղ	» 21
Մաշտոց	Յուլիս 3
Մատաթիա	Հոկտեմբեր 14
Մատթէոս	» 18
Մարգար	Դեկտեմբեր 23
Մարգարիոս	» 11
Մարկիանոս	Նոյեմբեր 6
Մարկոս	Հոկտեմբեր 13
Մարութա	Դեկտեմբեր 15
Մարուգէ	» 13
Մարտիրոս	Նոյեմբեր 6
Մարտիրոս	Փետրուար 9
Մելէս	Դեկտեմբեր 13
Մելիտոս	» 13
Մելքիսեդեկ	Յուլիս 31
Մելքոն	Յունուար 6
Մելիք	Փետրուար 21
Մեղրիկ	» 21
Մեսրոպ	Յուլիս 3
Մետրոփանոս	Նոյեմբեր 6
Մերկերիոս	Դեկտեմբեր 1
Մծեծ	Փետրուար 21
Միանդակ	Նոյեմբեր 1
Միհրան	Փետրուար 21
Միհրդատ	» 21
Մինաս	Դեկտեմբեր 2
Միսաք	Յուլիս 1
Միւռոն	Նոյեմբեր 22

Միջալէլ	»	8
Միքիա	Օգոստոս	5
Մխիթար	Յունիս	1
Մկրտիչ	Յունուար	14
Մսեր	»	21
Մովկիմաս	Յունիս	16
Մովսէս	Յուլիս	31
Մուշեղ	Փետրուար	19
Մուշէ	»	21
Յարեթ	Յուլիս	31
Յակիմեթոս	Նոյեմբեր	1
Յակովբ (Մծբ.)	Դեկտեմբեր	13
Յակոբ (Առ.)	»	23
Յակոբոս	»	29
Յակովիկ	»	1
Յարութիւն	Ապրիլ	13
Յեսու	Յուլիս	31
Յեփթալէ	»	31
Յոբ	Սեպտեմբեր	4
Յովակիմ	Օգոստոս	26
Յովէլ	»	5
Յովնան (Ոսկ.)	Հոկտեմբեր	30
Յովնաննէս (Առ.)	Դեկտեմբեր	29
Յովնաննէս (Մկ.)	Յունուար	14
Յովնան	Օգոստոս	5
Յովսէփ	Հոկտեմբեր	20
Յորդանան	Յունուար	6
Յուսիկ	Օգոստոս	2
Նազարէթ	Յունուար	6
Նաթան	Նոյեմբեր	1
Նահապետ	Յուլիս	31
Նարեկ	Հոկտեմբեր	11
Նաուամ	Օգոստոս	5
Նեղոս	Դեկտեմբեր	4
Ներսէ	Փետրուար	21

Ներսէս (Մեծն)	Յունիս	21
Ներսէս (Շն.)	Հոկտեմբեր	11
Նիկողայոս	Նոյեմբեր	22
Նշան	Սեպտեմբեր	28
Նորայր	Փետրուար	21
Նոյ	Յուլիս	31
Շահապ	Նոյեմբեր	1
Շահէն	Փետրուար	21
Շամիր	»	21
Շողիտա	Նոյեմբեր	1
Շաւարշ	Փետրուար	21
Շէն	Նոյեմբեր	10
Շիւղա	Հոկտեմբեր	14
Շմաւոն	Օգոստոս	30
Շնորհալի	Հոկտեմբեր	11
Շնորք	Փետրուար	21
Ոնեսիմոս	Նոյեմբեր	25
Ոնոփրիոս	Յունուար	24
Ոսկան	Փետրուար	12
Ոսկերեան	Հոկտեմբեր	30
Ոսկի	Փետրուար	12
Ոստանիկ	»	21
Ովսէէ	Օգոստոս	5
Ովրեստես	Դեկտեմբեր	11
Որդիկ	Օգոստոս	2
Որմզդան	Փետրուար	18
Պապ	»	21
Պապաք	»	26
Պանդալէոն	Հոկտեմբեր	9
Պաճովճ	Փետրուար	21
Պապիկ	»	21
Պատուական	Հոկտեմբեր	26
Պատրիկ	Փետրուար	21
Պարզե	»	21
Պարուր	»	21

Պարթև	»	16
Պարսամ	Յունուար	24
Պետրոս	Դեկտեմբեր	27
Պերճ	Փետրուար	21
Պիմէն	Դեկտեմբեր	4
Պիոն	Փետրուար	18
Պլակիդոս	Նոյեմբեր	1
Պղատոն	»	4
Պսակ	Դեկտեմբեր	25
Պրոբոս	Նոյեմբեր	25
Պրոմէթէոս	Նոյեմբեր	1
Պրոտոս	Նոյեմբեր	1
Պող	Դեկտեմբեր	4
Պողիկարպոս	»	8
Պողիքոս	Յունուար	21
Պողոս	Դեկտեմբեր	27
Ջովիկ	Փետրուար	21
Ռամելոս	Հոկտեմբեր	21
Ռատիկոս	Սեպտեմբեր	1
Ռափայէլ	Նոյեմբեր	8
Ռեթէոս	Հոկտեմբեր	25
Ռոմանոս	Սեպտեմբեր	27
Ռոստամ	Փետրուար	21
Ռուսինոս	Նոյեմբեր	1
Ռուբէն	Փետրուար	21
Սահակ	»	16
Սամոնաս	Նոյեմբեր	13
Սամուէլ	Յուլիս	31
Սամիսոն	»	31
Սայէն	Փետրուար	18
Սանապար	»	21
Սանատրուկ	»	21
Սասնիկ	»	21
Սերէոս	»	21
Սենեքերիմ	»	21

Սիսակ	»	21
Սուրէն	»	21
Սօս	»	21
Սարգիս	»	9
Սեդրակ	Յուլիս	1
Սեթ	»	31
Սեղբետրոս	Յունուար	1
Սեպուհ	Յունիս	28
Սերգիոս	Յունուար	22
Սերովբէ	Նոյեմբեր	8
Սեներիանոս	Հոկտեմբեր	28
Սիդուանոս	»	14
Սիմէոն	Փետրուար	14
Սիօն	Ապրիլ	6
Սիսիանոս	Դեկտեմբեր	4
Սիրական	Փետրուար	21
Սիրուն	»	21
Սմբատ	»	21
Սուքիաս	»	12
Սոփոնիա	Օգոստոս	5
Ստեփաննոս	Դեկտեմբեր	25
Սրապիոն	»	4
Վախտանգ	Փետրուար	21
Վահան	Յունուար	22
Վահրամ	Փետրուար	21
Վահրիճ	»	21
Վաղարշակ	Փետրուար	21
Վաղերիոս	Յունուար	28
Վաղինակ	Փետրուար	21
Վան	»	21
Վաչագան	»	21
Վաչէ	»	21
Վասակ	»	21
Վարադ	Սեպտեմբեր	28
Վարդ	Փետրուար	21

Վարդան	»	21
Վարդավառ	Յուլիս	21
Վարդգէս	Փետրուար	21
Վարդերես	»	21
Վարձաւոր	»	11
Վարոս	Հոկտեմբեր	13
Վարս	Փետրուար	11
Վլաս	Յունուար	15
Վրթանէս	Օգոստոս	2
Վռամշապուհ	Փետրուար	21
Տաթև	Մարտ	15
Տաճատ	Փետրուար	21
Տարարոս	Նոյեմբեր	25
Տիգրան	Փետրուար	21
Տիմոթէոս	Հոկտեմբեր	16
Տիտոս	»	16
Տիրաչը	»	11
Տիրան	Փետրուար	21
Տիրատուր	Յունուար	13

Տուքիկոս	Սեպտեմբեր	1
Տրդատ	Յուլիս	5
Տրէփան	Յունուար	21
Տօնապետ	Ապրիլ	13
Րենատես	Յուլիս	31
Յօլակ	Փետրուար	21
Փառնակէս	»	21
Փալլակ	Փետ.	21
Փէլիկտիմոն	Սեպտեմբեր	22
Փիլիպպոս	Նոյեմբեր	15
Փոկաս	Հոկտեմբեր	6
Փոտինոս	Յունիս	30
Քաջաջ	Փետրուար	21
Քերովրէ	Նոյեմբեր	8
Քրիստափոր	Հոկտեմբեր	23
Քրիստոսատուր	Յունուար	13
Օշին	Փետրուար	21
Օքսենտիոս	Դեկտեմբեր	11

Իգալան անուններ.

Ադապի	Օգոստոս	7
Ազնիւ	»	17
Ակիւլինէ	Հոկտեմբեր	23
Աղանի	Յունուար	6
Աղեքսանդրա	Յունիս	26
Աղուիթա	Նոյեմբերի	1
Անահիտ	Յուլիսի	20
Անատոլա	Յունուար	31
Անթառամ	Օգոստոս	17
Աննա	»	26
Անահիտ	Յուլիս	20
Աստղիկ	»	20
Արմենուհի	»	28

Արեգնազան	»	20
Անուշ	»	28
Ալծինիկ	»	28
Արաքսիա	»	28
Արփենիկ	»	28
Արփիկ	»	28
Աշխէն	Յուլիս	5
Արմաւենի	Ապրիլ	6
Արուսեակ	Օգոստոս	17
Արտեմիս	Հոկտեմբեր	23
Բամբիշ	Յուլիս	28
Բեթղեհէմ	Յունուար	6
Բերկրուհի	Օգոստոս	17

Գալիանէ	Մայիս	20
Գարեգնուհի	Դեկտ.	18
Գերանդուխտ	Նոյեմբեր	1
Գոհար	Սեպտեմբեր	1
Գոհարինէ	»	1
Գոհարիկ	»	1
Դշխոյ	Հոկտ.	14
Դոմնա	Դեկտեմբեր	18
Դսարիկ	»	18
Ելչիս	Օգոստոս	7
Եղիսաբէթ	»	26
Երանեակ	»	17
Երանուհի	»	17
Երմոնէ	Հոկտեմբեր	30
Եղեգնուհի	»	30
Եւա	Յուլիս	31
Եւզինէ	Յունուար	22
Եւզոքսիա	Հոկտեմբեր	21
Եւպրատէ	»	9
Եւփիմէ	Յուլիս	28
Եւփրոսինէ	Յուլիս	26
Զապէլ	Նոյեմբեր	1
Զարուհի	»	1
Զանազան	»	1
Զարմանդուխտ	Յուլիս	28
Զուարթ	Նոյեմբեր	8
Ընծայ	»	21
Թագուհի	Օգոստոս	17
Թամար	Նոյեմբեր	1
Թեկղի	Հոկտեմբեր	7
Թէոդատէ	»	27
Թէոփիստէ	Սեպտեմբեր	30
Թուխիկ	Ապրիլ	8
Իմաստիկ	Ապրիլ	8
Ինդոս	Դեկտեմբեր	18

Իսկուհի	Օգոստոս	17
Իւզարեր	»	26
Լուսարեր	»	17
Լուսածին	»	17
Լուսարփի	Սեպտեմբեր	17
Լուսիկ	Դեկտ.	18
Լուսինէ	Օգոստոս	26
Խնկարեր	»	26
Խոսրովանուշ	Նոյեմբ.	1
Խոսրովիդուխտ	Յուլիս	5
Ծաղիկ	Ապրիլ	6
Կալինիկէ	Հոկտեմբեր	23
Կատարինէ	Սեպտեմբեր	30
Կարինէ	Նոյեմբ.	1
Կրդիա	Յունուար	22
Կուսինէ	Օգոստոս	17
Համասփիւռ	Նոյեմբեր	1
Հեղինէ	Յունիս	24
Հրածին	Սեպտեմբեր	1
Հափսիմէ	Յունիս	9
Ղամբէուհի	Սեպտեմբեր	29
Մագաղինէ	Օգոստոս	26
Մանէ	Յունիս	17
Մարգարիտ	Սեպտեմբեր	23
Մարթա	Հոկտեմբեր	20
Մարրամ	Օգոստոս	17
Մարիանէ	Սեպտ.	23
Մաքրուհի	Օգոստոս	17
Միւռոպէ	Նոյեմբեր	1
Յովհաննա	Օգոստոս	26
Յուլիանէ	Նոյեմբեր	24
Յուդիտա	Յունուար	21
Յոյս	»	8
Յուսինէ	Յունուար	21
Յուստիանէ	»	28

Նազիկ	Փետրուար 31
Նեկտարինէ	Սեպտեմբեր 30
Նոյեմբարա	Յուլիս 31
Նուարդ	Փետրուար 21
Նունէ	Յունիս 17
Շամունէ	Օգոստոս 4
Շնորհիկ	Հոկտեմբեր 11
Շողակաթ	Օգոստոս 16
Շողեր	» 21
Շուշան	Սեպտեմբեր 23
Ոգուհի	Յունիս 26
Ովսաննա	Ապրիլ 6
Պայծառ	Յուլիս 20
Պեղաղիա	Հոկտեմբեր 7
Պերճուհի	Յունիս 26
Պրպոխ	Օգոստոս 7
Ռամելա	Հոկտեմբեր 21
Ռաքէլ	Յուլիս 31
Ռեքեկա	» 31
Ռեհան	» 20

Սաթենիկ	Փետրուար 21
Սանդուխա	Յուլիս 26
Սառա	Յուլիս 31
Սողոմէ	Օգոստոս 26
Սոփիա	Օգոստոս 7
Ստեփանիա	Գեկտեմբեր 25
Սրբուհի	Օգոստոս 17
Վառվառէ	Հոկտեմբեր 7
Վասիլուհի	Նոյեմբեր 24
Վարդանոյշ	Սեպտեմբեր 23
Վերոնիկէ	Օգոստոս 26
Վիրգիլնէ	Յունիս 26
Տեկուսա	Յունիս 26
Տենչալի	Օգոստոս 17
Տիրուհի	» 17
Փերբոնէ	Սեպտեմբեր 23
Փիննա	Յունիս 26
Փոտինէ	Օգոստոս 26
Քրիստինէ	Յուլիս 28

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱԿԱՆ

XXI. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ա) ԳՆԵՐԸ (արժանացրած) *)			
	II Դ.	III Դ.	
Քիջ. ուղ. Մսուկուա	24—40	15 ր.	
» » Ա. Պետերր.	27 ր.	» 18 »	
» » Վարշաւ	26 »	» 18 »	
» » Պող. Վորչինսկի	25 »	» 17 40 Կ	
» » Ալէքսանդրովսո	28 »	» 18 50 «	
» » Վլադիվաստ.			
» » Ռոստով (Գոնի)		13—70	
Վլադիվաստ. Պետեր.	»	» 14 40 Կ.	
Պետերբուրգից Պարիզ.	60 »	» 37 35 Կ.	
Մոսկուայից Պարիզ.	» 68	» 38 »	
Բազուից Կիսլաուդսկի	12 80	» »	
Բաթ.—Բազու վճա-			
բում էն . . .	11 ր. 10 Կ.	7 ր. 40 Կ.	
Քիջ.—Իորի .	1 » 53 »	1 » 2 »	
» Միխայ.	2 » 43 »	1 » 62 »	
» Քուլմա.	4 » 8 »	2 » 72 »	
» Փոթի	5 » 21 »	3 » 47 »	
» Բաթում	6 » — »	4 » — »	
» Ադստափ.	1 » 92 »	1 » 28 »	
» Գանձակ	3 » 68 »	2 » 45 »	
» Եւլախ	4 » 53 »	3 » 02 »	
» Բազու.	8 » 10 »	5 » 40 »	
բ) ԿՈՎԿԱՍՏԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ			
ԲԱԿՈՒՎՅ—ԲԱԹՈՒՄ. Սովոր. գն.			
Վերսա	II Դ.	III Դ.	
139 Հաջի-Քարուլ . . .	3.96	2.43	
189 Քիւրդամիր . . .	5.76	3.52	
232 Ուջարի . . .	6.63	4.04	
274 Եւլախ . . .	7.41	4.54	
338 Գանձակ . . .	8.61	5.03	
426 Ադստափա . . .	10.13	6.26	
513 Թիֆլիս . . .	11.36	6.97	
585 Գորի . . .	12.33	7.59	
637 Միխայլովո . . .	12.83	7.87	
686 Կիլիբի . . .	13.38	8.20	
672 Քուլմայիս . . .	13.71	8.41	
744 Րիսն . . .	13.65	8.37	
743 Սամոսթի . . .	13.91	8.53	
804 Փոթի . . .	14.50	8.83	
840 Բաթում . . .	14.84	9.01	
Ռոստովից—Վլադիվաստ. Բազու:			
Վերսա ԹՈՍՏՈՎ	II Դ.	III Դ.	
Գ Ն Ե Ր Վ Ե			
2 Զարեհնայա . . .	—	—	
10 Բաթայսկայա . . .	— 23	— 15	
34 Կադայնիցկայա . . .	— 74	— 49	
58 Ստեպնայա . . .	1.26	— 84	
31 Կուլչեովկա . . .	1.74	1.16	
99 Կիսլաևկովկա . . .	2.15	1.43	
118 ԿՈՒՂՈՎԱԿԱՅԱՅԱ *)	2.55	1.70	
135 Պաւլովսկայա . . .	2.91	1.94	
151 Լէուկովսկայա . . .	3.17	2.10	
171 Տիխաուցկայա . . .	3.60	2.47	
192 Մալոոստիսկայա . . .	3.89	2.57	
211 Միրսկայա . . .	4.14	2.76	
229 ԿԱՎԿԱՍՏԱՅԱ . . .	4.38	2.92	
242 Գոլլիկելչի . . .	4.56	3.04	
257 Օտրադա-Կուրանսկ . . .	4.76	3.17	
273 Կուրանսկայա . . .	4.88	3.32	
280 ԱՐՄԱԻԻՐ . . .	4.97	3.50	
313 Կոնոկովո . . .	5.70	3.80	
335 Նիկայայեւսկայա . . .	6 —	4 —	
353 Բազասովսկայա . . .	6.20	4.10	
366 Նեվիտնոստիսկայա . . .	6.30	4.20	
385 Բարսուկի . . .	6.40	4.40	

*) Վերջերս հարիւրին 10% այս ջնեւրին աւելացրած է.

410	Կուրսաւեղա	6.90	4.60
428	Նագութակայա	7 —	4.80
446	Սուվորովսկայա	7.20	4 84
466	ՄինեբրԱՅԼՆ. վաղա.	7.50	5 —
490	Նեղլորնայա	7.80	5.20
510	Զոլլակայա	8.10	5.40
535	Սալդաթսկայա	8.20	5.60
554	ՊՐԱԽԼԱԴՆԱՅԱ.	8.40	5.60
568	Կոստրոմաիսկայա	8.70	5.80
584	Բարոկոլո	8.80	5.90
599	Էյլխոտոլո	9.—	6 —
611	Գար-Կոխ	9.15	6.10
631	Բեսլան	9.30	6.20
652	ՎԱՍԻԿԱՎԱՍՁ.	9.60	6.40

Պետրովսկո զինը Բեսլանից

652	Ն ա զ Ր ա ն	45	30
669	Կարբուլախ		
670	Ո լ է ա ջ ո լ ս կ ա չ ա	1.04	40
679	Միխայիլովսկի		
692	Ս ա մ ա շ կ ի ն ս կ ա չ ա	1.52	1.01
709	Ալխանխուրտսկայա		
731	Գ Ր Օ Ղ Ն ա	2.18	1.47
882	Պետրովսկա		
1004	Գերբէնտ		
1081	Խաչմաղ		
1221	Բալաջարի		
1235	Բաղու		

Ք) ԱՆԳՐԿՈՎ ԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԲԱԹՈՒՄԻՑ—ԹԻՖԼԻՍ:

20	Քարուլէթի	— 44	— 29
35	Նոթանէքի	— 77	— 52
49	Սոսիսա	1.05	— 70
68	Լանչյուտի	1.47	— 98
75	Նիդոյէթի	1.62	1.08
88	Սաջաախո	1.91	1.27
97	ՍԱՄՏՐԷԳԻ	2.09	1.39
108	Կապիտանարի	2.23	1.55
125	Ռիոն	2.69	1.75
	Ռիոն—Քուլայիս	— 23	— 10

132	Աջամէթի	2.85	1.99
154	ԿՎԻՐԻԼԻ	2.87	2.10
386	Զիրույի	2.95	—
175	Բեյազորի	3.30	2.19
184	Մարելիսի	—	—
	Ցիպա	—	—
	Վառվառինա	—	—
19	ՄԻՆԱՅԻԼՈՎՈ	2.45	2.57
229	Գոմի	3.45	2.74
243	Քարելի	3.65	3.16
260	ԳՈՐԻ	4.17	3.33
273	Գրակալի	4.60	3.60
285	Կասպի	5.05	3.76
300	Քասնկա	5.55	3.86
310	ՄՑԻԻԹ	5.85	3.90
320	Աւճալա	5.93	3.95
330	ԹԻՖԼԻՍ	6 —	4 —

ԹԻՖԼԻՍԻՑ—ԲԱԳՈՒ:

337	Նաւթուղ	— 33	— 10
350	Աղ-Թաքլի	— 45	— 30
366	Ղարայեաղ	— 80	— 53
387	Սոուխ-Բուլաղ	1.20	— 84
394	Փոյլի	1.62	1.08
408	Աղստախա	1.92	1.28
427	Թօուղ	2.33	1.55
452	Զեաղամ	2.87	1.91
474	ՇԱՄՔՈՐ	3.35	2.23
496	Ելիսաւետոպուլ	3.60	2.45
513	Դալ-Մահմադլի	3.90	2.60
536	Գերան	4.22	2.81
559	Եւլախ	4.53	3.24
583	Լեաքի	4.48	3.24
602	ՈՒՋՍՈՒ	5.10	3.40
626	Մուսուլի	5.70	3.80
645	Քիւրղամիր	6 90	4 —
668	Սաղիռի	6.—	4 10
692	ՂԱՐԱՍՈՒ.	6.30	4.20
716	Հաջի-Քարուլ	6.60	4.40
733	Նաւաղի	6.90	4.60
766	Ալեաթ	7.20	4.80
787	Սանդաչալ	7.50	5 —

812	Փութա	7.80	5.20
830	Բալաջարի	7.90	5.40
840	ԲԱԳՈՒ	8.10	5.40

ՏԻՌՈՐԵՑԿԻ — ՆՈՎՈՐՈՍԻՍԿ

112	Զելլաա	37	17
127	Բէյսուգ.	76	39
149	Վախիլի	1.38	40
168	Ստանիչնայա	1.91	98
190	Պլաստունովկա	2.54	1.30
100	Դինսկայա	2.81	1.44
127	Եկատերինոպար.	3.58	1.8
146	Ա.Ֆիպա	4.11	2.10
156	Սեւերկայա	4.39	2.24
167	Իլակայա	4.70	2.40
182	Լինէչնայա	5.13	2.62
198	Լարինսկայա	5.58	285.
208	Կրիմսկայա.	5.85	2.99
220	Բականսկայա	6.19	3.16
254	Նովոյոսիխկ.	7.15	3.68

ՎԵՐՄԱ ԹԻՖԼԻՍԻՑ — ՂԱՐՍ

2	Նաւթուղուխ.		
12	Սողանուխ.	27—	18
34	Զանդար.	77—	51
61	Սաղալու.	1.35—	90
85	Ախտալա.	1 86	1.24
103	Սանահին.	2.25—	1.50
119	Քուլագերան.	2.57—	1.71
126	Շահալի.	2.75—	1.83
141	Ղարաքլիսա.	3.08—	2.05
160	Համամի.	3.47—	2 31
178	Ղուլթալսչէ.	3.71—	2.47
187	Զաջուա.	3.83—	2.55

206	ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼ	4.08—	2.75
228	Սա. Ղարայեալ.	4.38—	2.97
247	Բաշկադէկկեար.	4.61—	3.08
265	Ստայեանկա Մացրա.	4 88—	3.21
278	ՂԱՐՍ.	5.06—	3.27

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼԻՑ—ԵՐԵՒԱՆ

—	ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼ	—	—
24	Աղին	53—	35
43	Անի	93—	62
60	Ալագեօղ	1.29—	86
77	Ղարա-Բուրուն	1.65—	1.10
90	Արաքս	1.95—	1.30
100	Սարղար-Արաթ	2.16—	1.44
120	Էջմիածին	2.60—	173
132	Ուլուխանլու	2.85—	1.90
145	ԵՐԵՒԱՆ	3.12—	2.59

ԵՐԵՒԱՆ—ՆԱԽԻՉԵՒԱՆ

13	Ուլուխանլու		
20	Իմանչալու		
29	Ղամարլու		
40	Շարաղլու		
50	Արարատ		
62	Աշտարակ		
74	Վելիտաղ		
85	Նորաշէն		
92	Տաշարխ		
110	Շախտախո		
122	Ղարղալուտ		
136	Բաշքաշի		
148	Նախչևան:		

Ռ) ԿԱՌԱՐՈՒԹՅԱՆ ԴԱՏԱՎԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԱՆ

Գ Ն Ե Ր Ը

Սեյ, Ազոլիան եւ Կասպից ծովի վրայ

II. կարգը III. կարգը

- Բազմաթիվ՝ Տաղանթոզ, Կերչ և Տեմրիւկ 6ր. 25 կ. 3ր. 80 կ. Խրիստի եւ կովկասեան ԳՅԵՐԸ
- Օղեւոյից Սևաստ. 9 ր. 3 ր. 20 կ.
- » Եւրաս 11 » 3 » 60
  - » Քերչ 15 » 5 » 20
  - » Փոթի 30 » 9 » 60
  - » Բաթում 30 ր. 50 կ. 9 » 80

ԿԱՍՊԵԱՆ ԾՈՎԻ ՎՐԱՅ

- Հաշտարև. Պետրոլսկի 11 ր. 5 ր. 50 կ.
- » Ալեքսանր. 10 » 5 »
  - » Դաբանո 13 » 6 » 40
  - » Բազու 19 » 7 » 70

- Ալեքսանդրով. մինչև Պետրոլ. 15 ր. 8 կ.
- » Նիժնից Յարեյին 16 ր. 70 կ. 7 » 95
  - » Հաշտարև 20 » — 9 » 80

(Ամբիելյան տեսակի շոգեհալերով մինչև Հաշտարևան 15 ր. 65 կ. 7 ր. 50)

Գ Ե Պ Ի Ա Ր Ե Ի Ե Լ Ք

Շոգեհալերն երթևեկութիւնը բա. թումի, Սղեսայի և Կ. Պոլսոյ մէջ՝ Օղեսայից } Կ. Պոլս 15ր. 4 կ. Սևաստոպոլից }

ՕԴԵՍՍԱՅԻՑ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՈՒԹՅԱՆ

- Պարտասյիզ (Նզկատ.) 54ր. 50 կ. 15ր. 25 կ.
- » Աղէն (Արաբ.) 220 51 » —
  - » Սինդապ. (Հնդկ.) 443 108 » —
  - » Եանիայ (Չինաս.) 551 139 » —
  - » Նազաս (Չինաս.) 574 144 » —
  - » Խանիոյ և Վլադի. 600 150 » —

Գ Ն Ա Յ Ի Ը

Բաթումից ֆուս է.

Երեքշաբթի օրերը՝ Կէս օրէց յետոյ ժ. 4-ին ուղիղ դժով մանուս է Սուխուով և Նովորոս-սկյսկի նաւահանգիստները:

Հինգշաբթի օրերը՝ Կէս օրուայ ժամը 4-ին ուղիղ դժով, Նովորոս-սկյսկի և Կերչի վրայով:

Շաբաթ օրերը՝ Երեկոյեան 8 ժամին շրջանաւու ընթացքով (обходн. рейс) ըտրը նաւահանգիստները պատելով:

Երկուշաբթի օրերը՝ Երեկոյեան 7 ժ. արտասահմանեան գնացքով դէպի Կ. Պոլս:

Գալի է Բաթում.

Երկուշաբթի առաւօտը, Օղեսայից ուղիղ դժով, Կերչի և Սուխուով վրայով:

Չորեքշաբթի առաւօտը, Օղեսայից ուղիղ դժով, Կերչի և Նովորոսիսկի վրայով:

Ուրբաթ Երեկոյեան Օղեսայից շրջանաւու ընթացքով:

Կիրակի օրերը, առաւօտ. Կ. Պոլսից:

Փաթումից ֆուս է Բաթում.

Երեքշաբթի առաւօտը ժամը 9-ին: Ուրբաթ Երեկոյեան կէս զեշերին: Շաբաթ առաւօտեան ժամը 9-ին:

Բաթումից ֆուս է Գալի.

Չորեքշաբթի և կիրակի օրերը, նաւ-Փոթուց գալուց յետոյ:

Բացի այդ ամեն շաբաթ Օղեսայից գալիս են և զնուս Փոթի երթևեկող սպարանքակիր և մարդակիր նաւեր:

Գ) ՓՈՍՏԱՅԻՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ

1. ԿԱՐՍԻՑ—ԿԱՂՁՈՒԱՆ (71 վերստ)	20 վ.	7. ԵՐԵՎԱՆԻՑ—ԻԳԻՐ (56 վ.)	18 վ.
Ջարմալի	20	Եջմիածին Վաղարշատա	18
Վերին-Ղամարալ	16	Մարջարատ	19
Ներքին Ղամարալ	15	Կգղիր	51
Կաղզուան	18	Տ. ՄՈՂԳՈՒԿԻՑ—ՔՐԱՆԼԱԴՆԱՅԵԱՅ (75 վ.)	14
2. ԳԻՒՐԴԱՄԻՐՑ—ՇԱՄԱԻ (71 վերստ)	15	Պալոյոյակ	20
Ղարասողկալ	15	Եկատերինոյարսկայա	14
Աղու	18	Քրոխլայնայա	27
Շերաղիլ	18	Մանիկիթ	20
Շամախի	18	Սչալուկ	20
3. ԹԻՖԼԻՍԻՑ—ԴԵՊԻ ԹԵԼԱԻ (163 3/4 վ.)	10 1/2	Կանաչնակայա	8
Օրսևի	13 3/4	Բազորկինա	14
Վաղիանի	20	10. ՀԱՁԻՔԱՖՈՒՂԻՑ—ԼԵԱՆՔԱՐԱՆ (175 վ.)	14
Սարթամալա	21	Զուբուխ	15
Կակարէթ	13 1/2	Ղարասալինակ	20
Կալրէթ	21 1/2	Սալեան	18
ՍՂՆԱՍ	15 1/2	Թաղաբեանդ	25
Բակուրցիխէ	17	Անդրէնակ	23
Մուկուզանի	14	Գէօկ-թախա	22
Ախուրի	16	Ղալ-աղաշ	17
ԹԵԼԱԻ	20 1/2	Գուրաշի	20
4. ԹԻՖԼԻՍԻՑ—ՎԼԱԴԻԿԱՆԿԱՑ (200 1/2 վ.)	14 3/4	11. ԵՆԼԱՆԻՑ—ՇՈՒՇԻ ԵՒ ԳՈՐԻՍ (193 վ.)	21
Մչիլէթ	17 1/4	Ղարամանլի	18
Միլկան	16 1/4	Թաթա	11
ԴՈՒՇԵԹ	21	Կարաբլինակայա	19
Անանուր	18 1/2	Շախրուլաղ	17
Փասնաուր	17 1/2	Խոջանլի	17
Միլի	14 1/2	Շուշի	20
Գուրաուր	17 1/4	Լխազորակայա	14
Կորի	12 1/4	Արդալար	17
Կալրէի	15	Զաղուր	17
Լարս	19	Գիգ	19
Բալթա	13	Դորիա	18
ՎԼԱԴԻԿԱՆՎԱՑ	14	12. ԲՈՐՃՈՄԻՑ ԱԽԱՎԵՍԻԱ ԱԽԱՎԵՍ-ԼԱՔ, ԱՐԴԱՆԱՆ և ՕՐԹԻ (300 վ.)	14
5. ԹԻՖԼԻՍԻՑ—ՄԱՆԳԼԻՍ (57 վ.)	5	Ստրաշնոկոպակ	12
Տարախմեայ	18	Սյխուր	20
Վօջոր	20	Ախալցխա	18
Քրիտ	13	Բոստապի	12
Մանլիլա	11	Սապիձա	13
6. ԹԻՖԼԻՍԻՑ—ԱՂՔՈՒԼԱՍ (54 վ.)	15	Արասբէկուխ	17
Տարախմեայ	13	Ախալքալաք	18
Բորբալա	11	Սուլդա	13
Սաղրաշէն	15		
Բելի-Կլիւշ	13		

Ղարնատ	21
Զուրղունի	12
Բահրախաթուն	16
Օլշեկ	8
Արդահան	14
Գոմբ	19
Գորգ-բլիխա	22
Պանծուրէտա	24
Պենեակ	15
Օլթի	26

11) ՍԱՃԿԱ-ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՃԱՆԱՊԱՐԶ ՊԱՐԶՆԵՐԸ

ՍԱՐԱՂԱՄԻՇԻՑ—ՍԻՎԱՍ (723 վ.)

Ղարաղուրդան	34
Զիլին	6
Զանծակ	17
Արդոս	5
Քէփրիբէօյ	24
Հասան-Ղալա	13
Ղուրջուլս	17
Կարին	20
Աղաւար	21
Գոչուկ Գաֆղարիչ	23
Բերնահարան	24
Բան-մաղէն	26
Բայրուրդ	20
Աւրաշտի	23
Վուրլուկիւս	15
Աւշու-Նէիրան	33
Զիրանդի	15
Մէրչմէկ	20
Հերին-ղարահիսար	32
Նղէրաս	39
Ինսու	29
Գեթիու-գիտի	23
Սամալիլ	27
Գաղի-բէօրպու-Կամուրջ	26
Յոնտան	15
Փոխաս	50
Յարտիշ	23
Էրդիունէր	14
Ննի-խան	22

Մէրթէլ	19
Սիվաս	32

12) ԻԳԳԻՐԻՑ—ՎԱՆ (229 վ.)

Օրդուսիկ	14
Զինդել	12
Ղարաբուլալ	6
Բալաղէթ	51
Գամարջիկ	23
Զորան-Նդիդ	22
Շաթր-բեանդ	28
Բերդան-ղալա	23
Մուրաբ	30
Գեաշանի	24
Վան	28

13) ՍԱՐԻՂԱՄԻՇԻՑ—ԲԻՔԼԻՍ (377 վ.)

Հասան-ղալա	99
Բնուս-ղալա	177
Սեհրան	21
Զաղբերուն	25
Խէլլրեան	27
Մուշ	25

14) ՂՈՒԼՊԻՑ—ՄԱԼԱԶԵՐՑ (184 վ.)

Փարնատա	25
Թանդարակ	20
Զաղօ-ջամ	21
Ղարաբլիսա	28
Թամուր	16
Արաբալի	17
Գեղնիսկ	33
Մալաղիբրտ	23

15) ՍԱՐԻՂԱՄԻՇԻՑ-ՄԱՄԱԻՍՏՈՒՆ (251 վ.)

Աղաւար	157
Իանդարաբէլեկ	23
Ննիբուլ	17
Կոսլ	22
Մամախատուն	17

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՃԱՆԱՊԱՐԶ

15) ԷՆԶԵԼԻՑԻՑ—ՔԵՀՐԱՆ (292 վ.)

Փիրրազար	15
Բաշա	8
Մէնջիլի	65
Ղազվին	69
Քէհրան	135

16) ԹԻՅԼԻՑԻՑ—ՔԵՀՐԱՆ

Բազուսի	1149
Զուրալուի	1135

17) ՆՈՐ-ՋՈՒՂԱՅՈՎ ՔԵՀՐԱՆ (674 վ.)

արանդ	60
Քարիդ ք.	68
Քաւրմանչայի	110
Լիանէր	30
Զէնդեան	116
Սուլթանիլ	35
Ղազվին	120
Քէհրան	135

18) ՈՒՄԻՍՑ—ԻՍԻԻ և Շարուրի վրայով Շահտախաի (230 վ.)

Քաղաքիանդ	15
-----------	----

Մէլլան	8
Շահրուխա	15
Ղարազաղէն	16
Խամաղիան	16
Գիլգա	6
Խօյի	16
Ղարաթախա	0
Զիլաի	0
Իլլման	8
Ալիարադ	7
Քամրա	4
Զարգամիդ	3
Գիւաշի	5
Հաջի-Խուսի	15
Ասկեար-Արաթ	9
Հեարդարադ	12
Ղարաանիլի	4
Ուրմիա	9

Թիֆլիսի մի քանի հիւանդանոցները, հայ բժիշկներն էլ փաստաբանների հասցէները:

1) Հիւանդանոցներ

Գոյրերի բուժարանը—Սապեօր, փողոց: Մանկաբարձական հիւանդանոցը—Սլզքնսկայա փողոց: Միքայէլեան հիւանդանոցը—Սիքա-
ւէլեան փողոց: Քաղաքային կեդրոնական հիւանդա-
նոցը—Մուրմանսկայա փողոց: Բժ. Բագրատ Նաւասարդեանի սեպչ-
հիւանդանոցը՝ Կուկիա Վորնցովի ար-
ձանի գլխաց:

2) ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Աւետիսեան Մին. Գարբ., Սօլօլակ. 17
Աւթանդիլեան Միքայէլ Զաք.
Գրիբօեղ. փողոց . . . —
Բաբայեան Աւետիք Մկրտ.
Սերգէէսկայա . . . 14
Բաբանասեան Զաք. Մկ.
Կաղեօեան փողոց . . . 2
Բաբեան Գէօրգ. Սարգսեան
Սիմոնովսկայա . . . 22
Գասպարեան Յովհան. Աստուածա-
Սօլօլակ, սեպ. տուն:
Լաւնկիէ Միքայէլ Մկրտ.
Կրիտովսկայա . . . 6
Կարապետեան Աղէքսանդր Բաբ.
Միքայէլեան փող. . . 107
Զարգարեանց Սրիստ. Հայրապ.
Սերգէէսկ. . . 18
Մայսուրեանց Սամսօն Կարապ.
Լորիս-Մելիք. փող. . . —
Ղասուճեան Նիկողայոս Կարապետ.
Միքայէլեան . . . 118

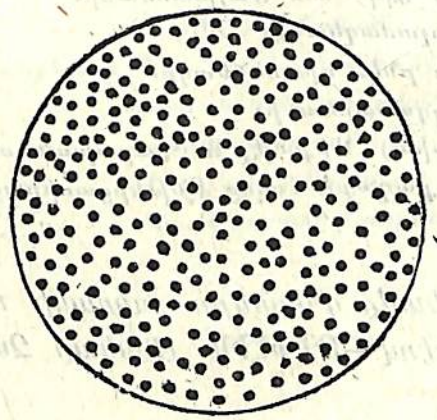
Շահպարտեան Միքայէլ Սարգսեան
Սոլօլակ փողոց . . . —
Ռօտինեան Աբգար Սարգսեան
Գոլովնեակի պր. . . 41
Ստեփանեան Գերաս. Նիկիտ.
Վօղնեսեանի . . . 5
Տէր-Մկրտչեան Մկրտ. Սօլօլակ . . . —
Քոչարեան Գրիգոր Արտ.
Սաղոմայ. . . —
Քանանեան Միքայէլ Զուրաբեան
Սլզքնսկայա . . . 27
Օրբելի Դաւիթ Յովսէփեան
Նաբեբեժեայա . . . 30
Մակարեանց Գրիգ. Մարտ., Նիկողայ. 51

3) ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐ

Աթաբէգեան
Գրիբօեղ. 25
Աբծրուէն Սեննեքերիմ Մարզ.
Սօլ. տ. Արարատեանի:
Աստուածատրեան Միքայէլ Պօղոսեան
Սուքեբ. փող. № 10
Բաբխուղարեան Արշակ
Չաւչափադ. փող. ա. 12
Ղարաբէգեան Աղէքսանդր Յովհ.
Սոլօլակ. . . . . —
Շանշիան Վասիլ Գրիգ. Սերգէէսկ № 5.
Չմշկեան Յարութիւն Սարգս. Սուգէր. փ.
Սպենդիարեան Յովհաննէս
Սապեօրեայա փողոց . . .
Քալանթարեան Քալանթար
Նազօրեայա . . . . .
Քալանթարեան Նիկողայոս. Անդր —
Կոնստանտինայա . . . . .
Օսարազգի մի քանի փաստաբաններ
Սպոյնին Պ. Ա. Լաբորատորեայա. —
Տուրինի Ն. Մ. Ստարո-Արս. . . 10
Շեալե՛ Գրիբօեղ. և Չաւչ. փող. անկ.

Հետաքրքիր և օգտակար տուժարկութիւն:

Սոյն առաջարկութեան վերջում դետե- կունեան այդ մասին առանձնապէս
զամ շօջանակը, բարձրագի կետերով, չատկացրած (որպէս պրեմիա) 50 ո.
որի համարելը կարծում ենք, որ շա- կանիկ զրամից և 100 օ.ինակ սոյն
տերի համար պէտք է որ դժուար տարեցոյցի օրինակներից մասն ստա-
ւինի. բայց և այնպէս ինչպէս փորձ նաւու
այս անգամ յայտնում ենք, որ նոքա Հակառակ դէպքում, զիցուք հէնց
որոնք մեր կնիքով և մեր նշանակած սխալ լինի հաշուած կետերի թիւը,
թահամարով ուղղակի մեղանից կը- բողոր փնասը փոստին վճարած 3 կօ-
զնեն սոյն տարեցոյցի օրինակները որ պէկանոց մարքան է:
արժէ 30 կ. և կկարողանան այդ կետերի Պէտք է շտապել այդ մասին չայտ-
ճիշտ թիւը համարելով իմանայ և մինչեի նել, որպէս զի ցանկացողները ժամա-
փետրուարի մէկը մեզ տեղեկացնել 3 ն կին կարողանան հասցնել:
Կոպէկանոց բաց նամակով, իրուունք Հասցեն՝ Թիֆլիս Մակար Չմշկեան:

Այս տարուայ մեր աշխատասիրած և հրատարակած «ԾՈՅԻ», «ՍԵՂԱ-
ՆԻ» և «Армянский календарь съ предсказаніями» ՕՐԱՑՈՑՑՆԵՐԸ
վաճառվում են հետևեալ տեղերում:

ՏՓԽԻՍ. Նշանաւոր գրավաճառների մօտ և բոլոր թղթեղէնների
խանութներում:
ԳՍՆԶԱԿ. Աղա Աղալեանի:
ԲԱԳՈՒ. Եղբ. Թառալեանների:
ՇՈՒՇԻ. Բաղրատ Տէր-Սահակեանի, Ղևոնդ Ասրիեանի և Արամ Գաւ-
թեանի:
ԱՐՄԱԻԻՐ. Գարրիէլ քահ. Թուէլեանի:
ՆՈՐ-ՆԱԽԻՋԵԻԱՆ. Մինաս քահ. Ղումաշեանի:
ԵՐԵՒԱՆ. Եղբ. Յովհաննիսեանների խանութում:
ՆՈՎՈՐՈՍՍԻՍԿ. «Պոնտ-օղլի» Ծխախոտի խանութում:
ՕԳԵՍՍԱ. Գուլակեանի ծխախոտի խանութում:
ՂԱՐՍ Գրիգոր Ղասարեանի:
ԱԽԱԼՅԻԱ. Յովհաննէս Գրիգորեանի:
ԱԽԱԼՔԱԼԱԲ. Եղբ. Մաղաքեանների և Տօնականեանների:
ԱԼԷԲՍԱՆԳՐԱՊՈԼ. Արքահամ Մալխասեանի:
ՄՈԶԴՈԿ. Անդ. Ասլամազեանի:
ԻՍՊԱՀԱՆ. Բաֆֆի ընկ. գրասենեակը:
Կ. ՊՈԼԻՍ. Գ. Բաղասարեանի:
ԻԱՐԲԻՆ (Մանջուրիա). Միքայէլ Յ. Վարախանեանի:
ԱՄԵՐԻԿԱ. Ուստր քաղաքի Հայոց Ընթերցասիրաց ընկ. գրատանը:

Մեծ քանակութեամբ գնողները ուղղակի դիմում են մեզ
այս հասցէով—ԹԻՖԼԻՍ. Մակար Չմշկեան:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՄԲ ՍՏԱՑԱՆՔ ՀԵՏԵԻՆԵԱԼ ԳՐԱՆԵՐԸ

- 1) Սարուխանեանց Ա. «Բոյսեր և դրանց ներկերը». գ. 25 կ.
- 2) Տէր-Գրիգորեանց Բ. «Աղատութեան խանդ». գինը 20 կ.
- 3) Սիմէօնեանց Ա. «Հալուհի Գալանէն» Գանչէնկոյից. գ. 8 կ.
- 4) Սոլովեանց Յ. «Մեռած ծովում». գինը 1 ռ.
- 5) — «Կոտրված սիրտ». գինը 40 կ.
- 6) — «Խռովարկուններ». գինը 25 կ.
- 7) — «Հարազատ դժեք». գինը 15 կ.
- 8) Երզնկեանց Գր. քհ. «Աշխարհազրու թիւն». գինը 60 կ.
- 9) — «Քրիստոնէական բարոյագիտութիւն». գ. 50 կ.
- 10) Ապրիլեանց Կ. «Գիւղական քահ. և անկեղծ բարեկամը» 15 կ.
- 11) — «Ժողովների և միութիւնների ազատու-
թիւնը». գինը 10 կ.
- 12) Աբովեանց Ա. «Պատկերներ». գինը 30 կ.
- 13) Քամալեանց Ս. «Ինչու էր հերստուեք», գինը 15 կ.
- 14) Մատինեանց Գ. քհ. «Սրբուհի Շուշանիկ». գինը 10 կ.
- 15) Ալվազեանց Բ. «Աշոտ երկաթ». 1 ռ.
- 16) — «Հիւսիսի արծիւը». գինը 1 ռ.
- 17) — «Սև լազթանակ». գինը 25 կ.
- 18) Վանցեանի Գ. «Հայ հեղինակներ». գ. 1 ռ.
- 19) — «Պատմական քերականութիւն». գ. 75 կ.
- 20) — «Հայոց պատմութիւն» պատկերազարդ. գ. 50 կ.
- 21) — «Հայ լեզու» Ա. տարի. գ. 20 կ.
- 22) — «Պատկերազարդ այբենարան». գ. 10 կ.

Յ Ի Ճ Ա Տ Ա Կ Ա Ր Ա Ն

1) Կրթական հարցերի մասին
 2) Կրթական հարցերի մասին
 3) Կրթական հարցերի մասին
 4) Կրթական հարցերի մասին
 5) Կրթական հարցերի մասին
 6) Կրթական հարցերի մասին
 7) Կրթական հարցերի մասին
 8) Կրթական հարցերի մասին
 9) Կրթական հարցերի մասին
 10) Կրթական հարցերի մասին
 11) Կրթական հարցերի մասին
 12) Կրթական հարցերի մասին
 13) Կրթական հարցերի մասին
 14) Կրթական հարցերի մասին
 15) Կրթական հարցերի մասին
 16) Կրթական հարցերի մասին
 17) Կրթական հարցերի մասին
 18) Կրթական հարցերի մասին
 19) Կրթական հարցերի մասին
 20) Կրթական հարցերի մասին
 21) Կրթական հարցերի մասին
 22) Կրթական հարցերի մասին

Հ Ա Ս Ց Է Ն Ե Ր

Հ Ա Ս Ց Է Ն Ե Ր

Ի Ի Վ Ո Յ

1) Կրթական հարցերի մասին
 2) Կրթական հարցերի մասին
 3) Կրթական հարցերի մասին
 4) Կրթական հարցերի մասին
 5) Կրթական հարցերի մասին
 6) Կրթական հարցերի մասին
 7) Կրթական հարցերի մասին
 8) Կրթական հարցերի մասին
 9) Կրթական հարցերի մասին
 10) Կրթական հարցերի մասին
 11) Կրթական հարցերի մասին
 12) Կրթական հարցերի մասին
 13) Կրթական հարցերի մասին
 14) Կրթական հարցերի մասին
 15) Կրթական հարցերի մասին
 16) Կրթական հարցերի մասին
 17) Կրթական հարցերի մասին
 18) Կրթական հարցերի մասին
 19) Կրթական հարցերի մասին
 20) Կրթական հարցերի մասին
 21) Կրթական հարցերի մասին
 22) Կրթական հարցերի մասին

1908 թ.

Հ Ո Վ Ի Ի

Հոգևոր-քարոյական, հասարակական և մանկավարժական
շաբաթաթերթը հրատարակում է շաբաթը մի անգամ,
կիրակի օրը

Տարրկան բաժանորդագինը	:	:	:	4 ռ.
Կէս տարուանը	:	:	:	2 ռ. 50 կ.
Ամսական	:	:	:	— 40 »

Խմբ.-հրատան. Եգնիկ ա. ք. Երզնկեան:
Հասցէն. Тифлисѳ, Редакція „Օսես“.

Խ Ա Թ Ա Բ Ա Լ Ա

Երգիծարանական-սատիրական պատկերազարդ շաբաթա-
թերթի

Տարրկան գինը՝ Թիֆլիսում	4 ռ.	գուրսը՝ 5 ռ.
Կէս տարուանը	2 »	» 2 » 50 կ.
Երեք ամսուանը	1 »	» 1 » 25 »
Մի »	» 40 կ.	» — » 50 »

Հնդուհու՛մ ենք ամեն լեզուներով յայտարարութիւններէ
Հասցէն. Тифлисѳ, Редакція „Хатабала“.

ԾԽԱԽՈՏԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ

„Ն. Ի. ԲՈՋԱՐՋԵԱՆՑ ԵՒ ՈՐԴԻՔ“

Թիֆլիս, Վերայ, սեպհ, տուն:

(Փիրման գոյութիւն ունի 1858 թուականից և արժանա-
ցել է բարձր պարգևներին):

Գործարանն արգիւնաբերում է ընտիր տեսակի ծխախոտ
և ծխախոտ-գլանակներ.

Ծխախոտը (табакъ) ֆունտը 56 կ. մինչ. 13 ռուբլի.

Գլանակները (папиросы) 1000 — հատը 3 ռ. մինչ 30 ռ.

Օտարաբաղաբայոց պատէլները կատարւում են ամենայն

ճշտութեամբ և հնար եղածի չափ շուտով:

Վաճառականներին տրւում է առանձին զիջումն.

Յանկացոյններին ուղարկւում է պրէյս-կուրանտ:

Գործարանը տեղափոխուած լինելով՝ նոր ընդարձակ
շինութիւնը, հնար ունի բոլոր պահանջներին լիովին բաւա-
կանութիւն տալու:

Եւ խազգուշացումն: Ամենայն տեսակ խաբբայութիւն-
ներից զբուշահալու համար Առևտրական Տունը խնդրում է
առանձին ուշադրութիւն դարձնել գործարանի նշանի և
„Н. И. Бозарджянцъ съ С-ми“ մակագրութեան վրայ:

Գործարանի նշանը

Գործարանի

հեռախօս

№ 765.

Խանութի

հեռախօս

№ 131.

Тифлисское отделение Торговли Бакалейными,
Галантерейными, Москательными и разными
др. товарами

Т-ва БР. МАГАКОВЫХЪ

Темный рядъ, домъ Шарбабчева № 1—2.

Всѣ товары получаютъ исключительно съ первыхъ
рукъ. Цѣны внѣ конкуренціи, торговля производится
БЕЗЪ ЗАПРОСА. Заказы исполняются скоро и ак-
куратно,

Թ Ա Ֆ Լ Ի Ս Ի Բ Ա Տ Ե Ն Մ Ո Ւ Ն Բ

ԸՆԿ. ԵՂԲ. ՄԱՂԱՔԵԱՆՆԵՐԻ

Վաճառատուն բախլէյնի, զալանտերէյնի և զանազան տե-
սակ ապրանքների. Տեօմնի բեաղում, տուն Չարբարչեանի
№ 1—2: Գները էժան և մատչելի: Առևտուրը ԱՌԱՆՅ ՄԱ-
ԿԱՐԿՈՒԹԵԱՆ: Պատուէրները կատարում են շուտ և
ճշտօրէն:

У Ч И Л И Щ Е

Л. И. МАШИНСКОЙ

Вѣра, Слѣпцовская ул. № 3 (вблизи IV женск. гимн.).

Приемъ дѣтей обоого пола для подготовки во всѣ
средне-учебныя заведенія.

Подгот. въ мл. отд. пригот. кл. — 6 р. въ мѣс.
съ репетировкой — 10 р. „
Подгот. въ стар. отд. пригот. кл. — 8 р. „
съ репетировкой — 12 р. „

Въ остальные кл. по соглашенію.

Тамъ же можно по послѣ обѣдамъ подготовлять-
ся на свидѣтельства для поступленія въ Повивальн.
инст. сельск. учит. и т. д.

ԲԱՐՉՐԱԳՈՅՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄԸ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ՝ ԵԿԱՍՈՒՏՆԵՐԻ ԵՒ ԳՐԱՍԱԳՈՒԽՆԵՐԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԻՄՆՈՒՄԸ 1835 ԹՈՒԻՆ, Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳՈՒՄ:

Վտվկասի համար զլիսուոր զործակալութիւնը զտնուած է Թիֆլիս, Բարեա-
տինսկայա փողոց տուն Թումանովի № 6: Տերեֆոն № 415 է:

Պուստական անդրանիկ և միակ ընկերութիւնը, որը բացառապէս զբաղուած
կեանքի (եկամուտի և դրամագլխի) ապահովագրութիւններով, հիմ-
նուած է վտխադարձ սկզբունքների վրայ:

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՐԵՄԵԳՆՈՒԹՅՈՒՆ ԱՐԵՒԻ ՔԱՆ 40,000,000 ՐՈՒՔԼԻ Է

ԸՆԳՈՒՆԻՈՒՄ Է ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

- 1). Եթէ ապահովագրողը մեռնի զրամագլխի ժառանգութիւն.
- 2). Որոչոց օժիտի և կամ ձերութեան ժամանակ ստանալու որոշ դրա-
մագլուխներ:
- 3). Կենդանի ժամանակ ստանալու, աչրիններին թողակ որոշոց կրթու-
թեան, նոյնպէս և չուղարկատրութեան ծախսի և այլ սեսակ կեանքի հա-
մար զրամագլուխներ:

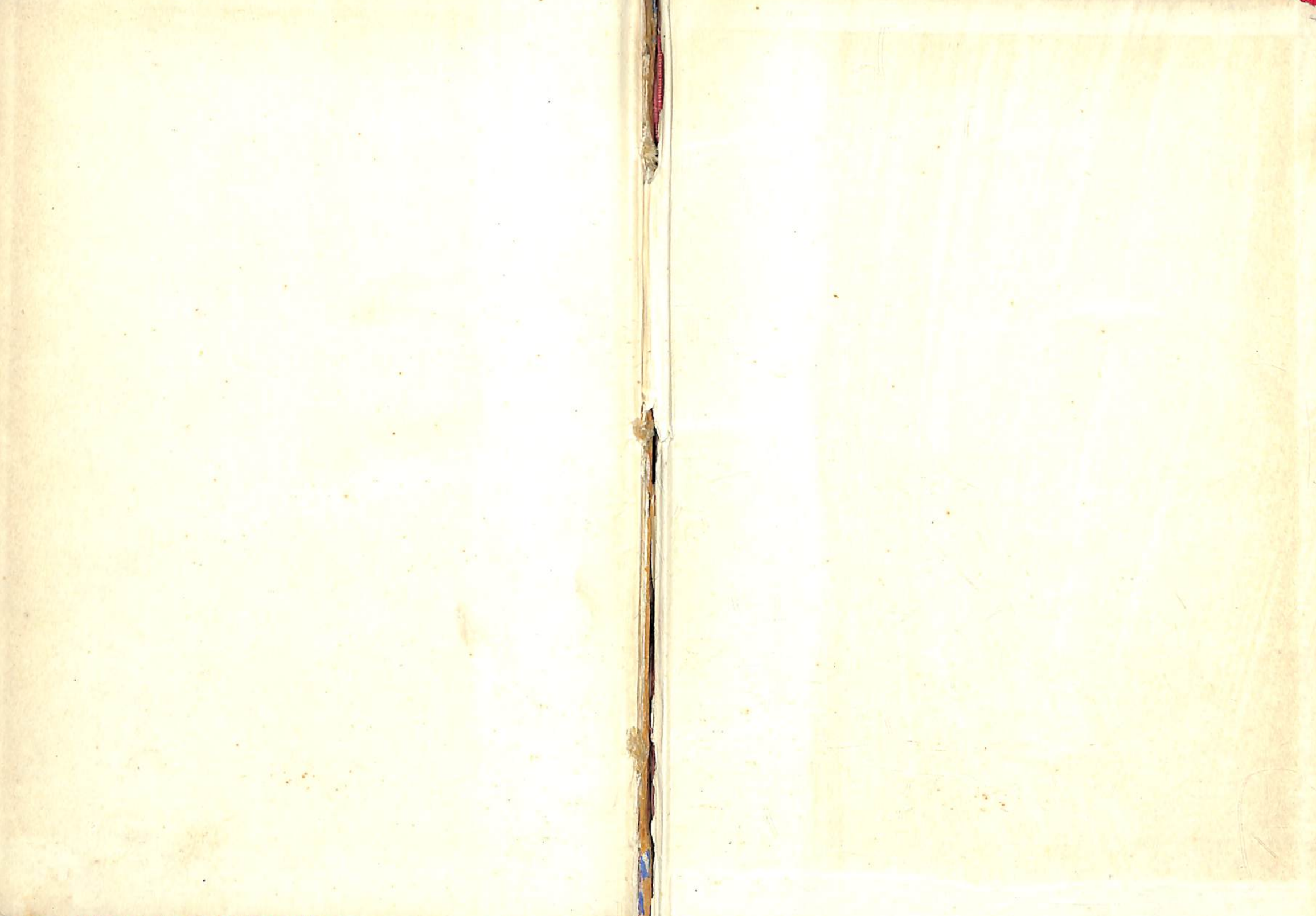
Ընկերութիւնը իւր զոյուլթեան 72 տարուայ ընթացքում
տուել է միայն մահուանից յետոյ զանազան անձերի աւելի
քան 34.000,000 ՐՈՒՔԼԻ ՎՈՒՅ:

Կեանքի ապահովագրութեան օգուտը և նոյն իսկ անհրաժեշտութիւնը
սչ միայն հաստատուած և ընդունած է արտասահմանում, ուր զրեթէ չի կարելի
զտնել մի ընտանիք, որ չունենայ մի պաշտանաթուղթ մահուանից յետոյ կամ
կեանքի ընթացքում զուժարներ ստանալու համար, այլ և մեղ մօտ Թուսա-
տանում զործնական մարդիկ համազուտով ապահովագրութեան օգուտախորու-
թեան մէջ միանում են այնպիսիների հետ, որոնք ըն ունում են այն միաքը
թէ ընտանիքն ապահովայնելը մարդու ամենանուրբական պարտականու-
թիւններից մէկն է: Այդպիսիները մեծ հաճոյքով և չաճախ դիմում են ըն-
կերութեանս զրամագլուխներ ապահովագրելու համար:
Ապահովագրուողների զիվիդենտը, որ ապահովայրուած են եղել 5
տարուց ոչ պակաս, 1905 թ. եղել է 140%:

42)	Պատի («Միածան») օրաց.	1892 թ.	. . . . .	20 "
43)	"	"	1893 "	. . . . . 20 "
44)	"	"	1894 "	. . . . . 20 "
45)	"	"	1895 "	. . . . . 20 "
46)	"	"	1896 "	. . . . . 20 "
47)	"	"	1897 "	. . . . . 20 "
48)	"	"	1898 "	. . . . . 40 "
49)	"	"	1899 "	. . . . . 40 "
50)	"	"	1900 "	. . . . . 40 "
51)	"	"	1901 "	. . . . . 40 "
52)	"	"	1902 "	. . . . . 40 "
53)	"	"	1903 "	. . . . . 40 "
54)	"	"	1904 "	. . . . . 40 "
55)	"	"	1905 "	. . . . . 40 "
56)	"	"	1906 "	. . . . . 40 "
57)	"	"	1908 "	. . . . . 40 "
58)	„Армянскій Календарь“ съ предсказаніями на 1899 годъ . . . . . по 20 "			
59)	"	1900	"	. . . . . 20 "
60)	"	1901	"	. . . . . 20 "
61)	"	1902	"	. . . . . 20 "
62)	"	1903	"	. . . . . 20 "
63)	"	1904	"	. . . . . 20 "
64)	"	1905	"	. . . . . 20 "
65)	"	1906	"	. . . . . 20 "
66)	"	1907	"	. . . . . 20 "
67)	"	1908	"	. . . . . 20 "
68)	«Կենդանի թաղուած մեռած կարծեցեալների ժապիտ» . . . . . 3 "			
69)	«Աստղալից երկինքը և երկրագունդը» . . . . . 5 "			
70)	«Սահակ Պարթև» (վարքապրութիւն) . . . . . 5 "			

ԳԻՆՆ Է 30 Կ.

Մեծ քանակութեամբ գնողները գիտեալ են այս հար-
ցէով—Тифлисъ. Книгопродавцу Макару Чимишняну—
Tiflis (Kaukas), Librair Tschimchkian.

3112

S - 26